

Bag-ong Kinabuhi
Pagtulun-an sa Disipulo

Ni Pastor Bien Llobrera
(Janet Mahilum Pescante Suico, Cebuano Translator)

LIBRO 8

Paghimo'g mga Tinun-an:
Kontekstong Pilipino

LEKSON 1

ANG KASING-KASING SA PILIPINO – Part 1

Palad: Pamilya,

Kumagko: “Utang Kabubut-on”,

Pangpunting nga Tudlo: Pagdawat sa usa ka Tawo

Tunga nga Tudlo: Pag-asenso sa Kahimtang sa Tawo

Tudlo sa Singsing: Magpakabana sa Pagtabang

Gamay nga Tudlo: Duol sa Dios

Usa ka kritikal nga yugto sa kinabuhi sa usa ka tinun-an mao ang PAGTUKOD sa usa ka kinaiya nga sama kang Kristo. Kung walay kinaiya nga sama kang Kristo, ang tanang kahibalo nga atong nadawat ug tanang kahanas nga atong naugmad dili

moresulta sa padayong mabungahon nga pagserbisyo. Daghan kaayo nga nabansay nga mga Kristohanon ang dili na aktibo nga nag-alagad sa Ginoo karon, ug ang uban wala na gani naglakaw uban sa Ginoo, tungod sa kakulang sa usa ka kinaiya nga sama kang Kristo.

Unsa man ang nalakip sa pagtukod sa karakter? Asa ta magsugod? Ang pagtukod sa usa ka kinaiya nga sama kang Kristo nagpadayon sukad pa sa pagsugod sa Pagtuon sa Pagkadisipulo sa Bag-ong Kinabuhi (Newlife Discipleship Studies). Pinaagi sa lain-laing mga kamot sa usa ka disipulo nakadawat ka na og pipila ka kahibalo ug kahanas.

Apan, ang pagtukod sa kinaiya naglakip labaw pa sa kahibalo ug kahanas, nga mas daghan o dili kaayo makita sa gawas. Ang pagtukod sa kinaiya moadto sa lawom nga mga suok sa atong mga kasingkasing, lawom sa tinago nga mga hunahuna, lawom sa atong mga kadasig sa sulod.

Giunsa man ang pagpatukod sa kinaiya? Ang pagtukod sa usa ka kinaiya nga sama kang Kristo gihimo pinaagi sa pagtugot sa Pulong sa Dios, ang duhay sulab nga Espada, nga motuhop sa atong kinasulorang pagkatawo aron kita mausab ngadto sa hingpit nga kinaiya ni Kristo, ang Buhi nga Pulong.

Unsay giingon sa Hebreohanon 4:12 bahin sa Pulong sa Diyos?

Unsay giingon sa Hebreohanon 4:13 bahin sa Diyos?

Sa kahayag sa Hebreohanon 4:13 unsa ka importante ang pagtukod sa kinaiya?

ANG KASING-KASING

Atong makita, ang mahait nga duhay sulab nga Espada sa Pulong sa Dios mao ang nag-unang instrumento sa pagtukod sa kinaiya. Asa kita magsugod sa pagsinati sa makapabag-o nga gahum sa Pulong sa Dios? Ang Bibliya nagsulti kanato nga kini nagsugod sa kasingkasing. Sumala sa Proverbio 4:23 unsay atong buhaton sa atong kasingkasing, ug ngano?

Ang kasingkasing, sumala sa Bibliya, mao ang atong tinuod nga personalidad, diin naga-agay ang mga tuburan sa kinabuhi - ang mga motibo, mga plano, mga kinaiya, mga buhat, mga batasan, ug mga paagi.

Busa importante kaayo nga masabtan nato ang kasingkasing sa mga Pilipino, ang personalidad nga Pilipino, nga gipadayag sa sistema sa pagkabililhon sa mga Pilipino. Adunay dili mokubos sa unom ka mga bilihon nga kategorya, nga makapahimo sa Filipino sa paghunahuna, pagsulti, ug paglihok sama sa iyang gibuhay. Kini nga mga value-category mahimong ibutang sa kamot.

Palad: ANG PAMILYA

Ang pinakalig-on nga bililhon para sa Pilipino mao ang pamilya. Ang pamilya mao ang sukaranang paagi sa pagkinabuhi. Hangtud nga ang usa ka tawo adunay pamilya ang iyang mga kinahanglanon

sigurado nga matubag. Ang pamilya mao ang sulod sa membro sa panimalay, ug mga paryente. Ang usa ka tawo nga nakahibalo nga siya adunay mga paryente nga mahimo niyang adtoan mosuroy sa daw kaaway nga teritoryo. Pananglitan, ang usa ka batan-ong lalaki sa probinsiya manipalad sa pag-adto sa siyudad basta masayod lang siya nga adunay paryente didto nga iyang makauban. Ang tanan nga iyang gikinahanglan mao ang igong pletihan aron makaabot sa siyudad; Sa diha nga didto siya gipasaligan sa usa ka dapit nga katulgan ug pagkaon nga makaon.

Tungod niini, lisud nga mapalambo ang kagawasan sa indibidwal nga Pilipino. Ang pagsulti kaniya nga mahimong independente susama sa pagsulti kaniya sa pagbiya gikan sa pagpuyo sa panimalay sa ginikanan ug manginabuhi sa iyang kaugalingon. Gipasabot usab niini ang pagkamaunongon sa mga Pilipino sa pamilya; kini mao ang pagkamaunongon sa usa ka marinero sa iyang barko sa taliwala sa mga tubig nga puno sa iho.

Positibo nga mga Implikasyon

Ang Pilipino lagmit motubag nga mainiton ngadto sa ebanghelyo kon kini ipresentar isip usa ka tawag nga mahimong sakop sa pamilya sa Dios.

Sa dihang gitudloan sa hustong paagi, ang Pilipino makakaplag nga natural nga magpakitag pagkamaunongon ug pagkamatinabangon ngadto sa ubang mga membro sa pamilya sa Diyos.

Ang garbo sa pamilya mahimong mausab ngadto sa lig-on nga kadasig sa pagpuyo nga takus sa tawag nga iyang nadawat nga mahimong anak sa Dios.

Negatibo nga mga Implikasyon

Tungod sa iyang kalagmitan sa pagpangita og pagkatawo sa iyang mga koneksyon sa pamilya, nagkinahanglan og taas nga panahon alang sa Filipino aron mapalambo ang bililhon nga pagbati sa us aka tawo.

Tungod sa iyang pagsalig sa pamilya, ang Pilipino naglisod sa pag-ugmad sa hustong matang sa kagawasan.

Ang pagkamatinud-anon sa Pilipino sa iyang pamilya usahay buta. Husto o sayop ang pamilya kinahanglang suportahan, panalipdan, ug ipreserbar gikan sa kaulawan sa publiko.

Ang matag Pilipino mohimo og desisyon nga adunay tinguha sa pag-uyon sa pamilya. Wala siya mangutana, “Mouyon ba ang Diyos niini?” Hinoon nangutana siya, “Magustohan ba kini sa akong pamilya?”

Pagtimbang-timbang sa Kaugalingon

Ingon nga Kristohanon, unsay imong mga panagsumpaki bahin sa bili sa pamilya?

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad niini nga mga panagsumpaki?

Kumagko: “UTANG NGA KABUBUT-ON”

“Utang kabubut-on” - - sa literal, utang sa sulod; nga mao, ang usa ka nagpabilin nga utang sa pasalamat - nagtumong sa bili sa

pagbalos. Kini nga utang kinahanglan ibayad sa mga tawo nga nakatabang sa usa nga mabuhi o mouswag sa kinabuhi, sugod sa akong pamilya, mga paryente, mga higala, mga patron. Ang nakautang nagpadayon sa pagbalos, apan ang utang dili mabayran sa hingpit. Ang pagkalimot sa “utang kabubut-on” sa usa ka tawo mao ang pinakata-as sa pagkadili mapasalamaton kon dili pagkadautan. Apan sa paningkamot nga mabayran ang utang, ang pipila ka tawo mahimong mapugos sa pagkompromiso o sa pagbuhat ug ilegal o imoral nga mga buhat.

May kalabotan sa “utang kabubut-on” ang Padrino-Bata Sistema. Ang “bata-bata” (protégé) walay kataposang utang sa iyang “padrino (patron), ug buhaton niya ang tanan aron mapahimut-an ang padrino. Ang padrino nagpasalig sa bata-bata sa seguridad ug proteksyon, bisan unsa pa ka imoral ug iligal ang paglihok sa bata-iyang bata ngadto sa gawas sa ilang grupo. Ang usa ka padrino mahimong makakuha og trabaho bisan sa kakulang sa kahanas nga (bata-bata) protégé bisan pa sa taas nga linya sa mga kwalipikado nga mga aplikante alang sa parehas nga posisyon. Busa ang panultihon, "Dili ang imong nahibal-an, kondili ang imong nailhan."

Adunay usa ka makapaikag nga kamatuoran bahin sa "utang kabubut-on." Ang usa ka "mas taas" nga utang sa pasalamat mahimong gamiton isip usa ka rason sa paglangan sa pagbalos sa usa ka "ubos" nga utang.

Positibo nga mga Implikasyon

Ang bili sa “utang kabubut-on” naghimo sa mga Pilipino nga natural nga mapasalamaton.

Kung makita niya nga mas taas ang iyang “utang kabubuton” sa Diyos, ang Pilipino madasig sa mas dakong pagkamaunongon ug pag-alagad sa Diyos.

Ang Roma 1:14 nag-ingon nga ang Kristohanon (girepresentar ni Pablo) usa ka utangan sa tanan. Kini nga paagi sagad makitang epektibo sa pagsangyaw, sa dihang ang Kristohanon moingon, “Higala, tingali wala ka mahibalo niini apan ako adunay utang nga bayran kanimo. Gusto nakong bayran kana nga utang karon.”

Ang usa ka Pilipino nga Kristohanon mahimong madasig sa pagsaksi ngadto sa iyang mga utangan pinaagi sa pagpaamgo kaniya nga ang pinakamaayong paagi sa pagbayad sa iyang “utang kabubut-on” mao ang paghatag sa ebanghelyo, ang labing maayong bahandi sa tanan, niadtong iyang giutangan.

Negatibo nga mga Implikasyon

Kasagaran ang Pilipinong Kristohanon mabutang sa usa ka problema: Pagtuman sa Dios o pagbayad sa akong “na utangan ug kabubut-on” sa tawo?

Ang pagbayad sa “utang kabubut-on” sa usa ka tawo usahay mahimong mas importante kay sa estrikto nga pagsunod sa balaod ug pagkahadlok sa Diyos. Ang mga rason sa Pilipino: Kung mangawat ko para bayran ang akong “na utangan ug kabubut-on” makasabot ang Diyos sa akong kahimtang ug dili ko niya hukman nga sad-an.

Ang pagkinabuhi sa estrikto nga mga sukdanan sa pagkadisipulo naghulga nga ihimulag ang Pilipino nga Kristohanon gikan niadtong iyang “utang kabubut-on.”

Ang usa ka tawo nga nakautang usahay mapugos sa paghimog bakak nga pag-angkon sa pagtuo sa dihang ang tawo nga nagpamatuod kaniya mao ang usa nga iyang “na utangan ug kabubut-on.”

Ingong Kristohanon, unsa ang imong mga panagsumpaki bahin sa “utang nkabubut-on?”

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad niini nga mga panagsumpaki?

Pangpunting nga Tudlo: Pagdawat sa usa ka Tawo

Ubos sa sosyal nga pagdawat gilakip ang mga mithi sa “pakikisama” (hapsay nga relasyon sa usag usa), “hiya” (kaulaw), ug “barkada” (grupo sa mga kauban).

“Ang Pakikisama nagkinahanglan nga maningkamot ko nga makig-uban nga hapsay sa uban, ug kutob sa mahimo nga tangtangan o mamenosan ang mga kalainan nga mahimong motumaw sa mga paryente ug higala. Ang hapsay nga relasyon sa usag usa nagkinahanglan nga isulti ko kanimo kung unsa ang akong gituohan nga gusto nimo madungog; sa pagpahumok sa negatibo nga mga kamatuoran, ug dili sa paghatag ug kasamok. Ang panag-uyon (bisan kung naa ra sa nawong) kanunay nga gipalabi aron maablihan ang panagbangi. Moingon ko og oo o dili, bisan asa ang labing makapasakit kanimo. O dulaon nako kini nga luwas ug moingon "Tingali" o "Sulayan ko." Kining kataposang duha ka tubag senyales sa usa ka Pilipino nga dili na magdahom ug dako gikan kanako, apan wala siya masakitan tungod kay wala

nako siya pakyasa sa atubang; labaw pa, kinsay nasayod, mahimo pa gani nako nga buhaton ang iyang gipabuhat kanako.

Ang kaulaw o "hiya" nangayo nga bisan kung dili kita gusto sa usag usa, kinahanglan nato likayan ang pagpakaulaw sa usag usa sa publiko. Importante kini sa pagpangulitawo, kung ang usa ka babaye dili ganahan sa usa ka lalaki nga nangulitawo. Ang panultihon nag-ingon, "Okay ra nga dili ka ganahan nako, ayaw lang ako pakaulawi sa publiko." Kung gipakaulawan ang usa ka gisalikway nga nangulitawo nga lalaki mahimo'g maglagot o mag-amok. Sa ingon nga kaso, ang babaye ang mabasol.

Gipunting sa "Barkada" (kauban sa grupo) ang reyalidad nga ang Pilipino kanunay nga grupo-oriented. Nahadlok siya nga mag-inusara. Busa, kinahanglang makat-on siya sa bili sa "pakikisama" o pakig-uban sa tanan. Ang "Pakikisama" adunay kalagmitan sa pagpadayon sa status quo ug pagpaluya sa pagpangita sa indibidwal nga kahusayan. Ang "Pakikisama" nag-amping nga dili ibutang sa kaulawan ang grupo. Ang pagdumili sa pagpakig-uban kanamo nagpasabot nga imong gitamay kami, ug kini nagpakaulaw kanamo. Ang among nasamdan nga garbo mobalos kanimo.

Positibo nga mga Implikasyon

Ang "Pakikisama" mahimong mausab ngadto sa mga relasyon nga gidumala sa gugma ug pagpakabana sa ubang mga tawo.

Ang pagdawat sa usa katawo mahimong mausab ngadto sa usa ka motibasyon sa kahayag sa Kristohanon sa pagsidlak.

Ang hapsay nga relasyon sa usag usa mahimong mausab ngadto sa pagsulti ug paglihok sa kamatuoran sa gugma.

Ang "Kaulaw" mahimong mausab ngadto sa balaang kahadlok ug kaulaw atubangan sa Diyos, ang Usa nga nakakita gayod sa tanan.

Ang mga mithi nga may kalabutan sa pagdawat sa tawo naghimo sa Pilipino nga usa ka personalidad nga "giyahan sa uban" ug "kontrolado gikan sa gawas." Ang pangutana nga “Unsay isulti sa uban,” mas kusgan alang sa Pilipino kaysa “Unsay isulti sa Diyos?” Ang pagkamatitud-anon, sinseridad ug integridad lisod maugmad sa Pilipinong Kristohanon tungod kay alang kaniya ang nindot nga mga pagbati mas importante kaysa tinuod nga pagsulti. Ang pagpaningkamot alang sa personal nga kahusayan kasagaran magdala sa pagkapalayo gikan sa mga higala. Busa, ang "pakikisama" kasagaran nagdala sa mediocridad, nagpadayon sa status-quo o bisan pa sa pag-usbaw.

Pagtimbang-timbang sa Kaugalingon

Ingong Kristohanon, unsa ang imong mga panagsumpaki bahin sa pagdawat sa katilingban?

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad niini nga mga panagsumpaki?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Gikan sa imong natun-an o nasinati hangtod karon isip Kristohanon, unsaon man sa usa ka Kristohanon pagpakita og pagkamatitud-anon kang Kristo ug sa samang higayon pagkamatitud-anon sa iyang pamilya?

SAG-ULOHA

Hebreohanon 4:12: Kay ang pulong sa Dios buhi ug gamhanan, ug hait pa kay sa bisan unsa nga espada nga duhay sulab, modulot bisan hangtud sa pagkabahin sa kalag ug espiritu, ug sa mga lutahan ug sa utok sa bukog, ug mao ang makatugkad sa mga hunahuna ug mga tuyo sa ang kasingkasing. Hebreohanon 4:12

Ribyuha: Lucas 8:15; Juan 4:34

PAGBANSAY SA TINUN-AN

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 2

ANG KASING-KASING SA PILIPINO – Bahin 2

Gipadayon nato ang atong pagtuon sa Kamot sa Personalidad nga Pilipino, nga nagpakita kanato sa kasingkasing nga Pilipino. Ang kasingkasing sa Filipino gipalihok sa unom ka bililhon nga kategorya, tulo niini atong nahisgotan sa miaging leksyon. Kini mao ang PAMILYA (girepresentar sa palad), “UTANG KABUBUT-ON” (kumagko), ug PAGDAWAT SA

TAWO(SOCIAL ACCEPTANCE) (pangpunting nga tudlo).
Mopadayon kami sa sunod nga tulo nga mga bilihon nga kategorya.

Tunga nga Tudlo- PAG-ASENSO SA KAHIMTANG SA TAWO

Ang Pag-asenso sa kahimantang sa Tawo (Social Mobility) nagpasabot nga ang mga Pilipino nagtinguha sa pagpalambo sa ilang ekonomikanhon ug sosyal nga kahimtang. Kini gipalihok sa ilang lalom nga pagbati sa pagkamaunongon ug utang ngadto sa ilang pamilya. Gusto nila nga ituboy ang pamilya (kon mahimo, lakip ang paryente) sa ekonomiya ug sosyal. Gipasabot niini ang sistema sa nepotismo nga mipatigbabaw sa negosyo ug mga opisina sa gobyerno.

Ang laing kadasig alang sa sosyal nga paglihok mao ang tinguha nga makagawas sa "ubos nga klase nga trabaho ug makasulod sa "taas nga klase nga trabaho. Ang paagi sa sosyal nga paglihok mao ang mas taas nga edukasyon alang sa mga propesyon sa taas nga posisyon sa trabaho. Ang sulundon mao ang pagkab-ot sa usa ka ekonomikanhon ug sosyal nga kahimtang diin ang usa ka tawo nagsugo sa uban sa pagtrabaho alang kaniya.

Tungod kay kini nga tinguha alang sa sosyal nga paglihok nakagamot sa pagkamaunongon sa pamilya, kung adunay usa nga naghimo niini nga dako ang ubang mga miyembro sa pamilya motan-aw kaniya uban ang usa ka nagsalig ug mabinantayon nga kinaiya. Ang tawo nga dili makaambit sa iyang kalampusan matawag nga dili maunongon ug walay “utang kabubut-on” ngadto sa pamilya.

Positibo nga mga Implikasyon

Ang tinguha alang sa sosyal nga paglihok mahimong madasig, mapalambo ug mapadako aron mahimong usa ka lig-on nga motibasyon alang sa kahinungdanon ug kalampusan.

Ang paggamit sa sosyal nga paglihok ingon usa ka reperensiya, ang panginahanglan alang sa espirituhanon nga paglihok ug pag-uswag mahimong hatagan og gibug-aton.

Ang nagsalig nga kinaiya sa kabus nga mga membro sa pamilya mahimong mabalhin ngadto sa tinuod nga pagsalig sa Dios, kinsa mao ang tinubdan sa tanang tinuod nga kalampusan.

Negatibo nga mga Implikasyon

Ang usa ka tawo nga nagsalig sa sosyal ug ekonomikanhong pag-uswag sa iyang pamilya mahimong maglisod sa pagtugyan sa iyang kaugalingon sa bug-os ngadto kang Kristo, tungod kay kini mahimong makadaot sa iyang mga plano alang sa iyang pamilya.

Ang nepotismo nagpatunghag nepotismo. Ang usa nga miuswag pinaagi sa nepotismo kinahanglan nga magpakita sa samang pabor ngadto sa mga may kalabutan sa mga tawo nga mitabang kaniya.

Pagtimbang-timbang sa Kaugalingon

Ingong Kristohanon, unsa ang imong mga panagsumpaki bahin sa sosyal nga paglihok?

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad sa imong mga panagbangi?

Tudlo sa Singsing: **MAGPAKABANA SA PAGTABANG**

Usa ka sikat nga kanta sa miaging mga tuig ingon niini:

Usa ka adlaw moadto ako sa tibuok kalibutan,

Usa ka adlaw moadto ako sa dagat,

Ug makakaplag ko ug yuta nga akong masuhid,

Ipangalan nila nako...

Unya usa ka adlaw mahimong usa ko nga angay ipanghambog.

Usa ka tawo nga malipay ka nga nakaila ka...

Kini nga tinguha nga mahimong usa ka tawo sa umaabut nga adlaw tingali parehas alang sa tanan nga mga tawo. Apan mas nakahibawo tingali ang Pinoy niini tungod sa iyang group-orientation. Gusto niyang pamatud-an sa iyang pamilya, paryente, ug komunidad.

Ang Pinoy naglaum nga makabalik sa iyang yutang natawhan sa umaabot isip usa ka benefactor o bayani. Modonar siya og usa ka butang, bisan unsa, gikan sa usa ka seksyon sa hollow-block nga koral nga bungbong libot sa eskwelahan ngadto sa tibuok building sa eskwelahan. Mahimo siyang mopauli isip usa ka bayani o usa ka bantogan nga personalidad. Duha ka bahin niining pagpakabana sa pagtabang (benefactor-hero complex), una, ang kabantog sa tawo gitanyag isip himaya sa grupo. Ikaduha, kasagaran walay mangutana kon asa gikan ang kuwarta para sa donasyon (legal o ilegal nga paagi); ang importante kay naay butang nga mapuslan para sa grupo ang gihatag. Ang pinasidunggang bayani ingon og dili mas dungganon kay sa bantogang gang lord; ang bantogan ug bantogan mapasigarbuhon nga miila sa ilang gigikanan.

Positibo nga mga Implikasyon

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang tinguha sa pagdala sa panimalay og butang nga makaayo sa usa ka grupo o lungsod nga natawhan mahimong mausab ngadto sa usa ka kadasig sa pagdala sa panimalay sa labing taas nga kaayohan sa tanan, ang ebanghelyo.

Ang liso sa ebanghelyo mahimong mapugas diha sa publikong mga pagpamatuod sa Kristohanong tigtabang-bayani.

Ang yawe nga mga tawo nga giila ug gipasidunggan sa bida-benefactor mahimong madawat sa ebanghelyo isip resulta sa mapasalamaton nga lihok sa Kristiyanong tighatag.

Negatibo nga mga Implikasyon

Kining pagpakabana sa pagtabang (benefactor-hero complex) dayag nga nagtago sa daghang lit-ag sa garbo.

Ang bida-bayani mahimong makadasig sa nagsalig nga mentalidad sa bahin sa mga nakadawat.

Kadtong dili makaambit sa mga gasa ug kasaulogan mahimong negatibo sa mensahe nga gidala sa tighatag.

Pag timbang-timbang

Ingong Kristohanon, unsa ang imong mga panagsumpaki bahin sa benefactor-hero complex?

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad sa imong mga panagbangi?

Gamay nga Tudlo: PAGKASUOD o DUOL SA DIOS

Ang Pilipino mahunahunaon kaayo sa Diyos. Bisan pa, ang Diyos kasagarang gihunahuna nga usa ka layo nga ikatulo nga persona nga "Siya." Pananglitan, sa mga panahon sa kalisdanan, ang Filipino moreklamo, "Wala ko kabalo nganong gihatag Niya nako kini nga pagsulay." Daghang mga higayon nga ang Dios giisip nga dili labaw sa Kapalaran. Apan sa mga desperado nga mga sitwasyon ang Pilipino nag-ampo sa Diyos nga debotado ug naghimo og mga saad ngadto Kaniya, mga saad sa usa ka mahinulsulon ug asetiko nga kinaiya. Ang Diyos nagsilbing kataposang paagi. Sa dili mausab nga mga kahimtang ang Dios nahimong usa ka matang sa opiate o usa ka paagi sa pagpatin-aw sa usa ka walay paglaum nga sitwasyon. Sa kinatibuk-an, sa normal nga mga kahimtang kadaghanan sa mga Pilipino nagtan-aw sa Dios nga maloloy-on sa maayo. Busa, sa dihang moabot ang kasamok sa mga tawo, kinsa naghunahuna nga sila maayo, sila kasagarang mangutana, "Unsay akong nabuhat aron takos niini?" Ang uban mahimong mapait sa Diyos. Ang uban mitugyan na lang sa kabubut-on sa Diyos, naglaom gihapon nga Siya magpakitag kaluoy.

Positibo nga mga Implikasyon

Ang batasan sa mga Pilipino sa paghisgot sa Diyos mahimong maghatag ug kahigayonan sa pagpaambit kon kinsa gayod ang Diyos ug unsay Iyang gibuhat.

Kadaghanan sa mga Pilipino adunay dili klaro nga ideya sa kinabuhi, kamatayon, ug pagkabanhaw ni Kristo. Sa gihapon kini nga kahibalo naghatag ug usa ka komon nga madawat nga basehan sa pagpaambit mahitungod sa espirituhanong mga butang, ilabina mahitungod sa pagbaton ug personal nga relasyon uban kang Kristo.

Bisan kung ang Diyos gitan-aw ingon nga usa ka katapusan nga paagi, ang Kristohanon makapresentar gihapon sa Diyos nga tinuod nga nahigugma ug nagpakabana ug tinuod nga nagtubag sa mga pag-ampo. Ang Kristohanon adunay kahigayonan sa pagpaambit sa tinuod nga sukaranan sa pag-ampo, usa ka personal nga relasyon uban sa Dios pinaagi sa pagpakatawo pag-usab ngadto sa pamilya sa Dios.

Negatibo nga mga Implikasyon

Kadaghanan sa mga Pilipino adunay mga ideya sa Diyos, nga limitado sa tradisyonal nga mga ritwal ug simbolo sa relihiyon. Sila lagmit mosukol sa Bibliyanhong mga ideya sa Diyos.

Ang Dios giisip nga usa ka kapanguhaan sa mga panahon sa dakong panginahanglan. Ang mga Pilipino dili daling makiglambigit sa Diyos sa paagi sa ilang pagkinabuhi sa matag adlaw nilang kinabuhi.

Ang mga Pilipino walay nakitang panagsumpaki tali sa pag-ampo sa Diyos ug sa pagkonsulta sa mga mananambal pinaagi sa pagtuo ug mga espiritista. Kini tungod kay ang mga mananambal pinaagi sa pagtuo ug mga espiritista naggamit og mga imahe ug uban pang mga simbolo nga gigamit sa tradisyonal nga relihiyon.

Pagtimbang-timbang sa Kaugalingon

Isip usa ka Kristiyano, unsa ang imong mga panagsumpaki bahin sa tradisyonal nga Filipino nga ideya sa Diyos?

Unsang mga kamatuoran gikan sa Pulong sa Diyos ang nakatabang/makatabang kanimo sa pagsulbad niini nga mga panagsumpaki?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Palihug tun-i ang dayagram sa Kamot sa Personalidad nga Pilipino. Timan-i nga ang PAMILYA gibutang sa palad aron ipakita nga kini makaapekto sa tanan nga ubang mga mithi. Sa Pagkatawo nga Pilipino, nganong sa imong hunahuna nga ang bili nga PAGKAKASUOD SA DIYOS kinahanglan ibutang sa palad?

SAG-ULOHA

Hebreohanon 4:13: Ug walay binuhat nga natago sa Iyang pananaw, kondili ang tanang mga butang hubo ug bukas sa mga mata Niya kang kinsa kita magahatag ug husay. Hebreohanon 4:13

Ribyuha: Lucas 8:15; Juan 4:34; Hebreohanon 4:12

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Pagpadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Continue their own study of their current NewLife Book.

LEKSYON 3

KUMAGKO: KAUGALINGONG HULAGWAY

- KaBahin 1

(Pahinumdom: Alang niadtong nakakompleto sa Book 6-A, kini nga leksyon mahimong usa ka pagribyu apan usa usab ka oportunidad para sa mas lawom nga pagsabot.)

SA pag-ugmad sa kinaiya nga sama kang Kristo kinahanglan natong masayran ang kasingkasing -- ang sistema sa bili sa usa ka tawo. Kini atong nahimo pinaagi sa usa ka mubo nga pagtuon sa Kamot sa Personalidad sa Pilipino.

Kinahanglan usab natong mahibal-an kung unsang mga bahin sa kinabuhi ang nakasinati og mga kalibog ug mga pakigbisog. Sumala sa atong diagram adunay labing menos unom ka mga dapit sa panagbangi alang sa Pilipino nga Kristohanon, ug ang matag dapit apektado sa iyang bililhong sistema. Magsugod ta sa unang lugar – KAUGALINGONG HULAGWAY (SELF-IMAGE).

Diha sa Kamot sa Karakter ang dapit sa kaugalingon nga hulagway gibutang sa imong kumagko. Kinsa ka sa imong hunahuna? Ganahan ka ba o nagdumot sa imong kaugalingon? Unsa nga mga aspeto sa imong personalidad ang gusto nimo o dili gusto? Nakita ba nimo ang mga kinaiya ug mga hiyas sa ubang mga tawo ug nanghinaut ka nga aduna ka niini nga mga kinaiya ug mga hiyas?

Ang imong kaugalingon nga imahe nagpasabut sa paagi sa imong pagtan-aw sa imong kaugalingon ug pagtratar sa imong kaugalingon. Mahimo nga ikaw adunay maayo, himsog nga imahe sa kaugalingon, o usa ka kabus, dili maayo. Sa ato nang nahisgotan sa atong pagtuon sa palad sa Kamot sa Personalidad nga Pilipino, kasagarang maglisod ang Pilipino sa pagkab-ot sa pagbati sa kaugalingon nga bili. Kini tungod sa iyang suod nga pagkatawo sa

iyang pamilya; siya sa panguna giila nga nahisakop sa ingon ug ingon niana nga pamilya. Wala siya mailhi sa iyang kaugalingon o gidawat kung unsa ug kinsa siya. Apan importante alang sa Pilipino, ug alang sa bisan kinsa nga tawo, nga makaila sa iyang kaugalingon, mahimong iyang kaugalingon, ug adunay himsog nga kinaiya ngadto sa iyang kaugalingon. Kini nga kinaiya sa kaugalingon gitawag nga imahe sa kaugalingon.

Aron masusi ang imong kaugalingon nga imahe, tubaga kining nagpadayag nga pangutana nga gipangutana sa usa ka bantog nga magtatambag:

“Kon duna kay gahom sa pag-usab sa bisan hain sa mosunod, unsay imong usbon bahin sa imong...

Panagway

Mga abilidad

Pagkaginikanan

Palibot (pisikal, ekonomiya, sosyal)

Kung gusto nimo nga usbon ang daghang mga butang, mahimo kini nga usa ka timailhan sa dili maayo nga imahe sa kaugalingon. Sa pikas bahin, mahimo ka usab adunay dili maayo nga imahe sa kaugalingon kung sa imong hunahuna wala’y paglaum nga usbon ang bisan unsang butang. Ang usa ka maayo nga imahe sa kaugalingon kinahanglan adunay labing menos tulo ka mga kinaiya.

Ang Pagdawat sa Dili na Mausab

Ang una nga kinaiya sa usa ka himsog nga imahe sa kaugalingon mao ang PAGDAWAT sa akong kaugalingon ingon nga gibuhat

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

sa Dios sa akong dili mausab nga mga aspeto. Pananglitan, kini ang mga bahin dili mausab: ang kolor sa akong panit, ang porma sa akong ilong, kinsa ang akong mga ginikanan, ang akong sosyal ug ekonomikanhong kagikan.

Palihug ilista ang daghang mga butang nga dili nimo madawat bahin sa mga aspeto nga dili nimo mausab.

Ang Pulong sa Diyos, ang duhay-sulab nga Espada, naghatag kanato ug daghang rason kon nganong mapasalamaton natong dawaton ang dili mausab nga mga bahin nga gihatag sa Diyos sa atong personalidad.

Usa ka dako nga rason mao kini: GIKAHIMO KO SA DIYOS EKSAKTO SA AKONG KINAIYA SA TANAN NGA ASPETO SA AKONG GIKINAHANGLAN UG GIKINAHANGLAN NGA PERSONALIDAD.

Palihog tun-i pag-ayo ang Salmo 139:13-16 . Sumala niini nga tudling, unsa nga mga aspeto sa imong personalidad ang gilalang sa Dios?

Sumala sa Salmo 139:16 unsa nga mga butang bahin kanimo ang gisulat sa Diyos sa Iyang libro?

Hunahunaa kini!

Sa wala ka pa matawo, ang tanan nga bahin sa imong lawas, ug ang tanan nga mga adlaw sa imong pagkinabuhi nahisulat na sa basahon sa Diyos. Gibuhat ka sa Dios sumala sa Iyang mga detalye. Ug ang imong tibuok kinabuhi giplano. Sa tinuod lang, unsay imong reaksiyon niini?

Ang ubang mga tawo mangutana, “Unsa man ang mahitungod sa mga tawo nga natawo nga adunay mga depekto?”

Palihug tun-i ang Juan 9:1-3.

Unsa ang gipangutana sa mga disipulo ni Ginoong Jesus mahitungod sa buta nga tawo?

Unsang tubag ang gihatag ni Ginoong Jesus?

Ang mga disipulo, sama kanato, nangitag tawo nga mabasol. Kinsa ang nakasala? Kinsay mabasol? Ang tubag ni Ginoong Hesus “Walay mabasol. Ang Dios nagplano niining tanan alang sa Iyang himaya.”

Basin wala kay depekto. Mahimong usa lang kini ka butang nga dili nimo gusto. Base sa Juan 9:3 unsay angay nimong kinaiya nianang bahina sa imong personalidad, nga imong giisip nga dili maayo o medyo ngil-ad?

Ang ubang mga tawo nagreklamo, "Nganong natawo ako sa ingon ug ingon niana nga lugar, ug adunay ingon ug ingon niana nga kahimtang sa ekonomiya ug sosyal?"

Palihog basaha pag-ayo ang Buhat 17:26-27 . Sumala niini nga tudling, kinsay magbuot kon asa ka matawo ug asa ka magpuyo? Unsa ang Iyang katuyoan sa pagbutang kanimo didto?

Gibuhat ka sa Dios. Ug gibuhat ka Niya nga eksakto kung unsa ka karon, bisan sa dili hingpit o depekto nga mga bahin, aron ang mga buhat sa Dios mapadayag sa imong kinabuhi.

Ug ang Dios nagbutang kanimo sa tukma kung asa ka, aron didto makit-an nimo ang Dios. Kini nga mga kamatuoran makatabang kanato sa pagpalambo sa usa ka himsog nga imahe sa kaugalingon. Base niini nga mga kamatuoran mahimo kang moingon, "Ako gilalang sumala sa plano sa Dios aron ang Iyang katuyoan matuman sa akong kinabuhi."

Palihug isulat ang una nga kinaiya sa usa ka himsog nga imahe sa kaugalingon.

Ang Pagbag-o sa Mabag-o

Ang ikaduhang kinaiya sa usa ka maayong pagtan-aw sa kaugalingon kay may kalabutan sa atong mga mabag-o nga aspeto.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang usa ka maayong imahe sa kaugalingon gipakita pinaagi sa PAGKAHIMO nga imong tinuod nga kaugalingon sa imong mga mabag-o nga aspeto.

Sa dihang sa sinugdanan gihimo sa Diyos ang mga tawo, gihimo niya sila nga hingpit. Sumala sa Genesis 1:26-27, kinsa man ang gihimo sa Diyos nga sama sa mga tawo?

Ang imong tinuod nga kaugalingon mao ang tawo nga orihinal nga gihimo nga hingpit sa Diyos sa sinugdanan. Apan ang sala misulod sa imong kinabuhi. Ang kinabuhi nga gipangulohan sa sala ug gipuy-an nga layo sa Diyos mao ang bakak nga kaugalingon. Ang usa ka maayong pagtan-aw sa kaugalingon magtugot kanimo nga mailhan ang tinuod nga ikaw ug ang bakak nga ikaw. Makatabang usab kini kanimo nga magbag-o – molakaw gikan sa imong bakak nga kaugalingon ug molakaw ngadto sa imong tinuod nga kaugalingon. Ang Bag-ong Tugon naggamit og tulo ka may kalabutan nga mga pulong sa orihinal nga Griyego aron ihulagway kini nga proseso sa pagbag-o nga kinahanglan nimo agian.

NAPORMA (MORPHOO)

Palihug tun-i ang Galacia 4:19:

Mga anak ko, alang kang kinsa ako naghago pag-usab hangtud nga si Kristo maporma diha kaninyo,

---

Kini nga matang sa kausaban gihulagway pinaagi sa pagtubo sa usa ka bag-ong kinabuhi sa sabakan sa usa ka inahan. Ang bata nagsugod isip usa ka liso o binhi, apan kana nga binhi adunay mga

gahum sa pagtubo sulod sa iyang kaugalingon, ug kini motubo hangtud nga ang bug-os nga bata maporma.

Sama nianang liso sa kinabuhi kinahanglan natong tugotan si Kristo nga maporma sulod nato hangtod nga ang Iyang kinabuhi hingpit nga mapuno kanato sa sulod. Ang imong tinuod nga kaugalingon mao ang sama kang Kristo nga kaugalingon, o, sa mas tukma, ang Kristohanon nga kaugalingon.

Sumala sa Galacia 2:20 unsay angay natong hinumdoman kanunay bahin sa atong Kristohanong kinabuhi?

NAUSAB (METAMORPHOO)

Palihug tun-i ang Roma 12:2:

Ug ayaw kamo pagpahiuyon niining kalibutana, kondili pag-usab (METAMORPHOO) pinaagi sa pagbag-o sa inyong hunahuna, aron inyong mapamatud-an kung unsa kanang maayo ug madawat ug hingpit nga kabubut-on sa Dios.

Ang usa ka hugpong nga pulong niini nga bersikulo nag-ingon niining paagiha: “Ayaw itugot nga ang kalibotan sa gawas mopugos kanimo sa kaugalingong hulmahan niini, kondili tugoti nga ang Diyos mag-umol kanimo gikan sa sulod.”

Niini nga bersikulo atong makita nga gipakita ang dili maayo nga imahe sa kaugalingon ug ang tinuod nga imahe sa kaugalingon. Ang kabus nga imahe sa kaugalingon kanunay nga naningkamot

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

nga mahimong sama sa usa ka tawo o usa ka butang sa gawas sa komunidad. Ang himsog nga imahe sa kaugalingon nagtinguha nga mahimong kung unsa ang gusto sa Diyos. Ang dili maayo nga imahe sa kaugalingon moresulta sa KADAOT, tungod kay ang tawo mahimong usa ka dili angay sa katuyoan sa Dios. Ang himsog nga imahe sa kaugalingon moresulta sa KAUSABAN (METAMORPHOO), tungod kay ang tawo mahimong kung unsa ang katuyoan sa Diyos nga mahimo niya.

Sumala sa Roma 12:2 ang pagbag-o moabut pinaagi sa pagbag-o sa hunahuna. Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, unsay angay natong pun-on sa atong mga hunahuna?

Josue 1:8 _____

Salmo 1:2 _____

Col 3:16 _____

MAHIUYON (SUMMORPHOO)

Palihug tun-i ang Filipos 3:20-21:

²⁰ Kay ang atong pagkalungsoranon anaa sa langit, nga gikan niini usab kita mahinamon nga naghulat sa Manluluwas, ang Ginoong Jesu-Kristo,²¹ nga magbag-o sa atong ubos nga lawas aron kini mahiuyon (SUMMORPHOO) ngadto sa Iyang mahimayaong lawas, sumala sa pagbuhat niini. makahimo gani sa pagbuntog sa tanang butang ngadto sa Iyang kaugalingon.

Ang kausaban nga gipakita sa mga pulong nga NAPORMA (FORMED) ug NAUSAB (TRANSFORMED) naghisgot sa sulod nga pagtubo ug kausaban ngadto sa pagkahimo nga sama ni Cristo. Sa umaabot nga adlaw, ang gawasnong pagbag-o nga atong

gihandom mahitabo. Sa ikaduhang pagbalik ni Cristo, ang atong mga ubos nga lawas mag-aagi og usa ka kahibulongan nga kausaban. Ang atong mga lawas mahimong MAHIUYON (CONFORMED) nga susama sa himayaong Lawas sa atong Ginoong Jesu-Cristo. Sa maong panahon masiguro nato nga ang mga aspeto nga dili mabag-o sa tawo, nga naghatag kanato ug daghang kasakit ug kahasol, makab-ot ang usa ka himaya, nga magpamatood nga kini giplano nga mahimong bahin sa atong lawas sa pagkabanhaw.

Tungod kay ang Diyos sa umaabot magahatag kanato og hingpit nga mga lawas, unsa man ang angay natong tagdon ug paningkamotan karon, sumala sa 2 Corinto 4:16-18?

Unsa nga saad ang atong makuha alang sa mga depekto o kahuyang nga gitugotan sa Diyos nga atong masinati niining panahona, sumala sa 2 Corinto 12:9?

Praktikal nga Aplikasyon

Tungod kay ang pokus ug paghatag gibug-aton sa buhat sa Diyos mao ang pag-usab sa atong sulod nga personalidad, unsang mga batasan ang angay natong ipakita sa atong kaugalingon ug sa uban, sumala sa mosunod nga mga bersikulo?

1 Samuel 16:7 _____

Jeremias 9:23-24 _____

2 Cor 10:12, 17-18 _____

Roma 15:7 _____

Palihug isulat ang ikaduha nga kinaiya sa usa ka himsog nga imahe sa kaugalingon.

PERSONAL NGA APLIKASYON

Sa unsa nga mga paagi nga imong magamit ang mga kinaiya o mga baruganan sa usa ka himsog nga hulagway sa kaugalingon nga gitun-an niini nga leksyon?

Ang Pagdawat sa dili mausab

Pag-ilis sa mabag-o _____

SAG-ULOHA

Mga Taga-Galacia 4:19: Akong mga anak, alang kang kinsa ako naghago sa akong pagkatawo pag-usab hangtud nga si Kristo maporma diha kaninyo. Galacia 4:19

Ribyuha: Lucas 8:15; Juan 4:34; Hebreohanon 4:12; Hebreohanon 4:13

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 4

Kumagko: KAUGALINGONG IMAHE- Bahin 2

(Pahinumdom: Alang niadtong nakakompleto sa Basahon 6-A, kini nga leksyon mahimong usa ka pagribyu apan usa usab ka oportunidad para sa mas lawom nga pagsabot.)

Ang ikatulong kinaiya sa usa ka maayong pagtan-aw sa kaugalingon mao ang PAGKOOOPERAR sa Diyos sa proseso sa akong pagtubo ngadto sa pagkahisama ni Cristo. Kini nga kooperasyon nagpasabot nga mosalig ko sa Diyos nga buhaton ang Iyang bahin samtang ako magmatinud-anon sa pagbuot sa akong bahin.

Adunay usa ka tawo nga nag-ingon nga kinahanglan kita mag-amping sa tulo ka mga pamatasan nga, kung kuhaon lang sa ilang kaugalingon, magpugong kanato sa pagtubo. Apan kung gihiusa sa husto nga mga proporsyon, kini nga tulo ka mga pamatasan mahimong mga sangkap sa kalampusan. Ang tulo ka mga pamatasan mao ang:

“Naa ra kanako ang tanan.”

Sumala sa Juan 15:5 unsa ang kakuyaw niini nga kinaiya?

"Kini tanan naa sa uban."

Sumala sa Salmo 146:3-4 unsa ang peligro sa kini nga batasan?

"Kini tanan naa sa Diyos."

Sumala sa Santiago 2:14, 17 unsa ang kapeligrohan niini nga kinaiya?

Usa ka Delikadong Balanse

Sa proseso sa pagtubo ngadto sa pagkasama kang Kristo, adunay usa ka delikado nga balanse tali sa bahin sa Dios ug sa imong bahin, ug sa usa ka bahin ang bahin nga gidula sa ubang mga Kristohanon. Kini nga balanse tin-aw nga gipatin-aw sa Filipos 2:12-13 . Palihug basaha pag-ayo kini nga tudling ug dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana:

Sumala sa Filipos 2:12 unsay imong bahin?

Sumala sa Filipos 2:13 unsay bahin sa Diyos?

Unsa ang papel sa ubang mga Kristohanon (nga gipakita ni Pablo) sa proseso sa pagbag-o? Filipos 1:8-9

Atong tun-an pag-ayo ang Filipos 2:12-13.

“Paningkamoti ang imong kaluwasan.” Palihog itandi kini sa Efeso 2:8-9 . Gisupak ba ni Pablo ang iyang kaugalingon? Palihug ipasabot ang imong tubag.

PAHINUMDOM: Ang pagtrabaho sa imong kaluwasan DILI magpasabot nga tipigan o ipabilin ang imong kaluwasan; kay kon dili nimo buhaton, basin mawala nimo ang imong kaluwasan. Dili, dili kana ang kahulogan. Sa dihang natawo ka pag-usab, ang imong kaluwasan gigarantiyahan hangtod sa kahangtoran (1 Juan 5:11, 12). Sukad niadto nadawat ninyo ang GASA nga walay katapusan pinaagi sa grasya pinaagi sa pagtuo kang Kristo lamang, dili tungod sa bisan unsang maayong buhat o merito sa inyong bahin. Ang pagbuhat sa imong kaluwasan nagpasabot sa **PAGTUBO NGADTO SA HINGPIT NGA ESPIRITUWAL NGA PAGHIGUGMA**, gikan sa pagkabata pa sa espirituhanon ngadto sa espirituhanong kabatan-onan ug sa katapusan ngadto sa espirituhanong ginikanan (1 Juan 2:12-14).

Si apostol Pablo nag-amping pag-ayo sa pagpahinumdom sa iyang mga magbabasa nga dili kalimtan ang sayop nga panghunahuna: “Naa ra kanako ang tanan.” Palihog tan-awa pag-usab ang Filipos 2:13, ug gikan niini nga bersikulo, nganong moingon ka nga si Pablo wala magdasig sa mga Kristohanon sa pagtuo nga ang tanan anaa ra kanila?

Si Pablo nag-ingon nga dili kini tanan magdepende kanato. Samtang ginabuhat nato ang atong kaluwasan (kini ang atong bahin), kinahanglan natong maamgohan nga ang Dios mao gayud ang nagabuhat kanato (kana ang Iyang bahin). Si Pablo sa pagkatinuod migamit ug lahi nga pulong alang sa bahin sa Diyos. Ang bersikulo mahimong hubaron niining paagiha: “Paningkamoti ang imong kaluwasan...kay ang Dios mao ang NAGHATAG KUSOG kanimo.” Gihimo nimo ang aksyon, ang Dios naghatag sa gahum.

Ang kusog nga gihatag sa Dios kanato moresulta sa duha ka butang: sa PAGTINGUHA (naghatag kanato sa tinguha sa pagsunod), ug sa PAGBUHAT (naghatag kanato sa gahum sa pagsunod) sa kabubut-on sa Dios.

Si Pablo daw nag-ingon, “Padayon, TRABAHOA ang imong kaluwasan kay ang TINGUHA nga imong gibati sa sulod nimo gikan gayod sa Diyos; ug uban niana nga tinguha Siya usab maghatag kanimo sa GAHUM sa Iyang Espiritu aron matuman ang makapahimuot Kaniya.”

Gipakita ni Pablo kini nga prinsipyo sa iyang kaugalingong kinabuhi. Palihug i-summarize ang mga hunahuna ni Pablo sa mosunod nga mga bersikulo:

Filipos 4:13 _____

Colosas 1:29 _____

1 Corinto 15:10 _____

Ang Panaw – Ug ang Imong Kapanguhaan

Ang imong tinuod nga panagway sa kaugalingon mao ang pagkasama ni Kristo. Lisud kini, sa tinuod imposible, nga makab-

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

ot kung kini tanan sa imong kaugalingon ra. Apan uban sa Espiritu sa Dios sa sulod nimo, nga naggamit sa Iyang walay kinutuban nga gahum, naghatag kanimo sa tinguha ug naghatag kanimo sa abilidad, mahimo ka nga sama kang Kristo. Gipakita kanato ni apostol Pedro kon sa unsang paagi. Palihog basaha pag-ayo ang 2 Pedro 1:1-8, dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana.

Sumala sa 2 Pedro 1:3-4, unsa nga mga *kapanguhaan* (resources) ang gihatag sa Dios kanimo aron ikaw makapuyo sa kinabuhi nga sama kang Kristo?

Ang pagkahimong sama kang Kristo dili moabut dayon. Kini usa ka panaw pinaagi sa mga hugna. Unsa ang mga hiyas sa pagkasama-Kristo nga kinahanglan natong palambuon, sumala sa 2 Pedro 1:5-7 ? Ilista sila sa hustong pagkasunodsunod niini.

- Ika 1 nga _____
- ika-2 nga _____
- Ika-3 nga _____
- ika-4 nga _____
- ika-5 nga _____
- ika-6 nga _____
- ika-7 nga _____
- ika-8 nga _____

Unsang resulta ang atong masinati kon kining walo ka hiyas maugmad dinhi kanato? 2 Pedro 1:8

PPL NGA PAMAAGI

Tingali mangutana ka, "Unsa man gyud nga kalidad and angay nako maugmad?" Gisugyot namo nga gamiton nimo ang PPL (Prayer-Practice Ladder) Method. Ingon niini ang pagtrabaho sa PPL.

Lakang 1: Timbang-timbanga ang ang-ang sa pag-uswag sa matag kalidad sa imong kinabuhi. Pananglitan, ang imong PAGTUO kay hangtod sa Lebel 1 lang; LINYAHI SA ILALOM ang Lebel 1. Isulat ang petsa sa imong PAGESUGOD sa imong pag-ampo nga focus niini nga lebel.

Lakang 2: LINYAHI SA ILALOM sa sunod nga lebel imong ipunting ang imong pag-ampo; sa atong panig-ingnan, PAGTUO nga lebel 2. Sulod sa labing menos usa ka semana pag-ampo kada adlaw sa usa ka pag-ampo nga sama niini, "Ginoo, tabangi ako sa pagpalambo sa lebel sa pagtuo nga nagtuo nga Imong ihatag ang akong materyal nga mga panginahanglan." Mahimo kang mag-ampo sulod sa mas taas nga panahon kay sa usa ka semana kon gibati nimo nga kinahanglan nimo. Isulat ang petsa nga imong PAGTAPOS ang imong pag-ampo nga nakapokus niini nga ang-ang.

Lakang 3: Pagpraktis sa imong pagtuo sa kana nga lebel. Sa atong panig-ingnan, paningkamuti nga dad-on ang tanan nimong materyal nga mga panginahanglan sa Dios sulod sa semana ug salig gayud Kaniya nga mobuhat sa paghatag niana nga mga panginahanglan. Ug himoa kini nga batasan sa imong pagtuo gikan karon.

PAHINUMDUM:

Pagtrabaho nga espesipiko ug sistematiko gikan sa una nga kalidad hangtod sa sunod nga mga lakang. Wala kini magpasabot nga

wala ka motubo sa ubang mga hiyas. Hinunoa, kini nagpasabot nga ikaw sa tinuyo "nagbuhat sa imong kaluwasan" sa imong labing sukaranan nga bahin sa pag-uswag sa kinaiya, usa ka lakang sa usa ka higayon.

Karon timbangtimbang ang imong kaugalingon pinaagi sa nagsunod nga KARAKTER CHART.

KARAKTER CHART

Petsa Nagsugod

KALIDAD

Petsa Natapos

PAGTUO

Ang-ang

- ___ 1. Pagtuo alang sa Kaluwasan _____
- ___ 2. Pagtuo alang sa materyal nga mga panginahanglan _____
- ___ 3. Pagtuo alang sa kadaugan batok sa sala _____
- ___ 4. Pagtuo alang sa mabungahon nga pagserbisyo _____

HIYAS

Ang-ang

- ___ 1. Pagsalig sa hingpit SA Pagkaginoo ni Kristo _____
- ___ 2. Pagsurender sa kuwestiyonableng batasan _____
- ___ 3. Pagtinguha alang sa kahinungdanon sa mga motibo, kinaiya, ug lihoc _____
- ___ 4. Nagtinguha nga matuman ang labing kadaghan uban sa akong mga gasa ug mga oportunidad _____

KAHIBALO

Ang-ang

- ___ 1. Mga kamatuoran sa ebanghelyo _____
- ___ 2. Mga baruganan ug kahanas sa pagkadisipulo _____

- ___ 3. Mga doktrina sa Bibliya _____
___ 4. Kasinatian nga Kahibalo ug Kinaiya nga mga paagi sa Dios _____

PAGKONTROL SA KAUGALINGON

Ang-ang

- ___ 1. Pagpaubos sa pisikal nga mga tinguha sa espirituhanong mga mithi _____
___ 2. Paglimud sa mga lehitimong kalipayan tungod ug alang sa pagbansay sa pagkatinun-an _____
___ 3. Pagkontrol sa tanang gana _____
___ 4. Ang paghatag sa akong mga katungod aron mahimo sa Dios pagtrabaho sa Iyang kaugalingong paagi ug panahon _____

PASENSYA

Ang-ang

- ___ 1. Dili magreklamo kung ubos sa tentasyon, pagsulay, paglutos _____
___ 2. Paggpasaylo sa mga kahuyang sa mga tawo, pagkagahi sa ulo, ug mga kapakyasan _____
___ 3. Pagpadayon sa usa ka trabaho hangtod kini mahuman _____
___ 4. Paghulat sa kabubut-on ug mga saad sa Diyos nga matuman _____

PAGKA DIOSNON

Ang-ang

- ___ 1. Pagdumot sa sala _____
___ 2. Pagkahadlok sa disiplina sa Dios _____
___ 3. Nagtinguha sa pag-uyon ug ganti sa Dios _____
___ 4. Paghigugma sa Dios alang sa Iyang Kaugalingon _____

INIGSO-ON NGA KALU-OY

Ang-ang

- ___ 1. Dili pagpasakit o pagpabug-at sa uban _____
- ___ 2. Paghatag sa akong makaya Paghatag sa akong makaya _____
- ___ 3. Pagpa-ambit sa tanan nga naa nako sa walay pagduha-duha _____
- ___ 4. Pagpalig-on sa usag usa _____

GUGMA

Ang-ang

- ___ 1. Pagtugyan sa bililhong kabtangan ngadto sa pagtabang sa uban nga mga panginahanglan _____
- ___ 2. Pagtabang sa uban aron molambo una pa sa pag-uswag kanako _____
- ___ 3. Pagkinabuhi aron sa pag-alagad sa uban Pagkinabuhi aron sa pag-alagad sa uban _____
- ___ 4. Mamatay aron mabuhi ang uban _____

Buhata kini sa bug-os nga pagsalig sa grasya sa Dios pinaagi sa Iyang Balaang Espiritu.

Ang Dios naggamit sa Iyang kusog diha kanimo.

Ang Dios naghatag kanimo sa tinguha alang sa Iyang kabubut-on

Ang Dios naghatag kanimo ug gahum sa pagbuhat sa Iyang kabubut-on

Ang imong bahin mao ang pagtrabaho (pagpraktis) sa imong kaluwasan pinaagi sa paggamit sa PPL PAMAAGI.

PERSONAL NGA APLIKASYON

Sugdi sa paggamit sa PRAYER-PRACTICE LADDER (PPL) Method.

SAG-ULOHA

Mga Taga-Filipos 2:12-13: 12 Busa, akong mga hinigugma, maingon nga kamo nagtuman sa kanunay, dili lamang sa akong atubangan, kondili karon labi pa sa akong pagkawala, buhata ang inyong kaugalingong kaluwasan uban ang kahadlok ug pagkurog; 13 Kay ang Dios mao ang nagabuhat diha kaninyo sa pagtinguha ug sa pagbuhat alang sa iyang kahimuot. Filipos 2:12-13

Ribyuha ang Galacia 4:19;

PAGBANSAY SA DISIPLESHIP

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 5

RELASYON

SA MGA GINIKANAN – Part 1

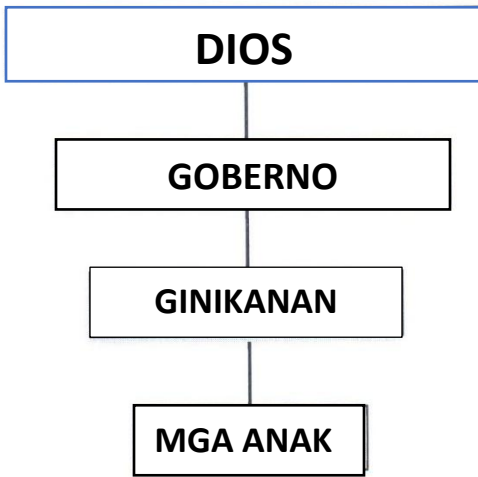
(Pahinumdom: Alang niadtong nakakompleto sa Libro 6-A, kini nga leksyon mahimong usa ka pagribyu apan usa usab ka oportunidad para sa mas lawom nga pagsabot.)

Kini nga bahin sa relasyon hinungdan sa daghang mga kalibog ug panagbangi nga nasinati sa mga batan-on. Daghang mga hamtong nga wala pa makasulbad sa ilang mga panagbangi niining dapita

nagpadayon, bisan sa mga hamtong, sa paghago ubos sa emosyonal nga mga kalisud nga dili na nila masabtan o masubay sa ilang tinuod nga tinubdan. Ang mga ginikanan ug mga anak kinahanglan nga magtuon niini nga leksyon aron makatukod og usa ka himsog nga relasyon sa usa ka usa.

Ang pag-uswag sa usa ka kinaiya nga sama kang Kristo nagkinahanglan nga kita kinahanglan adunay usa ka himsog nga relasyon sa mga ginikanan ug uban pang awtoridad. Ang usa ka himsog nga relasyon niining dapita adunay mga mosunod nga mga kinaiya.

Una, kinahanglang adunay pagpasakop sa han-ay sa awtoridad sa Diyos. Ang han-ay sa awtoridad ingon niini:

Atong timan-an ang mosunod nga mga kamatuoran mahitungod sa han-ay sa awtoridad sa Dios:

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang Dios mao ang Soberanong Magmamando sa tanan. Palihug i-summarize ang mosunod nga mga bersikulo:

Daniel 4:17 _____

Mateo 28:18 _____

Ang Dios nagtukod ug mga gobyerno aron mamentinar ang balaod ug kahusay. Palihug i-summarize ang mosunod nga mga bersikulo:

Roma 13:1-4 _____

Apan usahay supakon sa mga gobyerno ang Diyos. Kon mahitabo kana, unsay angayng buhaton sa usa ka Kristohanon, sumala sa Buhat 5:29?

_____

Sa dihang ang usa ka Kristohanon mosupak sa gobyerno tungod sa Diyos, ang katungod sa gobyerno sa pagsilot sa dili-masinugtanon nga mga sakop nagpadayon gihapon. Tungod niini, unsay angay nga kinaiya sa Kristohanon sa dihang siya silotan tungod sa pagsupak sa gobyerno aron sa pagsunod sa Diyos?

Buhat 5:41 _____

1 Pedro 4:16,191 _____

Ang Dios nagbutang sa mga ginikanan ingon nga awtoridad sa ilang mga anak. Gikan sa Efeso 6:1-4 palihog tubaga ang mosunod nga mga pangutana:

Paghatag ug mga rason kon nganong ang mga bata kinahanglang mosunod sa ilang mga ginikanan. Efeso 6:1-3

_____

Sumala sa Proverbio 30:17, unsay mahitabo sa usa ka bata nga padayon sa pagsalikway sa pagdumala sa ginikanan?

Sumala sa mosunod nga mga bersikulo sa unsang paagi ang usa ka tawo mosunod sa mga ginikanan “diha sa Ginoo”? Efeso 6:1 uban sa Lucas 14:26-27.

Ang pag-uyon sa mga ginikanan SA GINOONG nagpasabot nga mag-uyon kita kanila hangtod nga ang ilang mga tinguha ug sugo dili makalapas sa tinuod nga gugma ug pagkamatinud-anon sa Diyos. Ang mga Kristohanong anak kinahanglan, bisan pa, mag-amping sa pag-ila sa tinuod nga gugma ug pagkamatinud-anon sa Diyos. Ang tinuod nga gugma ug pagkamatinud-anon dili nagpasabot nga moapil sa tanang matang sa relihiyoso o simbahan nga mga kalihokan.

Usahay ang mga ginikanan mangayo sa ilang mga anak nga magpabilin sa balay imbis nga moapil sa pipila ka mga relihiyosong kalihokan. Ang tuyo sa mga ginikanan kinahanglan masabtan. Gisulti ba nila sa anak, "Gipabay-an nimo ang imong mga responsibilidad sa balay." Buhata kini nga mga responsibilidad imbes nga moadto ka sa maong miting sa simbahan? O nag-ingon ba sila, "Biayi si Kristo"? Kung ang mga ginikanan direkta ug klaro nga magdumili sa bata sa pagsunod kang Kristo, adunay katungod ang bata nga mosupak kanila. Apan kung kini lang usa ka butang nga magpabilin sa balay aron buhaton ang usa ka napabayaang buluhaton sa balay, ang bata kinahanglan mosunod sa mga ginikanan.

Usa ka Pahinumdom sa mga Ginikanan

Apan ang Ginoo naghatag usab ug importanteng pahinumdom sa mga ginikanan. Sumala sa Efeso 6:4, sa unsang paagi gusto sa Diyos nga gamiton sa mga ginikanan, ilabina sa mga amahan, ang ilang awtoridad?

Ayaw paghagita sa kasuko ang inyong mga anak. Kini usa ka tinuod ug kanunay nga peligro alang sa mga ginikanan. Kini nga paghagit usa ka dakong tinubdan sa kalibog ug panagbangi sa relasyon sa ginikanan ug anak. Ang wala masulbad nga panagbangi tali sa mga ginikanan ug mga anak maoy hinungdan sa mga bata sa pagrebelde batok sa awtoridad sa ginikanan, nga hinungdan sa pagkasamad sa duha ka kilid.

Usa ka Mubo nga Kasaysayan sa Panagbangi

Gipresentar namo dinhi ang usa ka mubo nga kasaysayan ug pagtuki sa panagbangi sa ginikanan ug anak. Kung ikaw usa ka batan-on, tingali nag-antus ka karon niining sakit nga proseso. Kinahanglan nimong tun-an kini aron matabangan ka sa pagdumala sa panagbangi. Kung ikaw usa ka hamtong nga wala pa masulbad (sa bata ka pa) kini nga panagsumpaki sa imong kinabuhi, mahimo nimong nasinati ang mga sangputanan sa imong wala masulbad nga panagbangi. Kinahanglan nimong tun-an kini aron imong makaplagan ang kaluwasan alang sa imong kaugalingon ug aron matabangan ka sa pagsagubang sa imong kaugalingong mga anak ug sa ubang mga batan-on. Ang panagbangi sa ginikanan-anak kasagaran mosunod sa mosunod nga mga yugto:

YUGTO 1: PAGKADISMAYA

Ang usa ka bata nahigawad kon . . .

Ang saad nga gihimo kaniya dili matuman;

Adunay paboritismo, o mga timailhan sa paboritismo, ug dili siya ang paborito;

Ang iyang gipaabot sa iyang mga ginikanan wala matuman, ilabina sa bahin sa ekonomikanhon ug materyal nga kaharuhay;

Ang iyang mga ginikanan wala maggahin ug panahon sa pagsabot o pagpaambit sa iyang mga pakigbisog o mga kadaugan.

YUGTO 2: PAGKASAGMUYO

Ang matag bata adunay taas nga imahe (ilusyon) sa iyang mga ginikanan. Ang bata nahigawad sa dihang . . .

Ang mga ginikanan nagdisiplina kaniya sa sayop nga paagi o dili makanunayon. Usahay siya silotan, sa uban nga mga panahon dili magtagad, sa samang buhat.

Nadiskobrehan niya ang moral nga problema o kapakyasan sa bahin sa iyang mga ginikanan.

Ang mga ginikanan mismo, pinaagi sa panig-ingnan o pinaagi sa pagmando, nagpugos sa bata sa usa ka kinabuhi sa sala o ilegal nga mga kalihokan.

Sa diha nga iyang nadiskobrehan (nga walay miaging pagpangandam) nga ang iyang mga ginikanan dili ang "super-tawo" nga iyang gihunahuna nga sila mahimo. Ang mga ginikanan dili mabasol tungod sa pagkatawhanon, apan kung dili makadawat ang bata og husto ug tukmang tambag sa panahon ug igong tambag, siya masagmuyo sa samang paagi.

YUGTO 3: PAGKALAGYO (Distance)

Ang kasagmuyo ug pagkadismaya nagmugna og distansya tali sa mga ginikanan ug sa bata. Ang pagkalagyo gipamatud-an sa . . .

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang bata nga dili komportable sa balay. Kong siya anaa sa balay siya manago sa iyang kwarto; pero mas gusto niya nga magpabilin sa gawas sa balay kutob sa mahimo.

Ang bata nga nagapangita ug nagakalipay sa presensya sa ubang mga tawo, labi na sa iyang mga kauban sa edad, nga wala na maghatag ug panahon sa iyang kaugalingong pamilya.

Ang bata nga nagpakita og pagpanuko o nagdumili sa pakigkomunikar sa iyang mga ginikanan bahin sa iyang kahintang, mga interes, mga kalihokan, mga higala, ug uban pa.

Ang bata nga nangita ug ilisan nga ginikanan. Kini nagdala ug espesyal nga peligro kung ang ilisan nga ginikanan kay usa ka walay prinsipyo nga opportunist.

YUGTO 4: REBELYON

Ang rebelyon gipakita sa mosunod nga mga paagi:

Ang bata nagtan-aw sa mga ginikanan nga ingon lamang usa ka tigahatag sa pinansyal ug materyal nga mga panginahanglan.

Ang bata kanunay nga nagpasagad sa mga hangyo, mando, o tambag sa mga ginikanan, ug nagpuyo sa kanunay nga pagpasagad.

Ang bata nagkadebelop ug batasan nga mangawat o maglimbong sa iyang mga ginikanan ug mobati nga siya angay nga "pagsilot" ang iyang mga ginikanan sa ingon nga paagi.

YUGTO 5: PAGDUMOT

Niini nga yugto ang bata daw nalingaw sa pagpasakit sa iyang mga ginikanan.

YUGTO 6: KAPAIT

Ang kapaitan mahimong hubaron ingong kombinasyon sa tanang negatibong mga kinaiya sa pagkadismaya, pagkahigawad, pagkalagyo, pagrebelde, ug pagdumot, nga gihuptan ug gitugotan nga motubo diha sa kasingkasing sa bata sulod sa usa ka yugto sa panahon.

YUGTO 7: PAGKA DILI MAPASAYLOON NGA ESPIRITU

Ang katapusang resulta ug katapusang yugto sa dili masulbad nga panagbangi tali sa ginikanan ug anak mao ang dili mapasaylo nga espiritu sa bahin sa anak ngadto sa iyang mga ginikanan. Kini ang labing makaguba nga yugto sa tanan. Ang kawad-on sa bata sa pagpasaylo makapugong kaniya sa hingpit nga pagdawat sa pagpasaylo sa Diyos, ug kini usab makapugong kaniya sa hingpit nga pagdawat ug pagpasaylo sa ubang mga tawo nga nakasala kaniya.

Matinud-anon nga Pagtimbang-timbang sa Kaugalingon

sip usa ka ulitawo o usa ka minyo kinahanglan nimo nga maghimo usa ka matinud-anon nga pagtimbang-timbang sa kaugalingon. Aduna ba kay dili pa masulbad nga panagbangi sa bisan unsang yugto nga gihisgutan sa ibabaw? Palihug pag-ampo ug tan-awa ang imong kaugalingon ug isaysay ang kinaiya sa imong wala pa masulbad nga panagbangi. Kinahanglan nimo buhaton kini tungod sa duha ka rason. Una, kinahanglan nimo mahibal-an kung unsay naghatag kalibog sa imong kinabuhi, ikaduha, kinahanglan nimo mahibal-an kung unsay angay nimo ipahawa ug tangtangan sa imong kinabuhi uban sa tabang sa pagpasaylo ni Kristo.

YUGTO 1: PAGKADISMAYA**YUGTO 2: PAGKASAGMUYO**

STAGE 3: PAGKALAGYO

STAGE 4: REBELYON

STAGE 5: PAGDUMOT

STAGE 6: KAPAIT

STAGE 7: PAGKA DILI MAPASAYLOON NGA ESPIRITU

Pahinumdom: Sa sunod nga leksyon atong tun-an kon sa unsang paagi maluwas ka gikan sa imong negatibong pagbati ngadto sa imong mga ginikanan.

PERSONAL NGA APLIKASYON

Pun-a sa mainampoong paagi ang imong pagtimbang-timbang sa kaugalingon sa ibabaw.

SAG-ULOHA

Efeso 6:1-3: Mga anak, managtuman kamo sa inyong mga ginikanan diha sa Ginoo, kay kini mao ang matarung. 2
“Pasidunggi ang imong amahan ug inahan,” nga mao ang unang sugo nga may saad: 3 “aron maayo kanimo ug mabuhi ka ug taas sa yuta.” Efeso 6:1-3

Ribyuha ang Filipos 2:12-13;

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 6

RELASYON SA GINIKANAN–Bahin 2

(Pahinumdom: Alang niadtong nakakompleto sa Book 6-A, kini nga leksyon mahimong usa ka pagribyu apan usa usab ka oportunidad para sa mas lawom nga pagsabot.)

SA miaging leksyon atong nakita nga ang atong relasyon sa atong mga ginikanan kinahanglan ibase, una, sa pagpasakop sa mando sa awtoridad sa Dios. Sa maong leksyon atong gisusi usab ang kasaysayan sa panagbangi sa ginikanan ug anak. Sa katapusan niana nga leksyon gihangyo ka sa pagtimbang-timbang sa matitud-anong paagi sa imong relasyon ngadto sa imong mga ginikanan. Ang pangutana karon mao kini: “Unsaon nimo pagsulbad ang imong panagbangi sa imong mga ginikanan?” Kini modala kanato ngadto sa ikaduhang kinaiya sa himsog nga ginikanan-anak nga relasyon.

Pagpasaylo – Ang Yawe

Ang usa ka maayong relasyon sa mga ginikanan nagkinahanglan nga ikaw magpasaylo – ug kalimtan – bisan unsang sayop o sala nga imong gihunahuna nga mahimo nga gibuhat sa imong mga

ginikanan batok kanimo. Ang pagpasaylo mao ang yawe sa tanang maayong relasyon, bisan pa man kini nga relasyon sa Diyos, sa mga higala, o sa mga ginikanan.

Pero ang uban nga mga higala nga Pilipino mahimong mangutana, "Pero unsa man angay pasayloon?" Wala gyud koy bisan unsa batok sa akong mga ginikanan? Wala gyud koy bisan unsa batok sa akong mga ginikanan?

Niining puntoha, kinahanglan natong masabtan ang usa ka kinaiya kung giunsa natong mga Pilipino ang pagtratar sa atong mga ginikanan ug mga miyembro sa pamilya. Tungod kay tinuod nga aduna kita'y duol kaayo nga mga panaghiusa sa pamilya, ug (sama sa gipakita sa Filipino Personality Hand) ang pamilya mao ang labing dakong bili sa atong kinabuhi, kita dili gayud maghunahuna o moangkon nga kita moabut sa pagdumot sa atong mga ginikanan o bisan sa pagrebelde batok kanila. Ang atong mga ginikanan, usab, dili maghunahuna sa atong tinamdan batok kanila sa bahin sa pagrebelde o pagdumot. Kita adunay lahi nga klasipikasyon alang sa nabug-at nga mga pagbati tali sa suod nga mga sakop sa pamilya. Gitawag namo ang nabug-atan nga mga pagbati nga "kahiubos."

Ang "Kahiubos" lisod kaayo ipasabot. Ang usa ka tawo nagdumot sa usa ka kaaway, apan siya nagpakita ug kalulot sa mga membro sa pamilya. Ang duha ka mga pagbati mahimong adunay parehas nga kinaiya ug mga aksyon - imong giputol ang komunikasyon sa laing tawo; pero ang pagdumot para sa kaaway ug ang kahiubos kay para sa membro sa pamilya. Ang kalainan lang tingali anaa sa kamatuoran nga kon kana nga membro sa pamilya maapil sa away sa dili membro sa pamilya, depensahan nako ang maong sakop sa pamilya batok sa taga gawas, bisan unsa pa ang akong gibati ngadto kaniya. "Ang dugo mas bug-at kaysa tubig."

Tungod kay ang tampo (kahiubos) dili gyud tan-awon nga sama sa kasuko, ang tawo nga nagpakita og tampo (kahiubos) basin dili gyud makabati og pagbasol bahin niini. Ang tampo(kahiubos) dili tan-awon nga usa ka sala. Apan kini nga pagkalain-lain bakak ug makalimbong. Ang tampo (kahiubos) adunay parehas nga negatibong pagbati nga anaa sa kasuko; ang tampo (kahiubos) mao ang kasuko, usa ka sala nga kinahanglan pagbasulan ug biyaan.

Karon, atong tan-awon ang mga sugo ug mga sukdanan sa Bibliya bahin sa pagpasaylo. Palihug i-summarize:

- Mateo 6:14-15 _____
- Mateo 18:21-22 _____
- Lucas 17:3-4 _____
- Efeso 4:32 _____
- Salmo 103:8-10 _____
- Isaias 43:25 _____
- Mateo 5:44-47 _____
- Mateo 5:48 _____

Kini ang sukdanan sa pagpasaylo sa Diyos. Kinahanglan kita magpasaylo sa sama nga paagi nga Siya nagpasaylo kanato. Ang pagpasaylo sa Diyos kay padayon ug walay kinutuban, ug kalimtan niya ang iyang gipapasaylo. Ang Diyos kabalo kung unsa ka lalom ang imong kasakit, apan Siya nagmando kanimo nga magpasaylo. Kini alang sa imong kaugalingong espirituhanong kaayohan. Kung dili ka magpasaylo, mahimo nimong imposible nga masinati pag-ayo ang pagpasaylo sa Diyos sa imong kaugalingong mga sala.

Tan-awa ang dili mapasayloon nga espiritu ingon nga hilo. Kon mas dugay nimo ibutang ang hilo sa imong kasingkasing, mas mokaylap ang makamatay nga lala niini sa imong kinabuhi.

Kinahanglan usab natong kalimtan ang atong gipasaylo. Sa diha nga ang Dios mopasaylo kanato Siya motan-aw kanato ingon nga kita wala gayud makasala. Kon imong pasayloon ang usa ka tawo, lakip ang mga ginikanan nga nakapasakit kanimo, kinahanglang tan-awon nimo sila nga morag wala silay nahimo nga makadismaya, makapahigawad, o makapasakit kanimo.

Kung kita mopasaylo kinahanglan usab nga ibalik ang hingpit nga relasyon. Sa makausa pa mao kini ang paagi sa pagpasaylo sa Dios kanato. Iya kitang gidawat balik ngadto sa Iyang pabor. Kini ang tinuod nga timaan sa pagpasaylo, ang hingpit nga komunikasyon gipahiuli tali kanimo ug sa tawo nga imong gipasaylo.

Andam ka ba sa pagsunod sa Diyos niining butanga sa pagpasaylo niadtong nakapasakit kanimo? Magbuhat kita og konkreto aron madrama kini nga proseso sa pagpasaylo. Kining “gamay nga drama” gigamit sa ubang mga situwasyon nga nag-ilustrar sa pagpasaylo.

PAGSULAT... PAGGISI.. PAGESUNOG

LAKANG 1: PAGESULAT.

Pagkuha ug papel ug isulat ang tanang kasakit ug kasagmuyo nga nabuhat sa imong ginikanan kanimo. Isulat ang tanan nga imong mahinumduman, ilabi na kadtong mga butang nga nahimong luwan sa imong hunahuna sa milabay nga mga tuig.

LAKANG 2: PAGGISI

Human sa paghimo sa imong listahan, ipataas ang papel ngadto sa Dios ug pag-ampo og ingon niini: “Amahan nga Dios, kini ang

mga butang nga nakapasakit kaayo kanako. Tungod kay gipasaylo ko nimo ug gimandoan ko nimo nga magpasaylo sa samang paagi, gipasaylo ko ang akong mga ginikanan sa dugay na nakong gihuptan batok kanila. Gihangyo ko ikaw Amahan, pasaylo usab sila. Sa ngalan ni Hesus nga nag-ula sa Iyang dugo alang sa atong kapasayloan. Amen.” Human sa imong pag-ampo, gision ang piraso sa papel ngadto sa gagmay kaayong mga piraso.

LAKANG 3: PAGESUNOG

Ibutang ang mga piraso sa gisi nga papel sa usa ka pundok ug sunoga kini sa usa ka dapit diin kini luwas nga magdagkot og kalayo.

Pasidunggi ang Imong mga Ginikanan

Karon andam ka na nga masinati ang ikatulo nga kinaiya sa usa ka himsog nga relasyon sa imong mga ginikanan. Ang ikatulo nga kinaiya mao nga kita mohimo ug tino nga mga lakang sa pagpasidungog sa atong mga ginikanan.

Palihug tun-i pag-usab ang Mga Taga-Efeso 6:1-3 ug dayon isulat ang hunahuna sa tudling sa imong kaugalingong mga pulong.

Duha ka sugo ang aktuwal nga anaa sa Efeso 6:1-3, ang pagsunod ug pagpasidungog sa atong mga ginikanan. Ang pagkamasulundon nagkontrol sa atong relasyon sa atong mga ginikanan sa bata pa kita ug ubos pa sa ilang bug-os nga pagdumala.

Ang pagpasidungog sa atong mga ginikanan nagkontrol sa atong relasyon ngadto kanila sa diha nga kita mga hamtong na, hamtong

nga mga tawo, kinsa nagpuyo sa atong kaugalingong independente nga kinabuhi. Wala kini magpasabot nga dili nato sila pasidunggan samtang bata pa kita. Ang buot ipasabot niini mao nga samtang buhi pa ang atong mga ginikanan, bisan kon wala na kita magpuyo uban kanila, aduna kitay tibuok kinabuhi nga obligasyon sa pagpasidungog kanila. Giunsa?

AKSYON 1: PASALAMATI ANG DIYOS PARA SA IMONG MGA GINIKANAN.

Pasalamat ang Ginoo sa tanan nga nahitabo sa imong kinabuhi tungod sa kinsa ang imong mga ginikanan ug sa ilang gibuhat. Human nimo mapasaylo ug kalimtan ang mga butang nga ilang gibuhat nga nakapasakit nimo, mahimo ba nimo isulti ang duha o tulo ka mga maayong butang nga labi na nimo gipasalamatan sa Diyos bahin sa imong mga ginikanan?

AKSYON 2: IPADAYAG ANG IMONG PAGPASALAMAT SA IMONG MGA GINIKANAN.

Sultihi sila nga ikaw mapasalamaton sa Dios sa paghatag kanila kanimo isip mga ginikanan. Pagkat-on sa pagsulti kanila og “Gihigugma ko ikaw.” Ang mga ginikanan nagkinahanglan usab sa gugma sa ilang mga anak. Ania ang mga paagi nga imong masulti kanila ang imong gugma ug pasalamat: personal nga pagbisita, telepono, sulat. Hain niining tulo ka paagi ang imong mahimo niining panahona? Palihug isulat ang imong plano sa aksyon sa ubos.

PLANO KO NGA (PERSONAL NGA MAGKIG
ISTORYA/TAWAG/SULAT) AKONG AMAHAN/MAMA
NIINING ADLAW _____
PETA _____
ORAS _____
NUMERO SA PANAHO _____ USA KA BULAN

**AKSYON 3: PASIDUNGGI ANG IMONG MGA GINIKANAN
SA MATERYAL NGA PAAGI.**

Ang Bibliya, sa Daang Tugon ug sa Bag-ong Tugon, nagmando nga pasidunggan nato ang atong mga ginikanan sa materyal nga paagi. Ang ubang relihiyoso nga mga tawo sa adlaw ni Kristo misulay sa paglikay sa ilang materyal nga obligasyon ngadto sa ilang mga ginikanan pinaagi sa paghatag sa salapi ngadto sa templo ug dayon pagpahibalo sa mga ginikanan nga ang angay untang ihatag kanila gihatag na hinuon ngadto sa Diyos (Marcos 7:9-13). Palihug basaha pag-ayo kini nga tudling ug dayon isulat sa ubos kung unsa ang gisulti ni Jesus bahin sa ingon nga aksyon.

Aron mapasidunggan ang atong mga ginikanan sa materyal nga paagi kinahanglan kitang mohatag ug usa ka butang alang sa ilang suporta sa pagkatigulang.

Adunay pipila ka mga pangutana nga mogawas bahin niini.

Pangutana 1: Sa limitado nga kita, pila man ang angay nakong ihatag sa akong mga ginikanan? Siyempre, kinahanglan nga ihatag ra nimo ang makaya nimo, nga dili kalimtan ang imong unang responsibilidad sa imong kaugalingong pamilya. Mahimo usab

nimo nga mosugyot og plano sa imong mga igsoon (kung naa man) aron maghiusa mo sa inyong mga kapanguhaan aron masuportahan ang inyong mga ginikanan sa ilang katigulangon.

Pangutana 2: Ang akong mga ginikanan kay adunahan, kinahanglan pa ba nako sila hatagan og materyal nga butang? Ang mga ginikanan malipay sa mga simbolikong regalo nga nagpamatuod sa atong gugma kanila. Hatagi sila og butang nga makahuluganon, bisan dili mahal.

Pangutana 3: Ang akong mga ginikanan patay na, unsaon nako pagpasidungog kanila sa materyal nga paagi? Dayag nga dili nimo mahimo. Dinhi kinahanglang likayan ang usa ka maliputon nga kapeligrohan. Mahimong gamiton ni Satanas kini nga leksyon sa pagsamok sa imong kalinaw sa hunahuna o paghimo kanimo nga mobati nga sad-an. Mahimong moingon si Satanas kanimo, “Napakyas ka. Dili ka makabawi sa imong mga ginikanan. Dili ka maayong Kristohanon.” Ayaw itugot nga si Satanas magsamok kanimo. Ang aksyon 1 igo na aron pasidunggan ang namatay nga ginikanan.

Pangutana 4: Materyal nga suporta ra ba ang akong ihatag? Siyempre, dili. Ang tigulang nga mga ginikanan adunay panginahanglan alang sa kasiguruhan ug panag-uban. Kinahanglan nga sila makasalig labaw sa tanan nga sila gihigugma. Ang regular nga pagbisita o sulat o tawag sa telepono maoy paagi sa pagpasidungog kanila. Kon sila nagpuyo uban kanato, ang pagbaton ug regular nga mga panahon sa pagpakigsulti kanila naghatag kanila sa kasigurohan nga gihigugma. Sa tinuud, ayaw kalimti ang ilang mga espesyal nga adlaw, adlawng natawhan ug anibersaryo sa kasal.

Sa ubos, isulat ang imong plano sa pagpasidungog sa imong mga ginikanan sa materyal nga paagi.

KALANGKOBAN

Palihug isulat ang tulo ka mga kinaiya sa usa ka himsog nga relasyon uban sa mga ginikanan.

PERSONAL NGA MGA APLIKASYON

Unsaon nimo paggamit kini nga leksyon aron masulbad ang panagbangi sa mga ginikanan ug mga anak sa imong kaugalingong pamilya? _____

SAG-ULOHA

Mateo 6:14-15: ¹⁴“Kay kon pasayloon ninyo ang mga tawo sa ilang mga paglapas, pasayloon usab kamo sa inyong langitnong Amahan.

¹⁵ Apan kon kamo dili mopasaylo sa mga tawo sa ilang mga paglapas, ang inyong Amahan dili usab mopasaylo sa inyong mga paglapas. Mateo 6:14-15

Ribyuha ang Efeso 6:1-3 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Awhaga ang imong mga tinun-an sa:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 7

RELASYON SA MGA HIGALA

(Pahinumdom: Alang niadtong nakakompleto sa Book 6-A, kini nga leksyon mahimong usa ka pagribyu apan usa usab ka oportunidad para sa mas lawom nga pagsabot.)

Kini nga dapit sa panaghigalaay kinahanglan usab nga ibutang ubos sa hingpit nga pagkontrolar ni Ginoong Jesus. Alang kanatong mga Pilipino lisud kini alang kanato sa hingpit nga pagpasakop kang Kristo. Sa ato nang nakita sa Filipino *Personality Hand*, ang bili sa pagdawat sa katilingban o “pakikisama” dako kaayog impluwensya sa kinabuhi sa usa ka tawo. “Unsa may hunahunaon sa akong mga barkada niini?” mao ang usa ka mas lig-on nga konsiderasyon kay sa "Unsa ang gisulti sa Dios mahitungod niini?"

Busa, aron matukod ug maugmad ang tinuod nga sama kang Kristo nga kinaiya kinahanglan natong mahibaloan ang giingon sa Bibliya mahitungod sa relasyon sa mga higala. Kinahanglang mahibalo usab kita kon unsaon pagbaton ug tinuod nga Kristohanong panaghigalaay

Panalangin ug Tunglo sa Panaghigalaay

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang Bibliya nagpadayag nga ang panaghigalaay mahimong usa ka panalangin o tunglo. Palihog i-summarize ang mosunod nga mga bersikulo, ug dayon sa dili pa ang matag bersikulo isulat ang letra nga “B” kon ang panalangin sa panaghigalaay gipakita, ug ang letra nga “C” kon ang tunglo sa panaghigalaay gipunting.

_____ Ecclesiastes 4:9-10 _____

_____ Proverbio 13:20 _____

_____ Proverbio 27:17 _____

_____ Juan 5:44; 12:43 _____

_____ 1 Corinto 15:33 _____

Likayi ang Sayop nga Panaghigalaay

Ang panaghigalaay makatukod o makaguba sa atong kinabuhi. Busa ang Bibliya naghatag kanato ug mga prinsipyo nga atong sundon sa hustong pagpakiglabot sa ubang mga tawo. Ang usa ka prinsipyo mao kini: Likayi ang sayop nga panaghigalaay. Palihug i-summarize ang mga pasidaan sa mosunod nga mga bersikulo batok sa sayop nga panaghigalaay:

Salmo 1:1 _____

Proverbio 1:10 _____

Proverbio 4:14-15 _____

Proverbio 9:6 _____

Palihog matikdi ang tulo ka pasidaan nga gihatag sa Salmo 1:1.

PASIDAAN 1: Ayaw paglakaw sa tambag sa dili diosnon.

PASIDAAN 2: Ayaw pagbarug sa dalan sa mga makasasala.

PASIDAAN 3: Ayaw paglingkod sa lingkoranan sa mga mayubiton.

ANG DILI Dyosnon. Ang dili diosnon nga tawo mao ang usa nga naglapas o nagtuis sa balaod sa Dios. Dili gayud nato sundon ang tambag niini nga tawo. Dili gayod nato angayng sundogon ang atong kinabuhi sumala sa iyang mga ideya. Ksagaran kanunay natong pangutan-on ang atong kaugalingon, “Unsay isulti sa mga tawo?” Kinahanglang modesisyon kita nga dili na mangutana pag-usab niini nga pangutana. Hinoon, kinahanglang mangutana kita kanunay, “Unsa may isulti sa Diyos?” Sa higayon nga atong madiskobrehan ang gisulti sa Dios, magpadayon kita ug buhaton ang Iyang gusto nga atong buhaton, bisan unsa pa ang isulti sa ubang mga tawo.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Sa unsang mga paagi nga imong gitugotan ang mga opinyon sa ubang mga tawo sa pagdiktar sa imong mga desisyon ug mga aksyon?

Unsa ang gisulti sa Dios nga imong buhaton bisan pa sa unsay hioon sa ubang mga tawo kanimo?

ANG MGA MAKASASALA. Ang mga makasasala mao ang mga tawo napakyas sa sukdanan sa Dios. Kini ang mga tawo nga dili tibuok ang ilang magkamatinud-anon sa pagtuman ug pagsunod sa Ginoo. Nagsunod sa Ginoo nga natunga ang dalan. Ang Bibliya nag-ingon kanato nga dili kita makig-uban kanila, dili kita kinahanglang mokuha sa samang posisyon nga ilang gihuptan. Kita kinahanglan nga mga tawo nga mouban sa Dios sa tanan nga dalan.

Kita kinahanglan nga maninguha sa pagtuman sa hingpit nga plano sa Dios alang sa atong kinabuhi.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Sa unsa nga mga paagi nga kamo natintal sa dili tibuok nga pagsunod sa Ginoong Jesus?

Sa unsa nga paagi ang Dios nagtawag kanimo sa pagsunod kang Ginoong Jesus sa tanan nga dalan?

ANG MAYUBITON. Ang mayubiton o ang mabiyay-biyon mao ang tawo nga dili seryoso sa bisan unsa. Ang mayubiton wala magtagad sa espiritohanon nga mga butang uban ang pagtahod. Para sa mga mabiyaybiyon, komedya ra ang tanan. Gibiyaybiy niya ang mga seryoso sa pagsunod sa Diyos. Ang Bibliya nagpasidaan kanato nga dili gayod molingkod uban sa mga mayubiton. Kinahanglang seryoso kita sa Diyos, ug kinahanglang magtinguha kita sa pagsunod kang Kristo.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Sa unsang mga paagi imong gitugotan ang imong kaugalingon nga maapektuhan sa pagbiyaybiy sa mga dili-Kristohanon?

Unsa man ang gusto ni Ginoong Jesus nga imong buhaton bisan kung gikataw-an ka sa dili Kristohanon?

Palihug isulat ang unang baruganan sa pagpakig-uban sa mga higala.

DILI NA MAKIG HIGALA?

Usa ka pangutana ang mitungha. Nagpasabot ba kini nga ang mga Kristohanon kinahanglang dili makighigala sa mga dili-Kristohanon? Dili, dili kini ang gipasabut niini. Ang Salmo 1:1 yanong nagsulti kanato sa paglikay sa mga tawo nga nagpahilayo kanato gikan kang Kristo, ug sa paglikay sa pag-apil kanila sa ilang makasasalang mga buhat. Likayi ang pag-apil sa mga tawo sa ilang mga sala.

Sa gihapon adunay daghang mga bahin sa kinabuhi nga neyutral, mga butang diin ang mga Kristohanon ug dili mga Kristohanon mahimong gawasnong moapil. Ang mga Kristohanon kinahanglang makighigala sa mga dili-Kristohanon niining neyutral nga mga dapit.

Palihog ilista ang pipila ka neyutral nga mga dapit ug mga kalihokan diin mahimo kang makighigala sa mga dili-Kristohanon.

Pagtukod og Hustong Panaghigalaay

Ang ikaduha nga prinsipyo sa pagpakig-uban sa mga higala mao kini: Pagtukod og husto nga panaghigalaay.

Unsaon nimo pagtukod og panaghigalaay?

Ang Efeso 4:15 naghatag ug punto sa pagsugod. Palihug i-summarize kini nga bersikulo.

Adunay tulo ka kinahanglanon sa hustong panaghigalaay, sumala sa Efeso 4:15 – kamatuoran, gugma, pagtubo.

1) Una, ang kamatuoran kinahanglan maggiya sa tanan nga atong isulti ug buhaton uban sa atong mga higala. Ikaduha, kinahanglan adunay gugma.

2) Ang kamatuoran nga walay gugma kay brutal nga prangka ug makaguba sa panaghigalaay. Ang kamatuoran lamang nga gisulti ug gibuhat sa gugma ang makapalig-on.

3) Ikatulo, kinahanglan adunay pagtubo. Ang pag-uswag nagdepende sa usag usa nga pasalig sa usa ka komon nga tumong, ang tumong nga mahimong sama kang Kristo, mahimong tanan nga gusto sa Dios nga kita mamahimo.

Atong analisahon ang panaghigalaay sa mga Pilipino diha sa kahayag sa gugma, kamatuoran, ug pagtubo. Ang panaghigalaay sa Filipino gitino pinaagi sa “*pakikisama*” o “panag-ubanay” (hapsay nga relasyon sa matag-tawo) ug sa paglikay sa “kaulaw” (kaulaw sa kaugalingon ug sa uban). Tungod sa “*pakikisama*” o “panag-ubanay” ug “kaulaw” mahulagway nato nga mahigugmaon kaayo ang panaghigalaay sa mga Pilipino.

Tungod sa sobrang paghigugmasa atong higala, dili nato isulti sa atong ang tinuod kung ang kamatuoran makasakit sa iyang gibati. Kami naningkamot kutob sa mahimo sa pagsulti lamang kung unsa ang makapahimuot, kung unsa ang among gihunahuna nga gusto madungog sa among higala. Kon ang kamatuoran makapasakit o makauulaw kasagaran ato kining tabunan o mamakak (usa ka "white lie", apan bakak gihapon). Mas maayo pa ang usa ka malipayong bakak kay sa usa ka makapahasol nga kamatuoran.

Palihug susiha ang imong relasyon sa mga higala. Nahibalo ka ba unsaon pag-ingon sa tinuod sa imong higala bisan pa nga ang tinuod makapasakit o makapahiubos kaniya?

Ang laing kusog nga impluwensya sa atong panaghigalaay mao ang bili nga gitawag og "leveling." Ang pag-level nagpasabut sa paningkamot nga gihimo aron matangtang o mahumok ang mga kalainan sa kahimtang, ekonomiya, sosyal, edukasyon, ug uban pa. Sala ang mahimong lahi, ug kini nga sala gihulagway nga "mayabang" (mapasigarbohon). Naga paningkamot kami nga magpabilin ang usa ka matang sa mahigalaong pagkakapareho. Ang pagkalahi mao ang paghatag og impresyon nga labaw kita kaysa atong mga higala. Ang pag-leveling nagresulta sa usa ka kinaiya nga kasarangan, nga walay tinuod nga kasingkasing, walay klaro, ug walay tinuod nga pagpaningkamot sa mga butang gawas sa kung unsa ang bug-os nga gisuportahan ug giapilan sa grupo. Ang pag-leveling nagdala kanato sa pag-adjust sa kasarangang mentalidad ug pagkahamtong sa grupo, imbis nga mag-adjust kita sa pinakataas nga mithi, ang tumong nga mahimong sama ni Cristo.

Usab, palihog timbangtimbang ang imong relasyon sa imong mga higala. Unsa ka dako ang kapit-os sa imong pagpaningkamot sa imong Kristohanong kinabuhi?

Makita nato nga ang atong panaghigalaay lagmit mabaw ug taphaw. Ang pagkamaayo dili makatabang sa usa ka tawo nga mahibal-an kung asa gyud siya, ug kung dili niya mahibal-an dili siya mahagit nga motubo. Ug ang pag-level makapugong sa usa ka tawo sa pagpaningkamot nga mahimong mas maayo kaysa kaniadto. Sa pagkatinuod, kadtong naningkamot nga mahimong mas maayo, mo sangpot nga mahimong nag-inusara.

Palihog hisgoti ang tulo ka sangkap sa hustong panaghigalaay.

PERSONAL NGA APLIKASYON

Unsaon nimo pagpadapat ang duha ka prinsipyo sa panaghigalaay?

PRINSIPYO 1: PAGLIKAY SA SAYOP NGA HIGALA

PRINSIPYO 2: PAGTUKOD SA TARONG NGA HIGALA

SAG-ULOHA

Salmo 1:1: Bulahan ang tawo

Nga wala maglakaw sa tambag sa mga dili diosnon,
Ni mobarog sa dalan sa mga makasasala,
Ni molingkod sa lingkoranan sa mga mayubiton. Salmo 1:1

Ribyuha ang Mateo 6:14-15; tanan nga mga bersikulo sa Kamot sa Kadaogan.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 8**GUGMA, PAGPANGULITAWO, UG
KAMINYO-ON—Bahin 1**

Aron matabangan ang Kristiyanong Pilipinong nga makaugmad ug kinaiya nga sama kang Kristo, kinahanglan natong tabangan siya nga mabuntog ang daghang mga lit-ag nga gipresentar niining bahina sa gugma, panaghigugmaay, ug kaminyoon. Kini nga dapit puno gyud sa espirituhanong mga peligro. Mahimo nimong masinati ang pagwagtang sa tanan nimong mga paningkamot sa pagdisiplina sa mubo nga panahon pinaagi sa wala masulbad nga mga problema sa gugma o pagpangulitawo o kaminyoon.

Unsa ang pipila sa mga lit-ag sa gugma, pagpangulitawo, ug kaminyoon sa Pilipino?

LIT-AG 1: KULANG SA PAG-ANDAM SA KALAMBOAN

Ang nag-unang lit-ag mao ang kakulang sa pag-andam sa pag-uswag. Pinaagi sa paglambo atong gipasabot nga ang matag tawo moagi sa tino nga mga ang-ang sa paglambo gikan sa pagkatawo hangtod sa pagkabata, pagkatin-edyer, pagkahamtong, pagkatigulang, ug kamatayon. Pinaagi sa pagpangandam atong gipasabot nga ang usa ka tawo mahimong matudloan ug mabansay sa matag yugto sa paagi nga maayo ang iyang paglihok sa iyang kasamtangan nga yugto sa paglambo ug siya nagkat-on sa mga kahanas nga nag-andam kaniya alang sa sunod nga yugto.

Kini nga lit-ag sa kakulang sa pag-andam sa pag-uswag gipahinabo sa panguna sa mga ginikanan ug awtoridad nga mga tawo nga sayop nga nagtuo nga ang mga butang nga may kalabotan sa gugma, panagtratohay, ug kaminyoon natural nga masulbad sa ilang kaugalingon. Sa pagkatinuod, daghang ginikanan ang dili ganahang lingawon ang ideya nga ang ilang mga anak sa umaabot malambigit sa gugma ug pagpangulitawo. Ang kasagarang tambag mao ang “Wala munang ligaw-ligaw” (“Ayaw sa pag-apil sa pagpangulitawo”) ug “Huwag munang mag-aasawa” (“Ayaw sa pag hunahunaa ang kaminyoon”). Ug kining negatibo nga porma sa pagtambag mahitungod sa tanan nga gihatag sa mga ginikanan ngadto sa ilang mga anak! Pipila lang ka ginikanan ang nahibalo kon unsaon paghatag ug positibong instruksiyon ug pagbansay sa ilang mga anak bahin sa hustong paagi sa pagdumala sa mga emosyon.

Ang mga bata naghatag ug kontribusyon sa mga peligro sa unang lit-ag pinaagi sa ilang hilom nga pagsunod sa awtoridad.

Naningskamot sila nga mapugngan ang ilang mga emosyon sulod sa pipila ka panahon. Unya hinay-hinay silang mosugot sa ilang mga emosyon apan sa mga paagi nga dili matikdan sa ilang mga ginikanan. Apan tungod kay kulang sila sa positibong giya, sa katapusan maapil sila sa sayop nga mga kalihokan sa wala pa kasal, nga magresulta sa mga problema para sa tanan.

Kini ang unang lit-ag: kakulang sa pag-andam sa paglambo kabahin sa gugma, pagpangulitawo, ug kaminyoon.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon pinaagi sa pagtubag sa angay nga pangutana.

PARA SA ULITAWO O DALAGA: Unsang matang sa pagpangandam ang imong nadawat bahin sa hustong paagi sa pagdumala sa mga emosyon nga may kalambotan sa gugma, panagtratohay, ug kaminyoon?

PARA SA MGA GINIKANAN: Unsang pagpangandam ang imong gihatag sa imong tin-edyer nga mga anak bahin sa hustong paagi sa pagdumala sa mga emosyon nga may kalabotan sa gugma, panagtratohay, ug kaminyoon?

LIT-AG 2: ROMANTIKONG UNANG GUGMA

Daghang mga Filipino nga tin-edyer ang adunay romantikong ideya sa unang gugma. "Ang unang gugma dili mamatay," ingon nila. Imbis nga tan-awon ang una nga gugma ingon usa ka butang nga us aka binate nga mga emosyon, daghang hinoong mga batan-

on ang naghunahuna nga ang ilang una nga gugma mao ang hingpit ug labing maayo nga porma sa gugma.

Kini usa ka lit-ag sa labing menos duha ka hinungdan. Una, gihimo sa usa ka tawo ang dili hamtong nga porma sa gugma ingong iyang sukdanan sa tanan niyang misunod nga mga kasinatian sa gugma.

Kini sama sa pagkonsiderar sa bata isip sulundon nga tawo.

Ikaduha, ang tawo nga magsige og lingi sa iyang unang gugma magkinabuhi sa nangagi imbes nga magpuyo sa karon ug mag-atubang sa kinabuhi sama sa naabot niya karon.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Naapektuhan ka ba sa imong kasinatian sa gugma kaniadto? Kon mao, unsaon nimo paggamit ang prinsipyo sa usa ka himsog nga hulagway sa kaugalingon (pananglitan, ang prinsipyo nga ang Dios ang nagkontrol sa tanan sa nangagi) aron mabag-o ang imong negatibo nga nangagi aron kini mahimong positibo nga hinungdan sa imong kasinatian karon?

LIT-AG 3: “TUKSUHAN” (PAGTIAW-TIAW)

Laing lit-ag sa bahin sa gugma ug pagpangulitawo mao ang batasan sa “tuksuhan” o pagtiaw-tiaw sa usa ka tawo ngadto sa lain. Ang epekto sa pagpanguyab kay ang managhigala ra gyud ang naghimo sa pagpangulitawo alang sa lalaki ug babaye. Pinaagi sa pagtiaw-tiaw ang lalaki makapahayag sa iyang gibati ug ang babaye makapahayag sa iyang tubag nga wala sila mag-atubangay.

Daghang mga panaghigugma nagsugod sa pagtiaw-tiaw. Ang uban nga mga relasyon, nga nagsugod sa tiaw-tiaw ug nisangpot sa kaminyoon, apan ang ingon ani nga kaminyoon kasagaran maglisod kay nagdepende kini sa padayon nga suporta sa mga higala. Ang pinakamasakit nga resulta sa relasyon nga naugmad

pinaagi sa tiaw-tiaw, naguba ug nagbilin ug daghang mga naguba nga mga kasingkasing.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Unsa ang imong mga kasinatian bahin niini nga batasan sa pagtiaw-tiaw? Ngano sa imong hunahuna ang pagtiaw-tiaw kinahanglan nga mawad-an sa kadasig o hingpit nga likayan?

LIT-AG 4: “TANAN” (MAGTABAN)

Ang "Pagtabanay" usa kini usa ka pamaagi alang sa dinalian nga kaminyoon. Kini gibase sa usa ka Filipino nga kinaiya "bahala na" (basta unsaon na lang). “Bahala na” sa pinakamaayo niini usa ka malipayong optimismo; sa pinakagrabe niini usa ka walay paglaum nga pagkamatay (unsa man ang mahitabo, mahitabo na ug wala na tay mahimo bahin niini).

Unsang mga sitwasyon ang nagdala sa motibo sa paglayas? Kasagaran, kung ang mga ginikanan mosupak sa relasyon sa usa ka lalaki ug usa ka babaye, ang mga batan-ong managhigugmaay molayas aron pugson ang isyu sa kaminyoon.

Sa diha nga ang lalaki o ang lalaki ug ang babaye dili makahulat sa panahon nga dawaton, nga madawat sa ilang mga pamilya, sila magdali-dali sa mga butang pinaagi sa paglayas.

Sa diha nga ang lalaki o ang lalaki ug ang babaye dili makahulat sa panahon nga madawat sa ilang mga pamilya, sila magdali-dali sa mga butang pinaagi sa paglayas o sa pagtabanay.

Ang mga resulta sa panagtabanay dili matag-an. Mahimong magkalahi ang reaksyon sa mga ginikanan gikan sa labing

suportadong pamatasan- "Nahuman na ang buhat ipadayon ug ipahayag ang panalangin" - hangtod sa labi ka mapanimaslon - "Dili na namon gusto nga makita sila pag-usab!"

Apan bisan sa mapanimaslon nga mga ginikanan adunay kalit nga pagbag-o sa mga kinaiya sa dihang ang unang apo matawo. Ang mga ginikanan magpadayon sa pagbati nga dili maayo batok sa ilang masinupakon nga mga anak, apan dili nila masilotan ang ilang inosenteng apo. Busa sa hinay-hinay adunay pagkaayo, ug kini nga pagkaayo mahimong molungtad ug mga tuig aron makompleto. Usahay ang hingpit nga pagkaayo dili gayud mahitabo.

Gikan sa imong personal nga naobserbahan bahin sa paglayas, nganong moingon ka nga kini dili uyon sa Bibliyanhong mga sukdanan sa gugma?

LIT-AG 5: “PIKOT” (PINUGOS NGA KASAL)

“Pikot” *“Pinugos nga Kasal”* nagtumong sa sitwasyon diin ang babaye ug ang iyang pamilya gusto, tungod sa lain-laing mga rason, nga mapakasal ang babaye sa usa ka lalaki; busa ilang gipahimutang ang usa ka sitwasyon diin ang lalaki ug babaye madakpan sa usa ka kompromisadong sitwasyon nga nagkinahanglan nga magpakasal sila sa labing madali nga panahon.

Ang "pikot" *“Pinugos nga Kasal”* mahimong mahitabo sa usa ka limpyo nga pagkinabuhi, diretsong dalan, inosenteng lalaki, tungod kay siya usa ka labing maayong bana. Apan ang "pikot" kasagaran mahitabo sa usa ka lalaki nga nagpadayon og pakig relasyon sa daghang mga babaye sa samang higayon. Ang babaye nga adunay

pinakadako nga interes ug determinasyon nga pakaslan ang lalaki maoy maghimo sa sitwasyon nga "pikot."

Mahimong makaplagaan nimo ang imong kaugalingon sa usa ka sitwasyon diin kinahanglan nimo nga magtudlo sa usa ka magtiayon nga nagminyo pinaagi sa "pikot." Ang mga pinugos nga kasal kasagaran dili malipay ug dili makatagbaw sa duha ka partido. Ang imong panguna nga tumong mao ang pagtabang sa magtiayon nga magtukod og Kristohanong kasal ug Kristohanong panimalay.

Gikan sa imong obserbasyon, unsaon man paglikay sa usa ka tawo sa sitwasyon nga "pikot" o "*Pinugos nga Kasal*"?

LIT-AG 6: MAGTI-AYON NAG-IPON SA PAGPUYO NGA WALAY SEREMONYAS SA KASAL

Ang kasal nga kasagaran nagpasabot sa sitwasyon diin ang usa ka lalaki ug usa ka babaye nagdesisyon nga magpuyo nga magtiayon nga walay benepisyo sa usa ka legal nga seremonya sa kasal. Adunay tulo ka klase sa common law marriage.

TYPE A: KAMINYOON NGA WALAY LEGAL NGA MGA BABAG

Ang duha ka partido kay single ug wala pa magminyo sa dihang nakahukom sila nga magpuyo nga magkauban. Ang pipila ka mga kaso sa pag-ikyas moresulta sa kini nga klase sa komon nga balaod nga kasal, tungod kay ang mga ginikanan dili modawat pag-usab sa ilang mga anak nga nakasala. Ang uban pang mga kaso nagagikan sa pinansyal ug sosyal nga mga babag.

TYPE B. KAMINYOON NGA MAY LEGAL NGA MGA BABAG

Kini nga sitwasyon adunay tanan nga mga matang sa mga komplikasyon, uban sa mga dinagko nga gihisgotan sa ubos.

Komplikasyon 1: Usa ka partido ligal nga minyo apan nagbulag; ang laing partido single.

Komplikasyon 2: Ang duha ka partido legal nga minyo apan ang duha nagbulag; bisan pa, ang ilang legal nga mga kapikas nagpabilin nga dili minyo ug nag-atiman sa ilang mga lehitimong anak.

Komplikasyon 3: Ang duha ka partido ligal nga minyo apan nagbulag; ug ang ilang mga legal nga kapikas nagkuha na og ilang kaugalingong mga kapuyo.

Komplikasyon 4: Sa talagsaon nga mga kaso, ang legal nga panagbulag (diborsyo) gihatag ngadto sa nag-away nga mga magtiayon. Sa higayon nga ma legal na ilang panagbulag, ang usa o pareho nga magtiayon magkuha ug mga kapikas sa ilang kinabuhi nga makauban.

Komplikasyon 5: Kini nga komplikasyon nagpalala sa ubang mga komplikasyon. Ang mga legal nga bana ug asawa ug mga lehitimong anak nagpakigbisog alang sa ilang mga katungod sa suporta ug panulondon batok sa mga pag-angkon sa mga ilegal nga anak sa ilang mga tagsa-tagsa ka mga kapuyo.

PAHINUMDOM: Sukad nga kini nga pagtuon unang gisulat ang mga lagda sa kaminyoon sa mga Pilipino nahimong mas

naimpluwensyahan sa gipanghimo sa mga artista. Sa ika-21 nga siglo ang pagpuyo nga magkauban nga walay benepisyo sa kasal nga kaminyoon nahimong labi pa nga gitugotan ug gidawat sa kadaghanan.

TYPE C. KAMINYOON SA KASAYON ALANG SA MGA RASON

Kini naglakip sa usa ka balo nga mipili og komon nga kasal tungod sa kahadlok nga mawala ang iyang pensyon ug uban pang mga benepisyo nga nakuha gikan sa pagkamatay sa iyang unang bana, kung makasal siya legally sa ikaduhang bana.

Sa pagdisipulo ug pagtanom ug simbahan, magmatngon ka sa pagtudlo isip mga opisyal sa simbahan sa mga tawo nga nalambigit sa kaminyoon nga walay seremonyas sa kasal. Labing maayo nga imong susihon ang mga relasyon sa kaminyoon sa mga kandidato sa bawtismo sa panahon sa pagtudlo sa bawtismo. Buhata kini uban ang tanan nga kompidensyal ug kalooy apan uban ang pagkamatitud-anon sa mga sumbanan sa kasulatan sa pagkabalaan ug matarung nga pagkinabuhi.

Aduna bay usa ka magtiayon nga wala makasal sulod sa imong simbahan o panag-uban nga wala giatiman sa simbahan? Unsa sa imong hunahuna ang gusto sa Dios nga imong buhaton bahin niini?

LIT-AG 7: “QUERIDA” (KABIT) SISTEMA

Kini nga sitwasyon usa ka ilustrasyon sa giingon sa mga sosyologo nga "doble nga sukdanan" sa moralidad. Sumala niining nga doble nga pamatasan, ang usa ka lalaki mahimong magmentinar og usa o daghang mga kabit, maghimo og mga pamilya uban kanila, ug

magpabiling usa ka respetado nga bana ug amahan sa iyang legal nga asawa ug pamilya. Apan ang usa ka babaye, bisan pa man siya legal nga asawa o kabit, kinahanglan magmatinud-anon sa iyang bana. Ang sistema sa "*querida o kabit*" giuyonan sa kadaghanan nga lalaki ug gitugotan sa mga babaye.

Ang pagkamatinud-anon sa usa ka bana ngadto sa iyang asawa giisip sa kadaghanan nga usa ka timaan sa kahuyang sa usa ka lalaki ug usa ka pamatuod sa pagkahawod sa usa ka asawa kaniya. Ang maong tawo gitamay nga "ilawom sa saya" (sa literal, ilalom sa sayal, henpecked). Ang usa ka lalaki, busa, mahimong matintal sa pag-apil sa pipila ka mga ang-ang sa "*querida*" nga sistema kung aron lamang pamatud-an ang iyang pagkalalaki ug mapreserbar ang iyang garbo. Siyempre, sa ugat niini mao ang problema sa makasasala, mahigugmaong kasingkasing.

Kadaghanan sa mga tawo nga gikan sa adunahan ug dato nga klase mao ang kasagaran nga nag-apil sa sistema sa "*querida*," tungod sa ilang pinansyal nga mga kapanguhaan. Para niining mga adunahan nga mga lalaki, ang Kristiyanismo nagkinahanglan ug dagkong mga kausaban.

Usa ka espesyal nga problema ang gipresentar sa Ebanghelyo alang sa mga naapil sa sistema sa "*querida*." Kung ang lalaki mahimong hingpit nga magbag-o, unsa may mahitabo sa iyang mga kabit ug sa ilang mga anak? Ang parehas nga problema mogawas kung ang kabit nga babaye nakabig.

Usa ka pangutana nga tubagon sa Kristohanon: Sa unsang paagi atong mapresentar ang Ebanghelyo ngadto sa mga nalambigit sa "*querida*" nga sistema?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Asa sa mga lit-ag nga gihisgutan niini nga leksyon ang imong gikinahanglan og tabang, alang man sa imong kaugalingon o sa usa ka tawo nga duol kanimo?

SAG-ULOHA

1 Mga Taga-Corinto 13:1-3: Bisan ako nagasulti sa mga sinultihan sa mga tawo ug sa mga manolonda, apan walay gugma, nahimo akong tumbaga nga nagatunog o piyangpiyang nga nagatagingting.

² Ug bisan ako adunay gasa sa pagpanagna, ug nakasabut sa tanang mga misteryo ug sa tanang kahibalo, ug bisan ako adunay bug-os nga pagtuo, aron mabalhin ko ang mga bukid, apan walay gugma, ako walay kapuslanan.

³ Ug bisan kon ihatag ko ang tanan ko nga mga kabtangan aron pakan-on ang mga kabus, ug bisan pa nga akong ihatag ang akong lawas ^[a] aron sunogon, apan walay gugma, kini walay kapuslanan kanako. 1 Corinto 13:1-3

Ribyuha ang Salmo 1:1; Hebreohanon 4:12 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 9**GUGMA, PAGPANGULITAWO, UG
KAMINYO-ON—Bahin 2**

SA nangaging mga leksyon atong nakita ang pipila ka mga lit-ag sa gugma, pagpangulitawo, ug kaminyoon sa Pilipinas. Kini nga mga lit-ag kinahanglan nga mosilsil kanato sa hingpit nga importansya sa pagbutang niini nga bahin sa kinabuhi ubos sa hingpit nga kontrol ni Ginoong Jesukristo. Ang paghigugma, pagpangulitawo o gipangulitawhan, ug pagminyo kinahanglang dili lang palihokon sa atong mga pagbati ug emosyon kondili, magiyahan hinuon sa kabubut-on sa Diyos.

Aron mahibal-an ang kabubut-on sa Diyos, kinahanglan nato nga moadto sa Iyang Pulong, ang Bibliya. Unsa man ang gitudlo sa Pulong sa Diyos bahin sa gugma, panag-uyab, ug kasal? Tan-awon nato ang mga yawe nga bersikulo sa kasulatan. Gikan niini nga mga teksto atong madiskobrehan ang pipila ka mga kamatuoran nga atong tawgon nga **MGA PUNDASYON SA KRISTOHANONG KAMINYOON.**

Samtang magtuon ka niini nga mga pundasyon mahimo nimong gamiton ang usa o kombinasyon sa mosunod nga mga panglantaw:

Panglantaw 1: Kon ikaw usa ka ulitawo, mahimo nimong tun-an kini nga mga pundasyon aron sa paggiya kanimo sa imong gugma, pagpangulitawo, ug kaminyoon. kuhaa ang usa o kombinasyon sa mosunod nga mga panglantaw:

Perspektiba 2: Kung ikaw usa ka minyo nga tawo, mahimo nimong tun-an kini nga mga pundasyon aron mapalambo ug mahatagan ug

bag-ong direksyon ang imong kaminyoon aron kini mosunod sa biblikanhong pamaagi.

Panglantaw 3: Kon ikaw usa ka ginikanan nga adunay mga anak nga mga tin-edyer o mas edaran pa, mahimo nimong tun-an kini nga mga pundasyon aron sa pagtabang kanimo sa pagtambag sa imong mga anak nga mas epektibo niini nga bahin.

GENESIS 2:18-25

Ang unang yawe nga tudling sa kasulatan nga atong tun-an mao ang Genesis 2:18–25. Palihug basaha kini nga tudling pag-ayo. Dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana.

Unsa man ang giingon sa Diyos bahin sa tawo nga nag-inusara? Gen 2:18.

Unsa ang gikinahanglan sa tawo? Kinsay nakahukom sa pagsuplay niana nga panginahanglan? Gen 2:18 .

Palihug isaysay kung giunsa paghimo sa Diyos sa lalaki ug babaye. Genesis 2:21-22.

Human gibuhat sa Diyos ang babaye, kinsa ang nagpresentar sa babaye ngadto sa lalaki? Genesis 2:22 .

Ihulagway ang relasyon nga naglungtad tali sa lalaki ug babaye sa unang kaminyoon. Genesis 2:24 .

Unsa man ang kahimtang ni Adan ug Eba sa wala pa sila magtagbo? Unsa man ang ilang gibati sa usag usa? Gen 2:25.

Gikan sa Genesis 2:18-25 atong madiskubre ang mosunod nga mga kamatuoran, nga atong gitawag ug **PUNDASYON PARA SA KRISTIYOHANON NGA KAMINYOON**.

PUNDASYON 1: ANG DIOS ANG TAGSULAT SA KAMINYOON

Ingon nga tagsulat niini ang Dios lamang ang nasayod kung giunsa paglihok ang kaminyoon, ug gisulti Niya kanato kung giunsa sa Bibliya. Ang Bibliya maoy manwal nga gitagana sa Diyos, ug kini nagpakita kon sa unsang paagi kita makabaton ug malamposong kaminyoon. Diha sa Bibliya atong makita ang mga prinsipyo nga kinahanglang mogiya sa relasyon sa bana ug asawa, ug mga prinsipyo nga kinahanglang magdeterminar sa pagdumala sa pamilya.

APLIKASYON . . .

Para sa mga Tawo nga Ulitawo o Dalaga (Single)

Ang labing maayo nga pagpangandam alang sa kaminyoon nga imong maangkon mao ang pagkahimong usa ka tinuod nga disipulo, nga matinud-anon nga nagtuon ug nagpraktis sa Pulong sa Dios sa imong adlaw-adlaw nga kinabuhi.

Sa panahon sa panag-uban, tun-i uban sa imong umaabot nga kapikas sa kinabuhi kung unsa ang gitudlo sa Bibliya bahin sa Kristohanong kaminyoon ug ang Kristohanong panimalay.

Pagtuon ug dungan sa pagtulon-an sa Bibliya bahin sa Kristohanong kaminyoon ug sa Kristohanong panimalay.

Pagdesisyon sa paghimo sa Pulong sa Dios ingon nga hingpit nga awtoridad sa imong relasyon sa kaminyoon ug sa imong panimalay. Kinahanglang mangutana ka, “Unsay gusto sa Dios nga atong buhaton niining butanga?” kay sa “Unsay akong gusto o gihunahuna bahin niini?” Magtindog sa kinaandan nga pundasyon sang Pulong sang Dios, imbis nga magpakig-away. Ang panaglalis sa kaminyoon sama nga nagbinirahay sa buhaton ngadto sa mga ideya ug mga tinguha, kung kinsa ang masunod ang ban aba o ang asawa.

KAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG . . .

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga magamit ang PUNDASYON 1 sa imong kinabuhi sugod karon?

PUNDASYON 2: ANG DIOS NAGPAKABANA SA IMONG KAMINYOON LABAW PA KAY SA IMONG MAHIMO.

Matikdi pag-usab ang Genesis 2:18. Ang Ginoong Dios nakakita sa panginahanglan ni Adan alang sa usa ka kapikas sa kinabuhi dugay na sa wala pa mapasabut ni Adan ang iyang panginahanglan. Hinumdumi nga niadtong panahona si Adan wala gani ideya kon unsa ang hitsura sa usa ka babaye. Apan ang Diyos nahibalo na ug nagtagad sa panginahanglan ni Adan. Kini nagpamatuod nga ang Diyos nagpakabana sa kaminyoon labaw pa kay sa atong maatiman niini.

APLIKASYON...

Para sa mga Tawo nga Ulitawo o Dalaga (Single)

Itugyan ang imong mga plano sa kaminyoon ngadto sa Ginoo. Pasalamat siya sa Iyang pagpakabana ug pag-atiman niini nga bahin sa imong kinabuhi.

Angkuna ang grasya sa Dios alang sa imong emosyonal nga mga panginahanglan isip usa ka tawo.

Para sa mga Magtiayon

Ang Diyos nagpakabanakaayo sa imong kaminyoon. Gihimo niyang magamit kanimo ang tanan nga mga kahinguhaan sa Iyang gugma, kaalam, ug gahum. Sa pag-ampo, kuhaa kini nga mga kahinguhaan gikan sa Diyos.

Ingon nga magtiayon, ang Diyos nagplano nga inyong matubag ang usag-usa nga mga panginahanglan sa tulo ka aspeto sa lawas, kalag, ug espiritu. Pagpangayo sa James 1:5 alang sa kaalam aron mahibal-an kung unsa kini nga mga panginahanglan ug unsaon pagtabang sa imong kapikas aron matuman kini.

KAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG...

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga magamit ang PUNDASYON 2 sa imong kinabuhi sugod karon?

PUNDASYON 3: ANG KAMINYOON DILI KATAPUSAN KUNDI USA KA PAAGI NGADTO SA MAS TAAS NGA KAPADULNGAN.

Sa pagsugod sa kaminyoon, gihatag sa Diyos si Eva kang Adan aron mahimong katabang nga angay kaniya. Usa ka katabang sa unsa? Si Eva kinahanglang mahimong katabang ni Adan sa pagtuman sa kabubut-on sa Diyos. Kini wala magpasabot nga ang babaye nag-alagad sa usa ka ikaduha nga papel. Sa Bag-ong Tugon atong makita nga ang lalaki ug babaye sa kaminyoon maoy magtinabangay sa usag usa aron ang kabubut-on sa Dios matuman sa ilang kinabuhi. Palihog basaha ang 1 Corinto 11:11-12; 1 Pedro 3:7; Galacia 3:27-28; Lucas 20:34-36 . Kini nga kabubut-on sa Dios adunay kalabutan sa walay katapusan nga gingharian sa Dios, ug niana nga gingharian ang kaminyoon dili na kinahanglan. Ang Ginoo yanong mipahayag nga ang kaminyoon iya lamang niining panahona karon. Kini nagpasabot nga ang kaminyoon dili usa ka katuyoan sa iyang kaugalingon, apan usa ka paagi sa mas taas nga katuyoan. Ang labing taas nga katapusan mao ang kabubut-on sa Dios.

APLIKASYON . . .

Para sa mga Tawo nga Ulitawo o Dalaga (Single)

Ang kabubut-on sa Diyos para nimo mao ang mahimong sama sa dagway sa Ginoong Hesukristo. (Roma 8:29). Ang tanan nga imong gibuhay sa imong gugma, pagpangulitawo, ug kaminyoon kinahanglan makapahimo kanimo nga mas mahisama kang Kristo.

Ang kabubut-on sa Dios naglakip usab sa matang sa buluhaton sa kinabuhi – pagtawag ug pagserbisyo – nga gusto sa Dios nga imong buhaton. Ang imong pagpili sa usa ka kapikas sa kinabuhi kinahanglang matino pinaagi niini nga konsiderasyon: Ang imong umaabot nga kapikas sa kinabuhi makatabang o makababag kanimo sa pagbuhat sa imong buluhaton sa kinabuhi?

Para sa mga Magtiayon

Kinahanglan nga aduna kay klaro nga plano ug programa sa espirituhanong pagtubo. Labaw ni bisan kinsa, kamo kinahanglang mangalagad sa usag usa diha sa proseso nga mahimong sama kang Kristo. Kini nga programa sa espirituhanong pagtubo naglakip usab sa imong mga anak; ang mga ginikanan adunay pangunang responsibilidad sa pagtudlo ug pagbansay sa ilang mga anak sa mga paagi sa Diyos.

Kinahanglan ka adunay klaro nga plano ug programa alang sa espirituwal nga pagtubo. Labaw sa tanan, kinahanglan mag-alagad kamo sa usag-usa sa proseso sa pagkamahigugmaon sama ni Cristo. Kini nga programa sa espirituwal nga pagtubo naglakip usab sa inyong mga anak; ang mga ginikanan adunay pangunang responsibilidad sa pagtudlo ug pagbansay sa ilang mga anak sa mga paagi sa Diyos.

KAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG . . .

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga magamit ang FOUNDATION 3 sa imong kinabuhi sugod karon?

PUNDASYON 4: GIHIMO SA DIYOS ANG IMONG KAPARTNER SA KINABUHI NGA MAGKAHIUYON NGA MAKATIMBANG KANIMO.

Gihatagan sa Diyos si Adan og angay nga katabang, usa ka tawo nga mohaom kaniya, nga makapuno kaniya. Kini nga prinsipyo sa pagkasulundon gipatin-aw pa sa Bag-ong Tugon isip prinsipyo sa

dili patas nga pag-uyon. Palihug basaha ang 2 Corinto 6:14. Ang dili patas nga pag-uyon nagpasabot sa mosunod:

Ang usa ka kauban Kristohanon, ang usa dili Kristohanon.

Ang duha mga Kristohanon apan sila layo kaayo sa ilang espirituhanong pagkahamtong mao nga sila dili makahimo sa pagtrabaho nga magkauban sa epektibong paagi.

Pareho silang mga hamtong nga Kristiyano apan dili magkasinabot ang ilang mga buhat sa kinabuhi. Pananglitan, ang usa gibati nga gitawag sa pagtrabaho sa mga tribo sa bukid; ang usa gibati nga gitawag sa pagtrabaho sa siyudad.

APLIKASYON . . .

Para sa mga Tawo nga Ulitawo o Dalaga (Single)

Ibutang ang imong kombiksyon nga dili ka magminyo sa dili Kristiyano.

Ayaw pagtukod ug relasyon sa gugma sa usa ka Kristohanon nga dili hamtong sa espirituwal. Paghulat ug pag-ampo hangtud nga kana nga tawo igo na nga hamtong.

Salig sa Dios sa hingpit, nga siya nag-andam sa imong angay nga partner alang kanimo. Giandam sa Diyos si Eva samtang natulog si Adan. Sa samang paagi, mahimo kang “makatulog” niining butanga sa imong umaabot nga kapikas sa kinabuhi pinaagi sa pagkonsentrar sa imong kaugalingong espirituhanon nga pagtubo ug sa pagpangandam sa pagbuhat sa imong buluhaton sa kinabuhi. Kini nagpasabot sa pagtapos sa tanang gikinahanglan nga mga

pagtuon ug pagbansay nga imong gikinahanglan ug diin ang Dios naghatag kanimo sa kahigayonan.

Para sa mga Magtiayon

Kung naa kay dili Kristohanong bana o asawa, padayon sa pag-ampo alang sa iyang kaluwasan, samtang nagpadayon sa pagpakita og maayong kinabuhing Kristohanon sa inyong pagminyo ug sa inyong panimalay.

Kung ikaw ug imong bana adunay dili patas nga espirituhanong pagkahamtong, buhata ang upat ka butang:

- (1) ilhon ang kalainan sa espirituhanong pagkahamtong;
- (2) magplano ug programa sa pagtabang sa usag usa sa espirituwal nga paagi;
- (3) pag-apil sa usa ka nag-uswag nga simbahan o grupo sa pagtuon sa Bibliya;
- (4) magtinabangay sa pamaagi sa PPL Method (tan-awa ang Leksyon 4

Para sa mga magtiayon, ang trabaho sa bana pirmi gyud unahon. Ang asawa kinahanglan maghatag kaniya sa tanan niyang suporta. Apan, ang bana kinahanglan usab nga siguruhon nga ang asawa magpahayag sa iyang tawag ug serbisyo sa mga paagi nga angay ug dili makigkompetensya o makasamok sa iyang trabaho sa kinabuhi.

KAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG . . .

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga magamit ang PUNDASYON 4 sa imong kinabuhi sugod karon?

ANG PAGTULUN-AN NI KRISTO SA KAMINYOON

Sa dili pa kita mopadayon sa sunod nga mga pundasyon tun-an nato pag-ayo ang Mateo 19:1-12, dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana.

Unsa ang unang pangutana nga gipangutana sa mga Pariseo kang Ginoong Jesus? Mat.19:3 _____

Unsa nga tubag ang gihatag sa Ginoo? Unsa man ang Iyang gibasehan sa Iyang tubag? Mateo 19:4-6; Genesis 1:27; 2:24.
_____

Unsa ang ikaduhang pangutana sa mga Pariseo? Mateo 19:7 .
_____

Unsa ang tubag sa Ginoo sa ikaduhang pangutana? Mateo 19:8-9 .
_____

Unsa ang gisulti sa mga disipulo ngadto ni Ginoong Jesus? Mateo 19:10 . _____

Unsa nga tubag ang gihatag sa Ginoo ngadto sa mga disipulo? Mateo 19:11-12 . _____

Pahibalo: Ang homosekswalidad nahimong seryosong isyu sa pampublikong diskusyon sa daghang mga katilingban sa tibuok kalibutan. Kini nga isyu pagatunan pa gyud sa usa ka espesyal nga artikulo.

PUNDASYON 5: GIPLANO SA DIOS NGA ANG BANA UG ASAWA MAHIMONG HINGPIT NGA USA SAMTANG SILA BUHI PA.

Ingon sa orihinal nga plano sa Dios, ang kaminyoon alang sa tibuok kinabuhi. Ang mga Pariseo nagdala sa pangutana sa diborsiyo, usa ka buhat nga gitugot sa balaod ni Moises. Giklaro ni Ginoong Jesus nga ang diborsyo wala sa orihinal nga plano sa Dios. Gitugotan ang diborsiyo tungod sa kagahi sa kasingkasing sa mga tawo. Kini nagpasabot nga ang balaod bahin sa diborsiyo wala gituyo aron sa pagdasig sa diborsiyo, kondili aron limitahan sa pipila ka bahin ang makaguba nga mga sangputanan niini nga dautang praktis.

Gihatagan ug gibug-aton ni Ginoong Jesus nga sukad pa sa sinugdan giplano sa Dios nga ang bana ug asawa hingpit nga usa samtang sila buhi pa. Kung ang magtiayon magpakasal sumala sa PUNDASYON SA KRISTOHANONG KAMINYOON ang diborsyo dili gayud mahitabo.

Ang Kristohanong kasal nagkinahanglan nga sa dili pa magminyo ang usa ka magtiayon, kinahanglan masiguro nila ang ilang panaghiusa. Ang pagkahiusa kinahanglan nga maglungtad sa tulo ka aspeto sa personalidad: espiritu, kalag, ug lawas sa maong pagkasunod-sunod, nga ang pagkahiusa sa espiritu ug kalag nasinati na sa WALA pa ang kasal ug ang pagkahiusa sa lawasnon nga kalipay natagamtamn lamang HUMAN sa kasal.

PAGHIUSA SA ESPIRITU nagpasabot nga ang lalaki ug babaye usa sa ilang pagtuo kang Ginoong Jesu-Kristo. Silang duha natawo pag-usab sa espirituhanong paagi, ug magkauban sila nga nagtubo sa Kristohanong pagkadisipulo.

PAGKAHIUSA SA KALAG nagpasabot, labing menos, nga sa wala pa sila magminyo ang magtiayon nakakat-on na sa pagpakigsulti nga epektibo sa lebel sa ilang hunahuna, emosyon, ug kabubut-on (ang tulo ka dagkong bahin sa kalag). Mahimo natong tawgon kini nga "hubo nga komunikasyon," base sa simbolikong paghulagway sa Genesis 2:25 ni Adan ug Eva nga hubo atubangan sa usag usa apan wala maulaw. Nagpasabot kini nga sa dili pa modesisyon ang magtiayon nga magminyo kinahanglang magkaila sila pag-ayo sa usag usa sa ilang gihunahuna, gibati, ug plano, ug makahimo sila sa hingpit nga matinud-anon sa usag usa niining tanan nga mga butang. Ug sa hingpit nga pagkamatinud-anon, gidawat ug gihigugma gihapon nila ang usag usa ug, magkauban, mahimo silang magkauyon sa usa ka hiniusa nga kurso ug direksyon alang sa ilang kinabuhi nga magkauban.

PAGHIUSA SA LAWAS nagpasabot sa panag-uban sa pisikal nga paagi sa bana ug asawa human sa kaminyoon. Kini nga pisikal nga panaghiusa nagpahayag sa kinatibuk-ang paghatag sa ilang kinabuhi sa usag usa.

Sa usa ka kaminyuon diin kining tulo ka porma nga panaghiusa gipadayon ang problema sa diborsyo walay kahigayonan nga motumaw. Kung walay kining tulo ka porma nga panaghiusa ang labing maayong kaminyoon mahimong matapos sa trahedya o sa unsa ang giingon sa uban nga "kinabuhi sa hilom nga kahimtang sa pagbati nga walay paglaum."

APLIKASYON . . .

Para sa mga Ulitawo o Dalaga (Single)

Pagpraktis sa kahanas sa pagpalambo sa hustong panaghigalaay (gipasabot sa Kamot sa Kinaiya: Tunga nga Tudlo) sa imong relasyon sa tanan, labi na sa imong umaabot nga kapikas sa kinabuhi. Kung nag-ampo ka alang sa usa ka tawo ingon imong umaabot nga kapikas sa kinabuhi, susiha una sa tanan kung mahimo ba nimo nga mahimong maayong higala ang tawo. Ang malampuson nga kaminyoon mao ang labing suod nga matang sa panaghigalaay.

Kung ikaw adunay relasyon sa usa ka tawo sa usa ka relasyon sa gugma, pagpraktis ug pagpalambo sa panaghiusa sa espiritu ug panaghiusa sa kalag.

Likayi kanunay ang pakighilawas wala pa ang kasal.

Para sa mga Magti-ayon

Padayon sa pagpalambo sa panaghiusa sa espiritu ug panaghiusa sa kalag. Hatagi og espesyal nga paningkamot sa pagpalambo sa inyong komunikasyon sa usag usa.

Daghang higayon ang presyur sa trabaho ug mga responsibilidad sa pamilya nagbilin kaninyo ug gamay ra kaayo nga panahon alang sa usag usa. Mag gahin ug regular nga mga oras nga makapahulay kamo nga mag-usa.

KAUGALINGON PAGTIMBANG-TIMBANG . . .

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga i-apply ang
PUNDASYON 5 SA IMONG KINABUHI SUGOD KARON?

PUNDASYON 6: ANG DIOS NAGPLANO SA PIPILA NGA ESPEYAL NGA MGA TAWO NGA MAGPABILIN NGA DILI MAMINYO SA KINABUHI

Bisag naandang plano sa Diyos nga magminyo ang mga tawo, gipahayag ni Ginoong Jesus sa Mateo 19:11-12 nga ang pipila ka mga tawo magpabiling ulay hangtod sa kinabuhi. Adunay tulo ka rason nganong ang uban mahimong "eunuch" (walay asawa).

Ang uban natawo nga walay katakos sa kaminyoon.

Ang uban nahimo nga dili makahimo sa kaminyoon pinaagi sa tawhanong operasyon; pananglitan, ang harem nga mga guwardiya sa mga hari sa Sidlakan sa karaang mga panahon gikapon. Sa paghisgot niini nga batasan, si Ginoong Jesus wala maghatag sa iyang pag-uyon niini, ni sa batasan sa pagmentinar ug harem.

Ang uban nagpili nga magpabilin nga dili magminyo sa tibuok nilang kinabuhi alang sa kahimtang sa gimbuhaton sa Diyos. Kini nga mga tawo mibati nga gitawag sa usa ka ministeryo, nga ang pagminyo usa ka babag sa pagtuman sa kabubut-on sa Dios. Si Pablo usa ka tawo (1 Corinto 9:7).

Sa Mateo 19:11 miingon ang Ginoong Jesus, "dili tanan nga mga lalaki makadawat niini nga pulonga, kondili kadto lamang gitagaan sa katakus paghimo niini." Nagpasabot kini nga ang abilidad nga magpabiling ulay o pagka-ulitawo gasa sa Dios, ug kini gihatag ngadto sa mga gitawag ngadto sa kini nga kahimtang sa pagkaulay. Gitawag ni Pablo ang kini nga kahimtang sa pagka-inusara nga usa ka "gasa," kini nga gasa adunay katumbas nga grasya nga gihatag sa tawo aron magpabiling limpyo ug kontento sa pag-alagad diha sa Ginoo.

Adunay limitado nga aplikasyon niini nga langitnong plano alang sa kinabuhi nga walay asawa, nga magamit sa matag tawo. Bisan pa nga ang Diyos mahimong maglakip sa pagminyo sa iyang plano, ang Kristohanon kinahanglan gihapon maghulat sa husto nga panahon alang sa pagminyo. Kini nagpasabot nga hangtod sa pag-abot sa hustong panahon sa Diyos, ang Kristohanon kinahanglan magkat-on sa pagpuyo og putli, madaugon, ug malipayong kinabuhi isip usa ka tawo.

Aplikasyon . . .

Para sa mga Dili Minyo nga Tawo

Giatabang ba nimo kini nga pangutana nga matinud-anon: Andam ka bang magpabiling dili magminyo sa tibuok kinabuhi, kon kana ang kabubut-on sa Diyos alang kanimo?

Isip usa ka ulitawo, kahibalo ka ba sa pagkinabuhi nga putli, madaogon, ug malipayong kinabuhi diha sa Ginoo?

Para sa mga Magtiayon

Ang uban nga magtiayon, nga nag-antos sa kalisud sa ilang kaminyoon, gitental sa yawa aron pangutan-on kini: Giplano ba gayod sa Diyos nga magpabilin akong ulitawo sa tibuok kinabuhi? Tungod sa pagduhaduha niini, mahimong masulayan sila sa mas delikadong tentasyon nga gusto nilang magpabiling walay asawa. Ang mga tawo nga ingon ani dili gayud angay maghuna-huna kung gusto ba sa Diyos nga magpabilin silang walay asawa. Minyo na

sila, ug kini ang kabubut-on sa Diyos alang kanila karon nga buhaton nila nga magmalampuson ang kaminyoon uban sa tabang sa Ginoo.

Tungod sa pipila ka mga rason, ang uban nga magtiayon nagkalagyo sa ilang mga legal kapikas. Kinahanglang makakat-on sila sa pagkinabuhing putli, madaogon, ug malipayong kinabuhi diha sa Ginoo samtang nagkalagyo sa ilang mga kapikas. Kinahanglang mosalig usab sila sa Ginoo nga tabangan sila sa pagsulbad sa problema sa panagbulag, aron ang tinuod nga Kristohanong pagpasig-uli ug pagkaayo moabut sa nabungkag nga relasyon.

KAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG. .

Sa unsa nga paagi kinahanglan nimo nga magamit ang PUNDASYON 6 sa imong kinabuhi sugod karon?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Asa sa mga PUNDASYON PARA SA KAMINYOON nga gitunan niini nga leksyon ang kinahanglan nga maestablisar sa imong kinabuhi sa labing madali nga panahon? Ngano man?

SAG-ULOHA

Mateo 19:4-6: ⁴Ug siya mitubag ug miingon kanila, "Wala ba kamo makabasa nga Siya nga nagbuhat kanila sa sinugdan 'nagbuhat kanila nga lalaki ug babaye,' ⁵ug miingon, 'Tungod niini ang usa ka tawo mobiya sa iyang amahan ug inahan ug mahiusa sa

iyang asawa, ug silang duha mahimong usa ka unod"? ⁶ Busa, dili na sila duha kondili usa na lang ka unod. Busa ang gihiusa sa Dios, ayaw ipabulag sa tawo.” Mateo 19:4-6

Ribyuha ang 1 Corinto 13:1-3; Hebreohanon 4:13 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 10

GUGMA, PAGPANGULITAWO, UG KAMINYO-ON—Bahin 3

Aron makab-ot ang tinuod nga Kristohanong kaminyoon, kinahanglan natong tun-an ang tradisyonal nga mga pamaagi sa pagpangulitawo sa mga Pilipino aron makab-ot ang usa ka Kristohanong sumbanan. Ang pagpangulitawo sa mga Pilipino mahimong iklasipikar ngadto sa upat ka klase.

TIPO A: ROMANTIKONG SUMBANAN

Ang lalaki ug babaye kay pareho nga naay gibati sa usag usa. Ang lalaki ug babaye nag-establisar ug usa ka relasyon sa gugma.

Ang lalaki ug babaye nagminyo.

TIPO B: PAGESULOG-SULOG NGA PAMAAGI

Ang lalaki ug babaye kay gisulog-sulog sa usag usa.

Ang lalaki ug babaye nagpalambo sa usa ka relasyon sa gugma, uban ang suporta ug pagdasig sa mga higala.

Ang lalaki ug babaye nagminyo.

TIPO C. PAGPADAYON-PAGPAKILOOY PAMAAGI

Ang lalaki padayong nangulitawo sa babaye, nga sa sinugdan wala mibati ug atraksyon kaniya.

Naluoy ang babaye sa lalaki tungod sa pagkamapadayonon ug nahimo silang mag-uyab.

Ang lalaki ug babaye nagminyo.

TIPO D. PAGPILI SA MGA GINIKANANG PAMAAGI

Ang mga ginikanan nagtakda og mga sitwasyon alang sa lalaki aron makigkita sa babaye.

Ang pagpugos sa ginikanan nag-aghat sa batang lalaki ug babaye sa pag-establisar og relasyon sa gugma.

Ang mga ginikanan nagmalampuson sa pagpaminyo sa lalaki ug babaye sa usag usa.

PALIHOG, TIMBANG-TIMBANGA . . .

Palihug timbang-timbanga ang upat ka mga pamaagi sa Filipino nga pagpangulitawo pinaagi sa pagsusi sa mga deskripsyon unsay angay sumala sa imong hunahuna nga naa sa ubos:

- ___ 1. Gipasiuna sa mga pagbati sa tawo.
- ___ 2. Gibasi sa mga desisyon sa tawo

___3. Naghatag ug gamay nga oportunidad alang sa emosyonal ug espirituhanong pagtubo alang sa batang lalaki ug babaye.

___4. Gitratar ang kaminyoon ingon nga katuyoan sa iyang kaugalingon, dili ingon usa ka paagi sa usa ka mas taas nga katuyoan.

Ngadto sa Usa ka Filipino nga Kristohanong Pamaagi sa Panaghigugmaay

Sa pagtan-aw sa mga pundasyon sa Kristohanong kaminyoon, nga atong gitun-an sa miaging leksyon, kita kinahanglan nga mangutana: Unsa ang kinahanglan nga usa ka Pilipino nga Kristohanon nga sumbanan sa pagpangulitawo?

Sa dili pa nato isugyot ang maong sumbanan, tun-an nato ang 1 Tesalonica 4:1-12 Palihog basaha pag-ayo kini nga tudling; dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana.

Gikan sa 1 Tesalonica 4:2, 3, ug 7, sa unsang paagi gusto sa Diyos nga ang mga lalaki ug babaye makig-uban sa usag usa?

Unsaon pagtratar sa mga lalaki ug babaye ang ilang mga lawas sa tanan nilang relasyon, ilabi na sa panahon sa pagpangulitawo?
1 Tes 4:4

Sumala sa 1 Tesalonica 4:5 unsay angayng likayan sa mga babaye ug lalaki sa ilang relasyon?

Palihug tun-i ang 1 Tesalonica 4:6 . Sumala niini nga bersikulo, unsa nga duha ka sala ang kinahanglan likayan?

Unsang mga pasidaan ang gihatag niadtong dili mosunod sa mga sugo sa Diyos bahin sa relasyon sa lalaki ug babaye? 1 Tesalonica 4:6-8 .

Ang sukdanan sa Diyos alang sa Iyang mga anak mao ang pagkabalaan ug pagkabalaanon sa tanang relasyon, labi na sa pagtan-aw tali sa lalaki ug babaye. Aron mapadayon ang pagkabalaan sa panaghigugmaay, ang mosunod nga mga lakang sa panaghigugmaay girekomendar:

LAKANG 1: RELASYON SA PAMILYA SA DIYOS

Ang sukaranang prinsipyo sa relasyon kinahanglang mao ang prinsipyo nga kita anaa sa pamilya sa Diyos. Sumala sa 1 Timoteo 5:1-2, sa unsang paagi kinahanglang trataron sa mga Kristohanon ang usag usa?

LAKANG 2: KRISTOHANONG PANAGHIGALAAY

Kung ang usa ka lalaki adunay "crush" o ang usa ka babaye mobati nga nadani sa usa ka tawo, ang butang nga buhaton mao ang DILI ipahayag dayon ang espesyal nga pagbati. Hinunoa, kana nga pagbati kinahanglang tipigan sa kaugalingon, nga iampo ug sulayan. Ang tinuod nga atraksyon gisulayan sa panaghigalaay. Palamboa ang Kristohanong panaghigalaay uban sa tawo aron mailhan ang tawo ug mahibaw-an kon kanang tawhana aduna ba sa

mga hiyas sa usa ka kapikas sa kinabuhi nga giandam sa Diyos. Sa pagpalambo niini nga panaghigalaay, sunda ang mga giya nga gihatag sa Leksyon 7 sa Panaghigalaay. Gikan sa Filipos 2:1-5 palihog ilita ang pipila ka mga hiyas sa Kristohanong panaghigalaay.

LAKANG 3: PAGKAHIBALO SA KABUBUT-ON SA DIOS

Kini gi-lista isip usa ka lahi nga lakang apan sa tinuod kini usa ka proseso nga nagpadayon gikan sa dihang makabati ka og pagdani sa usa ka tawo hangtod sa dihang adunay sugyot nga gihimo. Sunda ang mga giya sa pagpangita sa kabubut-on sa Diyos, Libro 5, Leksyon 5. Ang giya bahin sa pagpangayo og tambag kay importante kaayo sa kini nga proseso. Unsa man ang sugo sa pulong sa Diyos nga buhaton nato sa Efeso 5:15-17?

LAKANG 4: PAGTANYAG UG ANG TUBAG

Pagkahuman makadawat ang lalaki og klarong giya gikan sa Diyos nga kini ang Iyang kabubut-on nga manligaw siya sa usa ka babaye, ug pagkahuman makadawat sa panalangin sa iyang espirituhanong lider, siya kinahanglan nga mopadayon ug mo-propose sa babaye.

Unsay angayng tubag sa babaye? Naa man siyay pagbati ngadto sa lalaki o wala, kinahanglan niyang: (1) pasalamatang ang lalaki sa iyang gitanyag; (2) pasaligi siya nga siya maghunahuna ug mag-ampo bahin sa iyang gitanyag; (3) hatagi siya ug gibanabanang panahon (pananglitan, pagkahuman sa unom ka bulan) nga makita niya siya pag-usab aron mahibal-an ang iyang tubag.

Ang babaye unya moagi usab sa proseso sa pagpangita sa kabubut-on sa Dios mahitungod sa iyang tubag, pagsunod sa mga giya nga nakat-unan na sa miaging leksyon.

Sumala sa Efeso 4:15 unsaon pagtanyag sa lalaki ug sa unsang paagi ihatag sa babaye ang iyang tubag?

LAKANG 5: ESPESYAL NGA PANAGHIGALAAY

Kung ang lalaki ug ang babaye magkauyon nga ang Diyos nagtultol kanila sa usag usa isip umaabot nga mga kauban sa kinabuhi, sila mosulod sa relasyon sa espesyal nga panaghigalaay. Atol niini nga yugto sa relasyon sila nangita alang sa dugang nga katin-awan ug pagkumpirma sa kabubut-on sa Dios alang sa ilang relasyon. Sila kinahanglan nga magsugod sa pagpalambo sa panaghiusa sa kalag ug panaghiusa sa espiritu. Sila kinahanglan nga mag-amping sa paglikay sa mga kapeligrohan (nga pagahisgutan sa ulahi niini nga leksyon) sa ingon nga relasyon. Palihug i-summarize ang mga giya gikan sa 1 Tesalonica 4:3-6 nga espesyal nga mga higala kinahanglan sundon.

LAKANG 6: SAAD SA PAGPAKASAL

Kung ang lalaki ug babaye siguradong nagplano nga magpakasal, kini makatabang alang kanila ug sa tanan sa panag-uban kung ang ilang panag-uban ipahibalo sa usa ka angay nga Kristohanong panag-uban nga kalihokan. Ang pahibalo mahimong himoon sa pastor o sa usa ka respetadong espirituhanong lider, nga magpahibalo nga ang lalaki ug ang babaye minyo na sa dili

madugay (ang eksaktong petsa sa kasal mahimong ipahibalo o dili). Ang lalaki ug babaye mahimong mohatag og mugbong mga pagpamatuod kon sa unsang paagi sila gipangulohan sa Ginoo sa ilang relasyon. Human sa pagpahibalo, ang lalaki ug ang babaye magsugod sa pagpangandam alang sa ilang kasal. Niining panahona sila kinahanglan nga magtrabaho nga mas mahunahunaon sa panaghiusa sa kalag ug panaghiusa sa espiritu. Apan ang taas nga mga sumbanan sa kaputli ug kabalaan kinahanglan nga huptan; ang paghalok ug ang pakighilawas gawas sa kaminyoon kinahanglan jud likayan. Niining panahona sa pagpangandam unsay angayng hinumdoman kanunay sa lalaki ug babaye gikan sa 1 Corinto 6:18-20?

LAKANG 7: ANG KASAL

Sa kinatibuk-an, ania ang mga gisugyot nga lakang alang sa Filipino nga Pamaagi sa Pagpangulitawo:

- Lakang 1: Relasyon sa Pamilya sa Diyos
- Lakang 2: Kristohanong Panaghigalaay
- Lakang 3: Pagkahibalo sa Kabubut-on sa Dios
- Lakang 4: Pagtanyag ug ang Tubag
- Lakang 5: Espesyal nga Panaghigalaay
- Lakang 6: Saad sa Pagpakasal
- Lakang 7: Ang Kasal

MGA SUMBANAN NGA GIKUMPARA . . .

Palihog itandi kining gisugyot nga sumbanan sa Kristohanong pagpangulitawo sa ubang mga sumbanan sa Filipino nga gitun-an

sa unang bahin sa atong leksyon. Sa unsang paagi ang naklahi sa Kristohanong sumbanan?

PINASAHI NGA MGA KAKUYAW SA PANAHON SA PANGPANGULITAWO

Adunay pipila ka mga kapeligrohan nga kinahanglan likayan sa mga lalaki ug babaye sa panahon sa panaghigalaay, labi na kung naa na sila sa yugto sa espesyal nga panaghigugmaay. Ang mga adunay usa ka relasyon isip espesyal nga mga higala mibati og dako nga pagsalig sa usag usa, nga wala makaamgo nga sila nagtugot sa ilang mga kaugalingon nga molapas sa mga limitasyon sa kaangayan, kaligdong, ug kaputli.

PELIGRO 1: PANAN-AW

ANG MGA LALAKI dali ra matintal sa ilang makita. Ang panan-aw nagdala sa imahinasyon, ang imahinasyon nagdala sa mga paghunahuna nga puno sa kaibog, ug ang mga paghunahuna nga puno sa kaibog nagdala sa mga dili matarung nga mga buhat.

Sumala sa Mateo 5:27-29, unsa nga sala ang kinahanglang likayan sa mga lalaki?

Sumala sa Mateo 5:29, sa unsang paagi ang mga lalaki makalikay sa pagpakasala sa ilang mga mata?

Ang gipasabot ni Ginoong Jesus mao nga ang usa ka tawo kinahanglang makakat-on nga mahimong hawod sa iyang mga

mata. Ang mga lalaki makahimo niini pinaagi sa pagbuhat sa mosunod:

Likayi ang pagtan-aw sa makaibog nga mga hulagway, mga salida, mga salida, o pornograpiya sa internet.

Likayi ang pagbasa sa makaibog nga mga libro ug mga magasin. Sa diha nga sila gitental sa maibogon nga mga hunahuna, kinahanglan nilang ilisan ang mga bersikulo sa Bibliya sa ilang mga hunahuna.

Mahimong dili nimo malikayan ang aksidente nga una nga pagtan-aw. Kinahanglan gayud nga imong suklan ug likayan ang ikaduhang makaibog nga panagway.

ANG mga babaye kinahanglang magsuot ug sinina nga tarong ug molihok sa paagi nga makasaranganon ug sa paagi nga dili mahimong tintasyon sa mga lalaki. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, palihug i-summarize ang Kristohanong sumbanan alang sa mga sinina sa mga babaye.

1 Timoteo 2:9-10 _____

1 Pedro 3:3-4 _____

PELIGRO 2: PAGPAMINAW

ANG MGA BABAYE dali ra mailad sa ilang madunggan. Kasagaran sila nalambigit sa mga lalaki basi sa gibati sa emosyon:

Kinsa ang nagpabati kanila nga hinungdanon kaayo. Kini nga kahuyang lagmit may kalabotan sa kinaiyahan sa usa ka inahan sa usa ka babaye. Kung ang usa ka lalaki mosulti sa usa ka babaye, "Dili ko mabuhi nga wala ka, ikaw ra ang akong paglaum,

mamatay ako kung biyaan ko nimo", matintal siya nga makig-uban kaniya sa emosyonal nga paagi.

Sumala sa Colosas 3:16, kang kinsang mga pulong ang kanunay nga anaa sa kasingkasing sa usa ka babaye aron dili siya malimbongan sa maulog-ulogon ug malimbongon nga mga pulong sa mga tawo?

ANG MGA LALAKI kinahanglan nga mag-amping sa pagpahayag sa ilang mga hunahuna ug pagbati sa mga babaye.

Dapat nila likayan ang paghatag og sayop nga impresyon nga sila emosyonal nga nagdani sa babaye.

Kon ang usa ka lalaki adunay atraksyon ngadto sa babaye, kinahanglan niyang likayan ang pagpahayag dayon sa iyang gibati, sa dili pa niya matino ang kabubut-on sa Diyos. Ang paglaum nga gitanom sa kasingkasing sa usa ka babaye kung dili matuman mahimong moresulta sa usa ka masulub-on nga kasingkasing.

Sumala sa Colosas 4:6, unsaon man pag-istorya sa mga Kristohanon, labi na sa mga lalaki?

PELIGRO 3: PAGHIKAP

ANG MGA LALAKI ug MGA BABAYE pareho nga nameligro sa kini nga dapit sa paghikap. Ang labing importante nga tambag para sa mga lalaki ug babaye mao ang PAGPADAYON NGA MAG DISTANSYA!

Limitahi ang imong pisikal nga kontak sa kaatabang nga sekso sama sa na andan nga mga buhat sa pagkamanghigalaon, paglamano, paghapuhap, pagtabang sa pagtabok sa kalsada, pagsakay o pagpakanaog sa mga bus ug jeep, pagtabang sa usa ka tawo nga makabangon kung maluya ang lawas, ug uban pa. Ang pisikal nga pagkasuod bisan sa panahon sa Kristohanong panag-uban mahimong tinubdan sa kapeligrohan, kon ang mga tawo dili mag-amping.

ANG MGA ESPESYAL NGA HIGALA kinahanglan magbantay batok sa tentasyon sa paghapuhap – mga pisikal nga kalihokan nga kasagaran makapukaw sa emosyonal ug sekswal nga mga tinguha. Susiha ang pag-uswag sa paghapuhap:

Nagsugod sa pagkupot sa mga kamot;
Mosangko sa paggakos ug paghalok;
Mosaka ngadto sa labing duol nga paghikap;
Maabot ang punto nga dili na mabalik kung ang mga lalaki ug babaye sobra na kaayo ang emosyonal ug pisikal nga pagkamabugnaw nga makalimot na gyud sila sa ilang kaugalingon. Kini moresulta sa seksuwal nga imoralidad.

Ang PAGHAPUHAP mahimong malikayan pinaagi sa mosunod nga mga lakang:

Sa sinugdanan pa lang sa ilang relasyon, ang lalaki ug babaye kinahanglan nga mailhan ang tentasyon ug magbutang ug balaod para sa ilang kaugalingon: Walay dili kinahanglan nga pisikal nga kontak gawas sa naandan nga mga buhat sa pagtahud.

Kinahanglang likayan nila ang pag-adto sa hilit, pribadong mga lugar nga sila ra.

Kinahanglang moapil lamang sila sa mga kalihokan nga mahimo nilang buhaton bisan pa adunay mga tawo nga naglibot.

Sila kinahanglan nga magtino nga ang panahon sa espesyal nga panaghigalaay alang sa pagpalambo sa panaghiusa sa kalag ug panaghiusa sa espiritu.

Kinahanglan nilang ipatuman nga ang prinsipyo nga ang pakighilawas alang ra sa kaminyoon.

Sumala sa Mateo 5:30, unsa ang labing maayo nga paagi aron malikayan ang tentasyon sa makasasalang paghikap?

Unsa ang gipasabot ni Ginoong Jesus sa “pagputol sa imong mga kamot”?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Unsa nga mga bahin sa imong relasyon sa kaatbang nga sekso ang kinahanglan nimo usbon base niini nga leksyon? Unsaon nimo pag-ayo niining mga bahin?

SAG-ULOHA

1 Tesalonica 4:3-4: ³ Kay kini mao ang kabubut-on sa Dios, ang inyong pagkabalaan: nga kamo kinahanglan maglikay sa pakighilawas; ⁴ aron ang matag usa kaninyo mahibalo kon unsaon pagbaton sa iyang kaugalingong sudlanan diha sa pagkabalaan ug kadunganan. 1 Tesalonica 4:3-4

Ribyuha ang Mateo 19:4-6; Galacia 4:19 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

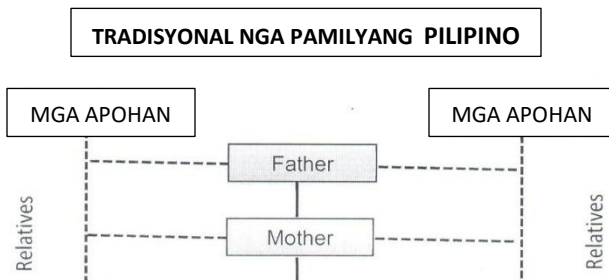
Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 11

KRISTOHANONG PAMILYA – Bahin 1

Ang proseso sa Pagpanday sa Kristohanong Kinaiya naglakip sa pagtukod sa usa ka Kristohanong pamilya. Sa dili pa nato hisgutan ang Kristohanong pamilya, ato sa sabton ang usa ka tipikal nga tradisyonal nga pamilyang Pilipino. Siyempre, ang mga kinaiya nga gihisgutan sa ubos mas tipikal sa mga pamilya nga nagpuyo sa mas o menos suod nga komunidad sa probinsya; ang mga nagpuyo sa mas urbanisadong mga lugar mahimong magpakita og pagluag sa mga kinaiya tungod sa nagkadaghang impluwensya sa kanluran. Palihug tan-awa pag-ayo ang diagram sa ubos:

FATHER

PAPA

MAMA

ANAK

ANAK

ANAK

UBAN PA

Giisip siya nga nag-unang awtoridad sa panimalay.

Siya ang naghimo sa mga dagkong desisyon; pananglitan, mga butang nga makaapekto sa kinabuhi ug kamatayon, sama sa kasal, pagbalhin sa lain nga dapit nga puy-an, ug uban pa.

Gitan-aw siya nga ang unang gisaligan para sa pagkaon sa pamilya, nga kanunay nga naghatag sa tibuok sweldo ngadto sa inahan.

Wala siya magpakabana sa adlaw-adlaw nga pagdumala sa balay (ang pag-atiman niini kay sa inahan o sa usa ka paryente nga nagpuyo sa balay o mga katabang sa balay).

Pagkahuman sa pagtrabaho aron makab-ot ang ilang panginahanglan, ang sunod niyang kalihokan mao ang pagpaningkamot sa iyang ambisyon o paglingaw-lingaw uban sa iyang mga kauban. Kung maapil siya pag-ayo sa iyang "maayong panahon" kini iyang katungod, basta matinud-anon siyang nagsuporta sa iyang pamilya sa pinansyal.

Tungod sa pagkalayo sa adlaw-adlaw nga mga buluhaton sa balay, nahimo na lang siyang usa ka simbolo. Sa dihang iyang naamgohan kini, siya ug ang inahan mahimong tinagong mga

kompetensya alang sa pagkamatinud-anon sa ilang mga anak.

Kung gusto siyang madungog isip figurehead, mosalig siya sa mga pagpagawas sa kasuko, usahay, amtang ubos sa impluwensya sa alkohol. Ang alkohol nahimong iyang kapasanginlan (makapanghimakak siya sa pagsulti sa pipila ka mga butang tungod kay siya hubog niadtong panahona). Ang mga pagsilaob makapahupay sa iyang natago nga mga emosyon, apan kini nagpamenos lamang sa pagtahod sa iyang pamilya sa iyang awtoridad.

ANG INAHAN

Siya ang nagkupot sa pitaka ug sa gahum sa balay.

Siya ang nagdumala sa adlaw-adlaw nga disiplina, nga usahay nagbutang kaniya sa dili maayo nga kahimtang, samtang ang amahan nagpakita ug mas daghang pagkamahigugmaon ug pagkamahigugmaon ngadto sa mga anak.

Sa epekto, usahay iyang ibulag ang amahan ug mga anak gikan sa usag usa; siya ang naglihok nga tunga-tunga, nagpasabot o nagtabon sa amahan ug mga anak sa usag usa.

Ang iyang trabaho isip "tigduma sa balay" naghimo sa katilingban sa Pilipinas nga kadaghanan usa ka matriarchal nga pagdumala.

MGA APOHAN

Naghisgot kami sa mga ginikanan sa amahan ug inahan sa usa ka pamilya, ang mga apohan sa mga bata gikan sa amahan ug inahan nga bahin.

Sama sa gipakita sa diagram, ang mga putol nga linya nagkonektar sa mga apohan direkta ngadto sa amahan ug inahan ug sa mga anak.

Ingon sa diagram, ang mga putol nga linya nagkonektar diretso sa mga apohan ngadto sa amahan ug inahan ug sa mga anak. Kini nagpasabot nga nagtuo ang mga apohan nga adunay katungod sila nga magpatuman og direkta nga awtoridad sa ilang mga anak ug apo.

Naghimo kini og panagbangi kung unsang awtoridad ang sundon sa mga bata. Bisan ang amahan ug inahan adunay panagsumpaki sa usag usa, depende kung kinsa ang ugangan nga daw nanghilabot pag-ayo sa pamilya.

Usahay ang pamilya masangkapan sa panagbangi tali sa mga apohan sa amahan ug mga apohan sa inahan. Kasagaran ang mga apohan nga nagpuyo duol sa mga bata ug naghatag ug daghang materyal nga pabor ang makadaug sa pagkamapinalanggaon sa pamilya.

MGA ANAK

Gilauman nga mosunod sila sa ilang amahan ug inahan ug sa tanang mga tigulang sa balay.

Ang kamagulangang anak gitahud ug gisunod sa mga manghod. Siya gilauman nga molihok isip ikaduhang amahan o inahan. Siya kasagaran nabug-atan sa mga buluhaton sa balay. Sa ulahi kung siya makatrabaho, siya makatabang sa pagsuporta sa pamilya. Ang kinamanghuran nga bata kasagarang giisip nga paborito sa pamilya, ug kasagaran modako nga usa ka barombado nga bata. Ang tungatunga nga mga bata usahay mobati nga dili kaayo gihigugma kaysa sa kamagulangan o kamanghuran nga bata. Ang matag bata gilauman nga usahay mosunod sa tanang mga igsuon nga mas tigulang.

Ang mga batang lalaki kasagaran makasunod sa ilang amahan; sulod gawas sa balay, walay pagpakabana unsay katungdanana sulod sa panimalay. Hinay sila makakat-on sa pagbati sa responsibilidad ug pagkamay-tulubagon.

Ang mga bata nga babaye kasagarang magpabilin sa balay ug motabang sa inahan. Kasagaran sila makakat-on sa mga kahanas sa inahan sa pagdumala sa panimalay, ug isip resulta ilang mapalambo ang ilang pagbati sa responsibilidad ug pagkamay-tulubagon nga mas maayo ug mas paspas kay sa ilang mga igsoon.

Kung ang lain-laing mga awtoridad sa balay (mga ginikanan, mga apohan ug mga tigulang nga paryente) klaro nga nagkakompetensya alang sa pagkamatinud-anon sa mga bata, ang mga bata makat-on sa pagdula sa usa ka awtoridad batok sa lain aron makuha ang ilang gusto, o makalusot sa usa ka kalapasan pinaagi sa pagpanalipod sa usa ka mas malumo nga awtoridad (kasagaran ang mga apohan).

MGA PARYENTE

Ang matag pamilya gilauman nga magmatinud-anon sa tanang paryente.

Ang pagkamatinud-anon sa mga paryente nagdepende sa gilay-on ug sa usag-usa nga pagbinayloay og mga pabor. Ang mas duol ang imong paryente, mas duol mo magpuyo sa usag usa, ug mas kanunay mo magbinayloay og pabor, mas matinud-anon mo sa usag usa.

PALIHUG, PAGTIMBANG-TIMBANG...

Palihug, timbang-timbanga ang imong pamilya ug ihulagway kung unsa nga paagi ang imong pamilya kasagaran o lahi.

Kasagaran niining mga paagiha _____

Lahi niining mga paagiha _____

AKONG INAHAN

Kasagaran niining mga paagiha _____

Lahi niining mga paagiha _____

AKONG MGA APOHAN

Kasagaran niining mga paagiha _____

Lahi niining mga paagiha _____

AKONG MGA IGSOON

Kasagaran niining mga paagiha _____

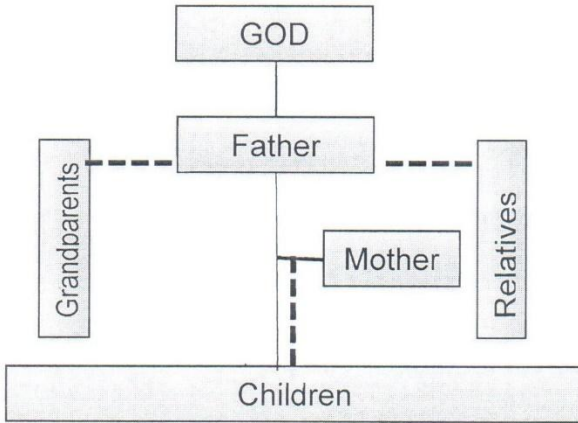
Lahi niining mga paagiha _____

AKONG MGA PARENTE

Kasagaran niining mga paagiha _____

Lahi niining mga paagiha _____

CHRISTIAN FILIPINO FAMILY

Palihug tun-i ang dayagram sa ibabaw. Uban sa tabang niini nga dayagram, atong makuha gikan sa Efeso 5:18-33 ang mosunod nga mga giya alang sa Kristiyanong pamilyang Pilipino. Palihog basahang pag-ayo ang Efeso 5:18-33 .

GIYA 1: ANG DIOS MAO ANG ULO SA PAMILYA.

Sumala sa Efeso 5:18-21, unsa man ang angay nga relasyon nato sa matag usa sa Tulo ka Persona sa Diyos?

Ang Balaang Espiritu (v 18) _____

Ang Amahang Dios (bersikulo 20)

_____

Hesus Kristo (bersikulo 21) _____

Ang Efeso 5:18-21 naghulagway sa normal nga kinabuhi sa Kristohanon sa tanang sitwasyon ug relasyon.

Una, ang normal nga Kristohanong kinabuhi puno sa Espiritu (Efeso 5:18). Ang Balaang Espiritu mao ang hinatag sa Dios nga gahum, nga makapahimo sa Kristohanon sa pagkinabuhi nga sama kang Kristo sulod sa gawas sa panimalay. Ang labing epektibo nga paagi sa pagbaton ug Kristohanong panimalay mao nga ang matag membro sa pamilya mapuno sa Espiritu.

Palihog timbangtimbangang ang imong kaugalingon. Kung ikaw puno sa Espiritu, unsaon nimo pagkinabuhi isip (bana/asawa, amahan/inahan, anak nga lalaki/babaye, igsoong lalaki/ babaye)?

Siguroha nga puno ka sa Espiritu. Palihug tan-awa ang Kabatan-onan nga Kamot: Palad Unsa man ang kinahanglan nimo buhaton karon aron masiguro nga napuno ka sa Balaang Espiritu?

Ikaduha, ang normal nga Kristohanong kinabuhi kay nakasentro sa Dios (Efeso 5:20). Ang Kristohanon kanunay nga nag-asoy sa tanan ngadto sa Dios. Kini nagpasabot sa tulo ka butang: Magpasalamat siya sa Diyos sa tanan nga mahitabo; Siya maninguha nga mahibalo sa katuyoan sa Dios sa matag sitwasyon ug kahintang; Iyang angkonon gikan sa Dios ang kaalam, gahum ug gugma, nga iyang gikinahanglan sa matag sitwasyon ug kahintang.

Palihog timbangtimbangang ang imong kaugalingon. Unsa ang imong unang tubag kung adunay mahitabo nga dili maayo sa pamilya ug sa panimalay? Kini ba nga tubag sumala sa Efeso 5:20? Kon dili, unsaon nimo paghimo nga ang imong tubag mosunod sa giya sa Efeso 5:20?

Ikatulo, ang normal nga Kristohanong kinabuhi mao ang gimandoan ni Kristo nga kinabuhi (Efeso 5:21). Ang Kristohanon nakig-uban sa mga tawo alang kang Kristo ug aron si Kristo matuman ug mahimaya. Ang Colosas 3:23-24 nagpatin-aw sa kinabuhi nga gitultolan ni Kristo; palihug i-summarize kini nga mga bersikulo sa imong kaugalingon nga mga pulong.

Kung nagkinabuhi ka sumala sa paggiya ni Cristo, unsaon man nimo pagkinabuhi nga lahi isip (asawa/asawa; amahan/ina; anak; igsoon)?

GIYA 2: ANG BAG-ONG KASAL NGA MAGTIAYON KINAHANGLANG MAGTINGUHA SA PAGTUKOD UG PAMILYA NGA HINGPIT UBAN SA ILANG BALAOD.

Palihug i-summarize ang Efeso 5:31 sa imong kaugalingong mga pulong.

Kini nga giya kinahanglan masabtan sa relasyon sa mga ginikanan sa magtiayon ug sa tanang mga paryente. Palihug tan-awa ang diagram sa pamilyang Kristiyano nga Pilipino. Ang mga apohan (mga ginikanan sa magtiayon) ug mga paryente konektado sa amahan sa bag-ong pamilya pinaagi sa putol nga linya; kini nagpasabot nga sila makahatag og tambag, pagpanuko, ug pahimangno, apan wala silay katungod nga magpatuman og direkta nga awtoridad sa bisan kinsa nga miyembro sa pamilya. Mao kini ang kahulugan sa usa ka lalaki nga mobiya sa iyang amahan ug inahan ug magpabilin sa iyang asawa. Dili kini nagpasabot nga ang

bag-ong kasal nga magtiayon mahimong hingpit nga kalimtan ang ilang mga ginikanan ug mga paryente. Kini nagpasabot nga gihatagan sa Diyos ang lalaki og tibuok nga awtoridad ug responsibilidad sa iyang bag-ong pamilya.

Palihog timbangtimbang ang imong pamilya. Kinsa ang adunay pagmando sa imong pamilya? Unsa ka dako ang bahin sa pagmando sa mga apohan ug mga paryente? Sa unsang paagi nimo himoon ang paggamit sa awtoridad nga mosunod sa sumbanan sa Bibliya?

Ang hinungdan sa pagpaambit sa awtoridad kasagarang pagsalig sa ekonomiya. Ang magtiayon ug ilang mga anak dili independente sa ekonomiya sa mga ginikanan sa magtiayon; busa, ang mga ginikanan sa magtiayon adunay awtoridad sa gidak-on sa ilang pinansyal nga gahum. Kung ingon niini ang kahimtang sa imong pamilya, unsa ang kinahanglan nimong buhaton aron mahimong independente sa ekonomiya?

GIYA 3: ANG BANA (AMAHAN SA PAMILYA) NAGHAWAG SA AWTORIDAD SA ASAWA (MAMA SA PAMILYA) UG SA MGA BATA.

Palihug tun-i pag-usab ang diagram. Matikdi nga ang direktang linya sa awtoridad gikan sa amahan ngadto sa inahan ug ngadto sa mga anak. Ang biblikanhong hulagway sa pamilya kay patriyarkal. Usa pa, timan-i usab nga ang awtoridad sa inahan sa mga bata gisimbolohan sa usa ka putol nga linya. Kini nagpasabot nga iyang gigamit kini nga awtoridad ubos sa kinatibuk-ang awtoridad sa amahan sa pamilya; kinahanglan nga siya kanunay nga mosuporta ug

mopadako sa awtoridad sa amahan, ug siya kinahanglan kanunay nga magtinguha nga mahimong usa sa mga desisyon sa amahan. Wala kini magpasabot nga ang bana usa ka diktador, ug nga ang asawa usa ka hilom nga ulipon.

Gikan sa Efeso 5:22-33, isulat ang mga responsibilidad sa bana ngadto sa asawa.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Isip bana ug asawa, unsa nga mga responsibilidad ang kinahanglan nimong buhaton nga mas matitud-anon ngadto sa imong kapikas sa kinabuhi?

(Alang sa dugang nga pagtuon, palihog basaha ug hisguti uban sa imong partner ang artikulong “Save Your Marriage –ACT:” sa kataposan niining libroha.)

GIYA 4: SA PAGHIMO SA DESISYON, ANG AMAHAN DILI DIKTADOR; KINAHANGLAN NIYA IAPIL ANG TIBUOK PAMILYA SA PROSESO SA PAGHIMO SA DESISYON.

Sa paghimo og desisyon, ang bana ug asawa kinahanglan magtinabangay, ug kinahanglan magkasabot sila sa usa ka sistema sa paghimo og desisyon. Adunay sayop nga konsepto nga tungod kay ang bana mao ang pangulo, mahimo na siya maghimo og mga desisyon nga walay pakigkonsulta sa iyang asawa o mga anak. Dili kini ang ideya sa Bibliya. Sa tinuod, sa dili pa ka moabot sa Efeso 5:22 (“Mga asawa, magpasakop kamo sa inyong kaugalingong mga bana, ingon sa Ginoo”) kinahanglan una nimo nga

malampasan ang Efeso 5:21 (“Magpasakop kamo sa usag usa uban sa kahadlok sa Dios”). Ang panguna nga prinsipyo sa Diyos sa Iyang pamilya mao nga kinahanglan adunay usag-usa nga pagpasakop tali sa mga Kristohanon. Ug ilalom niini nga panguna nga prinsipyo moabot ang subordinate nga prinsipyo nga ang asawa magpasakop sa iyang bana. Ilalom sa kinatibuk-ang prinsipyo, makuha nato ang prinsipyo nga sa kasal, ang paghimo og desisyon kinahanglan maglakip sa bana ug asawa, ingon man sa mga anak, sumala sa ilang lebel sa pagsabot.

Gisugyot ko ang mosunod nga mga lakang:

LAKANG 1: IMPORMASYON.

BRAINSTORMING. Pagkuha sa tanan nga mga kamatuoran ug mga ideya gikan sa tibuok pamilya. Sa brainstorming ang tanan nga mga ideya gidawat; walay husto o sayop nga mga ideya. Dili kini ang yugto sa paghukom sa mga merito sa mga ideya.

LAKANG 2: GIYA.

Pag-ampo, pagtuon sa Bibliya ug diyosnong tambag - Prov. 3:5-6; 12:15; 15:22; Roma 8:14; 2 Timoteo 3:16-17 . Kini ang yugto diin imong gisala ang imong mga ideya, gipabilhan ug gihukman ang mga merito sa matag ideya, ug gitipigan lamang ang maayo.

LAKANG 3: KAPILIAN (OPTION)

Paghatag ug prioridad sa imong labing maayong mga kapilian: Pananglitan: Kapilian A, Kapilian B, Kapilian C. Pagbuhat ug "Pro & Con List" para sa matag kapilian. Kini ang yugto diin maghimo ka sa imong mga tinugyanan nga desisyon. Padayon sa pag-ampo ug pagtuon sa Bibliya ug (kung gikinahanglan) pangayo ug tambag

gikan sa mga tawo nga matarung. Unya, isip usa ka team (asawa, bana, ug mga anak), isulat ninyo, kutob sa inyong makaya, ang inyong tulo ka labing maayo nga kapilian.

LAKANG 4: DESISYON.

Ang Ulo (Bana/Amahan) kinahanglang mohimo sa kataposang desisyon. Sa tanan nga mga kapilian nga ang pamilya nakahukom sa, ang bana/amahan kinahanglan nga mopili sa usa.

LAKANG 5: IMPLEMENTASYON.

Ang tibuok pamilya (bana, asawa, mga anak) kinahanglang maghiusa luyo sa desisyon sa Ulo. Uban sa hugot nga pagtuo ug determinasyon, silang tanan kinahanglang magkugi sa paghimo sa desisyon nga molihok. Walay pagduhaduha, walay pag-usab-usab walay pagbasol; ang pamilya kinahanglan magpakita og nagkahiusa nga atubangan sa tibuok kalibutan – modaog, mapildi, o magdaug. Gisulti ko kini tungod kay adunay mga asawa nga nag-ingon (ug tingali adunay katungod sila sa pagsulti niini tungod kay wala sila maapil sa proseso sa paghimo og desisyon): "Aw, kana ang iyang desisyon, dili ako." Mga magtiayon, kung gusto ninyo nga magdugay ug magmalipayon ang inyong kaminyoon, himoa ang inyong desisyon isip usa ka paningkamot sa grupo. Ug isip usa ka pamilya, barogi ang desisyon kung unsa man ang mahimong resulta.

GIYA 5: ANG MGA GINIKANAN UG MGA ANAK NGA MAY KALABUTAN SA USAG USA DIHA SA GINOO.

Gikan sa Efeso 6:1-3, palihog isulat ang mga responsibilidad sa mga anak ngadto sa ilang mga ginikanan.

Gikan sa Efeso 6:1-3, palihog isulat ang mga responsibilidad sa mga ginikanan ngadto sa ilang mga anak.

Ang disiplina ug pag-amuma sa Ginoo mas gipatin-aw pa sa Deuteronomio 11:18-20. Palihug isulat gikan niini nga teksto ang mga katungdanan sa mga ginikanan (partikular ang mga amahan) ngadto sa ilang mga anak.

**GIYA 6: ANG KRISTIYANO NGA PANIMALAY
KINAHANGLANG MAGLIHOK ISIP **BASIHAN SA
MAGTOTOO** SA SIMBAHAN, UBAN ANG AMAHAN NGA
NAG-ALAGAD ISIP PASTOR-TEACHER UG INAHAN UG
MGA BATA BILANG MIYEMBRO.**

Sa Bag-ong Tugon, ang balay mao ang kasagaran nga lugar sa pagtipon alang sa pagsimba. Usab, atong hinumduman nga ang Simbahan dili ang building kondili ang katawhan sa Diyos nga nagkatigum sa ngalan sa Ginoong Jesu-Cristo.

Sa Libro sa Mga Buhat, diin ang unang mga Kristohanon nagsaulog sa pagpikaspikas sa pan (ang Panihapon sa Ginoo)?
Binuhatan 2:46

Gikan sa mosunod nga mga bersikulo naghigot sa mga pamilya diin ang mga panimalay gitagbo sa Simbahan sa panahon sa Bag-ong Tugon.

1 Corinto 16:19 _____

Colosas 4:15 _____

Filemon 2 _____

Pag-ampo sa Pamilya

Ang Kristohanong pamilya naglihok isip basihan sa magtotoo sa simbahan ilabina pinaagi sa kalihokan nga sagad gitawag og Family Devotions o Family Altar. Ania ang usa ka yano nga sumbanaan alang sa mga Debosyon sa Pamilya.

Pangbukas nga Alawiton o Awit sa Dios

Gipangunahan kini sa usa ka miyembro sa pamilya nga hilig sa musika.

Pangbukas nga Pag-ampo

Ang amahan (o, kon wala siya, ang inahan) nanguna sa pangbukas nga pag-ampo.

Pagbasa sa Bibliya

Bisan kinsa nga membro sa pamilya mahimong hangyoon sa pagbasa. Labing maayo nga basahon ang Bibliya nga sunud-sunod, usa ka kapitulo matag higayon.

Pagtudlo

Ang amahan (o, kon wala siya, ang inahan) motudlo ug labing menos usa ka kamatuoran gikan sa Kasulatan, magbasa, magpatinaw sa kahulogan niini, ug magsugyot ug pipila ka aplikasyon.

Pagdayeg ug Paghangyo

Gihangyo ang mga membro sa pamilya nga ipaambit ang ilang mga pagdayeg ug hangyo.

Pag-ampo

Ang pamilya magpadayon sa pag-ampo. Ang tibuok pamilya mahimong mag-ampo sa palibot, o daghan ang mahimong hangyoon sa pagpangulo sa pag-ampo, naghigot sa mga pagdayeg ug mga hangyo nga gipaambit.

8. Panapos nga mga Pagpahayag sa Pagtahod ug Gugma

Ang ubang mga pamilya mohatag sa usag usa og mahigugmaong gakos sa katapusan sa mga debosyon sa pamilya; Ang tradisyonal nga mga pamilya nagpadayon sa batasan sa paghalok sa mga kamot sa mga ginikanan ug mga tigulang sa pamilya.

PANAG-UBAN SA PANIMALAY

Kung adunay usa ka dapit diin ang unom ka mga buluhaton sa panag-uban sa simbahan kinahanglan buhaton, kini anaa sa panimalay. Ang amahan ug inahan kinahanglang magbansay sa ilang mga anak ug sa tanang ubang mga tawo sa panimalay sa pagbuhat sa unom ka buluhaton sa panag-uban. Ribyuha ang Libro 3, Leksyon 4.

Pagtuon sa Bibliya sa Panimalay

Isip membro sa Simbahan, ang Kristohanong panimalay kinahanglang aktibong moapil sa pagtabang sa mga tawo alang kang Kristo. Ang labing epektibo nga paagi nga ang usa ka Kristohanong panimalay makahimo sa pag-ebanghelyo mao ang pag-abli sa sala niini aron sa paghimo sa usa ka regular nga pag-ebanghelyo sa balay nga pagtuon sa Bibliya, diin ang mga silingan, mga paryente ug mga higala gidapit.

Palihug timbang-timbanga ang imong panimalay. Unsa ang kinahanglan nimong buhaton aron ang imong balay magamit isip uyok sa Simbahan?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Aron ang inyong pamilya mahimong tinuod nga usa ka Pamilyang Kristiyano sa Pilipinas, unsang mga giya (gikan sa mga

giestudyohan sa ibabaw) ang angay ninyong i-aplikar sa inyong balay sa labing madali nga panahon?

SAG-ULOHA

Mga Taga-Efeso 5:25-27: 25 Mga bana, higugmaa ang inyong mga asawa, maingon nga si Kristo nahigugma usab sa iglesia ug mihatag sa iyang kaugalingon alang kaniya, 26 aron iyang mabalaan ug mahinloan siya pinaagi sa paghugas sa tubig pinaagi sa pulong, 27 aron iyang ikapresentar siya ngadto sa iyang kaugalingon nga usa ka mahimayaong iglesia, nga walay buling o kunot o bisan unsa nga ingon niana, kondili nga siya mahimong balaan. Efeso 5:25-27

Ribyuha ang 1 Tes 4:3-4; Fil 2:12-13 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 12**KRISTOHANONG PAMILYA – Bahin 2**

Ang pamilya mao ang nag-unang buhatan sa Dios sa pagpadako ug pag-umol sa diosnon nga henerasyon. Ang katilingban sa tawo kanunay nga usa ka henerasyon ang layo gikan sa pagkahulog gikan sa Dios. Kon ang mga ginikanan, ilabina ang mga amahan, dili matinud-anong ipasa ngadto sa ilang mga anak ang ilang pagtuo sa Diyos, epektibo nilang hinungdan nga ang sunod nga henerasyon mawala.

Sa Deuteronomio 6:1-9 ang Dios naghatag sa labing komprehensibo nga proseso sa pagpasa sa pagtoo ngadto sa sunod nga kaliwatan pinaagi sa pamilya:

⁴“Pamati, O Israel: Si Jehova nga atong Diyos, si Jehova maoy usa!

⁵Higugmaon mo ang Ginoo nga imong Dios sa tibuok mong kasingkasing, sa tibuok mong kalag, ug sa tibuok mong kusog.

⁶“Ug kining mga pulonga nga akong gisugo kanimo niining adlaw maanaa sa imong kasingkasing.

⁷Igatudlo mo sila nga masingkamuton sa imong mga anak, ug igasulti mo kini sa magalingkod ikaw sa imong balay, sa magalakaw ikaw sa dalan, sa magahigda ikaw, ug sa imong pagbangon.

⁸Ug ihigot mo sila ingon nga usa ka timaan sa imong kamot, ug sila mamahimo nga mga timaan sa taliwala sa imong mga mata.

⁹Isulat mo kini sa mga haligi sa pultahan sa imong balay ug sa imong mga ganghaan.

Ang proseso naglakip sa:

Lawom nga personal nga pag-alagad sa Diyos ug sa Iyang Pulong; ang mga ginikanan mismo kinahanglang adunay lawom nga personal nga pagtuo ug pasalig ngadto sa Diyos;

Ang makanunayon nga pagpakita sa mga ginikanan sa diosnon, mahigugmaon, matarung nga pagkinabuhi nga nagsilbing usa ka mapadayonon nga buhing panig-ingnan sa ilang mga anak; ang mga ginikanan kinahanglang “maglakaw” sa pagtuo sa dili pa sila “mosulti” bahin niini;

Ang matinumanon ug kanunay nga pagpanudlo sa pulong ngadto sa ilang mga anak sa Pulong sa Diyos; kini mahitabo atol sa gitakda nga mga ang pamilya magdebosyon ug ang pag-apil sa pamilya sa mga kalihokan sa simbahan;

Padayon nga mga paghinumdom sa ilang mga anak pinaagi sa mga "sulagma" nga panudlo sa panahon sa mga higayon nga angay tudluan nga mahitabo sa adlaw-adlaw nga pagkinabuhi.

“HULAGWAY SA ATONG PAMILYA”

Atong tan-awon pag-ayo ang kamahinungdanon sa "mga simbolo" o "mga hulagway". Ang Deuteronomio 6:8-9 nagtumong sa pagbugkos ug usa ka ilhanan diha sa kamot, pagbutang ug usa ka atubangan taliwala sa mga mata, ug pagsulat sa mga balaod sa Diyos diha sa mga poste sa pultahan ug mga ganghaan; sa laing pagkasulti, kanunay nga biswal nga mga pahinumdom. Ang mga Judeo literal nga naghimo og gagmay nga mga kahon nga adunay sulod nga kasulatan (ilabi na sa Deuteronomio 6:4-5), ug gihigot kini nga mga kahon sa ilang mga kamot ug sa mga agtang ug sa mga poste sa pultahan ug mga ganghaan.

Apan akong gisugyot ang mosunod nga hulagway sa Kristohanong pamilya. Sa akong nahibaw-an, walay tawo nga naka-drawing o migamit og susama nga hulagway kaniadto; apan ako nagtuo nga kini usa ka hulagway nga mahimo natong ibutang isip usa ka pahinumdom ug simbolo atubangan sa atong mga anak, aron sa pagpahinumdom kanila kon unsa ang Kristohanong pamilya; usa

usab kini ka hulagway kon unsay hitsura sa matag indibidwal nga kinabuhi.

ANG NAPULO KA SUGO:

ANG PLANO SA DIYOS PARA SA KINABUHI, PAMILYA UG KALIBUTAN

PASIUNA

Palihog tan-awa kon sa unsang paagi ang nagka lain-laing bahin sa Napulo ka Sugo nagsilbi sa pagtukod ilabina sa Kristohanong pamilya. Gikan sa sayong pagkabata ug hangtod sa lainlaing mga yugto sa ilang pag-uswag, itudlo, ipasabut, ipasiugda, ipasabut sa ibabaw ug ang lainlaing mga bahin niini, gamit ang pinulongan nga angay nga masabtan sa imong mga anak.

Pasidaan!

Aduna kay limitado kaayo nga panahon! Ang mga edad 1-13 mao ang labing madinawaton ug madani nga mga tuig diin isil sil kini nga mga kamatuoran sa Bibliya sa mga hunahuna ug kasingkasing sa imong mga anak.

Usa ka hingpit nga mysteryosong butang bahin sa mga tin-edyer nga sa kalit ang ilang mga kasingkasing ug hunahuna lisod nga maabut. Labing daghan, ang kahigayonan sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ilang mga anak gikan sa pagkahimugso hangtod nga mogradwar sila sa high school. Sa edad sa kolehiyo o kon magsugod na sila sa pagtrabaho human sa high school, ang impluwensya sa mga higala, eskwelahan o trabahoan, ug ang kinatibuk-ang sosyal nga palibot mahimong mas gamhanan kay sa imong tingog isip mga ginikanan.

Sa ika-21 nga siglo, ang Kristohanong mga ginikanan kinahanglang mogamit sa lig-on ug maalamong katungod sa pagdumala sa lang mga anak sa labing maliputon apan hilabihan nga makahugaw nga impluwensya sa mga eletronik nga teknolohiya pinaagi sa mga celpon ug sa daghang mga kahimanan, apps ug mga website.

Ang imong kaugalingon nga panig-ingnan sa personal nga disiplina sa paggamit sa mga eletronik nga kahimanan ug mga programa mao ang labing hinungdanon. “Buhata ang akong gisulti, ayaw sunda ang akong gibuhat!” dili makapahimo sa imong mga anak sa pagsunod sa mga lagda nga imong gitakda alang sa online nga mga kalihokan.

Ang pagpadaghan sa imong mga higayon sa pagtudlo sa imong mga anak sa mga tuig gikan sa pagkahimugso hangtod sa high school maghatag kanimo og makatarunganong pagsalig sa saad sa Diyos sa Proverbs 22:6: “Bansaya ang bata diha sa dalan nga iyang

pagalaktan, ug kong siya matigulang na, dili siya mobiya gikan niini.” Kung buhaton nimo ang labing maayo nga imong nahibawan uban sa tabang sa Diyos, bisan unsa pa ang mahitabo, mahimo nimo ihalad ang tanan sa mga kamot sa Diyos ug dili magbasol sa imong pag-amuma.

Atong tun-an pag-ayo ang atong figura.

Adunay mga higayon sa kinabuhi sa matag bata (sa lain-laing mga yugto sa ilang pag-uswag) nga kinahanglan nimo ipasabot ang tibuok hulagway, aron hatagan sila og usa ka panglantaw. Kinahanglan nimo kini buhaton kung gikinahanglan sa tibuok panahon sa ilang pagtubo.

Sa imong regular nga pag-ampo, samtang nagbasa ka sa kasulatan sa kasamtangang adlaw, kanunay adunay usa o daghang aspeto sa figura nga imong mahatahan ug gibug-aton gikan sa teksto. Usab, sa mga "matudloan nga mga higayon" sa adlaw-adlaw nga kinabuhi, ang usa o laing aspeto sa kini nga figura mahimong may kalabutan; kanunay nga magmatngon sa mga higayon nga matudloan aron mapahimuslan kini.

Kanunay nimo isulti sa imong mga anak, "Mao kini kita isip usa ka Kristohanong pamilya, ug isip mga indibidwal nga Kristohanon." Kini ang plano sa Diyos para kanato. Mao ni ang among gihatagan ug bili sa among pamilya; mao ni ang among gibuhat (o wala buhata) sa among pamilya.

PUNDASYON SA PANIMALAY:

GRASYA SA DIYOS. Sa sinugdanan, ang Napulo ka Kasugooan gihatag sa katawhan sa Israel base sa grasya sa Diyos nga nagpagawas kanila gikan sa Ehipto. Bisan pa niana, isip mga

Kristohanong ginikanan, kinahanglan ninyong kanunay ipakita sa inyong mga anak nga ang inyong tagsa-tagsa ka kinabuhi ug ang inyong pamilya naglungtad ug nagpadayon tungod sa grasya sa Diyos. Ipakita sa Diyos ang Iyang grasya kanato pinaagi sa paglalang, pagluwas, ug matinud-anong pagtagad.

PERSONAL NGA PAGTUO. Himoon nimo nga tumong ang pagdala sa matag usa sa imong mga anak ngadto sa personal nga pagtuo kang Kristo, sa dihang makasabot na sila sa ilang pagkasala ug sa ilang panginahanglan sa Manluwas. Kini nga personal nga relasyon mao ang hingpit nga kinahanglanon alang sa tinuod nga espirituhanong pagtubo ug pagpalambo sa kinaiya.

MGA SELEBRASYON SA PAMILYA. Ang mga selebrasyon sa pamilya maayo kaayo nga mga higayon nga matudloan alang sa pagpasiugda niining pundasyon nga relasyon sa Diyos.

Mga Anibersaryo sa Kasal. Ipaambit ang inyong istorya sa gugma sa inyong mga anak, kung giunsa paggiya sa Diyos sa inyong panaghigugmaay ug kasal, ug kung giunsa sa Diyos lamang paghatag kaninyo sa gugma, kusog, pagsabot, ug pasensya aron magpabilin nga magkauban.

Mga adlawng natawhan. Paggahin ug panahon sa pagpahinumdom sa nagsaulog sa balaang kahulogan sa iyang adlawng natawhan gikan sa Salmo 139:13-16. Ipasag-ulo sa imong mga anak kini nga tudling sa diha nga sila makahimo ug himoa nga usa ka tradisyon sa pamilya ang pagsulti niini nga tudling sa matag higayon nga ikaw adunay selebrasyon sa adlawng natawhan sa pamilya. Bisan pa sila mobiya na sa atong panimalay ngadto sa kolehiyo o sa ilang karera, sa dihang imong tawagan sila sa ilang adlaw nga natawhan, isulti kini nga teksto uban nila.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang Pagpahinungod sa Bata. Isulat sa Bibliya sa imong pamilya ang petsa kanus-a ang matag bata gipahinungod ngadto sa Ginoo. Adunay usa ka sikat nga tawo miingon, "Hatagi ako usa ka bata gikan sa usa hangtod sa lima ug mahimo nimo siya maangkon sa nahabilin niyang kinabuhi." Usulti ug Isaysay pag-usab ang istorya ni Hannah ug Samuel sa lain-laing paagi sa lain-laing edad sa kinabuhi sa matag bata gikan sa usa hangtod sa pagsugod nila sa unang grado, nga gipasiugda nga imong gipanalanginan ang matag usa sa imong mga anak ngadto sa Ginoo, alang sa espesyal nga katuyoan sa Diyos; ipasiugda nga adunay espesyal nga katuyoan ang Diyos alang sa matag usa.

Bautismo sa Magtotoo. Isulat ang petsa kanus-a ang matag bata nakadawat sa bautismo sa mga magtotoo. Isaulog kini nga petsa isip espirituhanong adlawng natawhan sa imong anak, sama sa imong pagsaulog sa iyang pisikal nga adlawng natawhan. Paggahin ug panahon sa pagpahinumdom sa tibuok pamilya kon unsay kahulogan niini nga bautismo gikan sa Roma 6:1-4 & 12:1-2.

Mga Pagsaulog sa Kalampusan (Mga Graduasyon, Pagkuha og Trabaho, pagbaton og usa ka butang nga espesyal nga bililhon, pananglitan, usa ka bisikleta, sakyanan, ug uban pa). Paningkamuti kanunay ang pag-ampo sa pagpasalamat sa pamilya, sa pag-ila nga ang kinabuhi ug ang tanan nga mga butang nga atong natagamtam mga gasa sa Dios; ipasag-ulo sa imong mga anak ang Salmo 103:1-5 sa diha nga sila makahimo, ug sa panahon sa imong kalamposan nga mga selebrasyon dungan nga isag-ulo kini nga tudling ug gamita kini ingong basihan sa imong pag-ampo sa pagpasalamat.

UPAT KA SUOK KA MGA HALIGI O POSTE

Haligi #1-Sugo #1: Walay lain nga Dios:

Haligir #2-Sugo#2: Walay mg adios-dios: Pagsimba sa Espiritu ug Kamatuoran.

Pagsimba ug Pag-alagad sa Tulo ka Persona sa Diyos.

Itudlo ang usa ka hiyas sa Dios nga talagsaon gikan sa imong inadlaw nga pagbasa sa kasulatan.

Pag-ugmad og makahuluganon nga pagsimba (ang kinaiya sa pagdayeg ug pagpasalamat) sa imong mga pag-ampo sa pamilya.

Matinud-anon nga iapil ang pamilya sa mga serbisyo sa pagsimba sa simbahan.

Haligi #3: Pasidunggi ang Ngalan sa Diyos

Ilha ang Dios, saligi ug tumana ang Dios.

Tumana ang mga Saad. Sa panahon sa Bibliya, sa matag higayon nga ang mga Israelinhon maghimog mga kasabotan, sila mangayo sa Diyos nga mahimong saksi; niini nga konteksto, ang pagpasidungog sa ngalan sa Diyos nagpasabot sa pagkamatitud-anon sa mga saad ug mga pasalig sa usa. Busa, padayong ipasiugda ang kahinungdanon sa imong pamilya sa pagtuman sa mga saad.

Walay Tunglo nga mga Pulong. Ang moderno, secondaryong kahulogan niini nga sugo mao ang dili paggamit sa ngalan sa Diyos ingong tunglo nga pulong. Kinahanglang tudloan usab nimo ang imong pamilya sa kahinungdanon sa paglikay sa maong pinulongan nga nagpakaulaw sa Diyos; usab, paglikay sa tanang pulong nga makapasakit ug makapaubos sa ubang mga tawo (tan-awa sa Mateo 5:22, konektado usab sa Sugo #6).

Kahibalo ug Pagdayeg sa Dios. Ang pagdayeg sa ngalan sa Diyos, sa labing inklusibong kahulugan, nagpasabot sa pagdugang sa kahibalo bahin sa Diyos, kinsa Siya (Ang Iyang mga hiyas) ug unsa ang Iyang gibuhay (Ang Iyang mga buhat sa paglalang, sa kasaysayan, ug sa atong tagsa-tagsa nga kinabuhi ug kahimtang) ug sa pagdayeg Kaniya nga angay, sumala niini.

Haligi #4: Pasidunggi ang Adlawng Igpapahulay – Trabaho, Pahulay ug Pagsimba.

PAGPAHULAY. Sa literal nga pagsabot, ang adlaw nga pahulay usa ka adlaw nga hingpit nga pahulay gikan sa trabaho, dili usa ka adlaw alang sa mga relihiyosong kalihokan. Kini nga prinsipyo magpabilin hangtod sa kahangturan. Kinahanglan nimo magtakda og oras para sa pamilya nga magkauban alang sa pagpahulay ug pag-relax; kinahanglan nimo nga tinuyoan nga magtakda og usa ka oras matag semana para magkauban ang pamilya. Lisod man sa atong modernong panahon nga puno sa kalihokan nga maggugol ug usa ka tibuok adlaw; apan magtakda ug usa ka maayong bahin sa adlaw alang sa kalipay, pagkaon, pakig-uban, ug paghiusa sa pamilya.

PAGSIMBA. Alang sa mga Kristohanon, kini nga sugo nagkahulugan usab nga adlaw sa pagsimba, nga mao ang Domingo. Ingon sa gipunting sa ibabaw, bansaya ang imong mga anak gikan sa pagkabata aron malingaw sa pag-apil sa mga kalihokan sa pagsimba sa simbahan.

TRABAHO. Ang sugo nga magpahulay sa adlaw nga igpapahulay gisundan sa sugo nga magtrabaho. Busa, ilalom niini nga sugo, himoa kini nga bahin sa pagtukod sa kinaiya sa inyong pamilya aron tudloan ang inyong mga anak sa kahinungdanon ug dungog sa trabaho. Ang matag miyembro sa pamilya kinahanglan tudluan ug tagaan og mga buluhaton isip bahin sa grupo; siyempre, tagai og mga buluhaton nga angay sa edad ug pag-uswag sa imong mga

anak. Ang tanan kinahanglan nga matudloan gikan sa pagkabata nga limpyoha ang ilang kaugalingong kalat, himoa ang ilang higdaanan, ayuha ang ilang mga kwarto, ipahimutang ang ilang mga butang nga limpyo, ug ibutang ang ilang hugaw nga mga sinina sa butanganan sa labhanan, ug dili kini ibilin nga nagkatag sa salog. Kung mahimo, tudlui sila sa paglaba ug pagplantsa sa ilang kaugalingong sinina, pagluto ug pipila ka mga batakang pagkaon, ug paghimo sa mga buluhaton sulod ug gawas sa balay, sama sa pagpananum, ug uban pa. Tudlui ang imong mga anak sa responsibilidad; pananglitan, ang usa ka bata gihatagan ug katungdanan sa pag-atiman sa paborito nga iro o iring sa pamilya. Sa ulahi, sulayi nga makapangita sila og trabaho nga makahatag og kita nga angay sa ilang edad (sa high school o kolehiyo). Himoon kini nga balaod sa pamilya: Sa kini nga pamilya, ang matag-usa adunay tahas ug trabaho nga buhaton.

ANG ATOP

Sugo #5: Tumana ug Pasidunggi ang mga Ginikanan – Katungod ug Proteksyon.

APLIKASYON SA PAMILYA: Ang mga ginikanan gibutang isip "atop" sa ilang mga anak isip tigpanalipod, tigpakaon / tig-amuma, magtutudlo, panig-ingnan, magtatambag, tigpataliwala sa pari. Niining lain-laing mga tahas sila nagsilbi nga panalipod sa ilang pamilya.

SUNDON & PASIDUNGGI ANG MGA GINIKANAN. Ang imong pagpatuman sa katungod sa imong mga anak kinahanglan buhaton sa usa ka paagi nga dili sila magduha-duha nga gihigugma nimo sila ug kanunay nimo hunahunaon ang ilang kaayohan. Ang pagpatuman sa disiplina kanunay mahimong lisud nga butang. Kanunay nga paningkamoti nga magdisiplina uban sa mga lagda

ug mga utlanan sa pamilya nga klaro nga gipatin-aw daan. Ayaw gyud paghatag og pisikal nga silot (pagbunal) nga puno sa kasuko o sobra ra, ug kanunay sa husto nga dapit (sa luyo).

Gitudloan ninyo ang inyong mga anak kon unsaon pagtuman ug pagtahod kaninyo isip mga ginikanan pinaagi sa inyong pagtratar sa inyong kaugalingong mga ginikanan ug ugangan. Ang pagpasidungog naglakip sa hustong pag-atiman sa imong mga ginikanan ug ugangan sa panahon sa ilang panginahanglan, ilabina sa ilang katigulangan.

HILABIHANG PAGGAMIT: Kini nga sugo nagtudlo sa kamatuoran nga ang Dios nagbutang sa han-ay sa awtoridad sa uniberso. Ingong Kristohanong mga ginikanan, kinahanglang maghatag ka ug panig-ingnan kon unsay kahulogan sa pagpasidungog ug pagtahod sa awtoridad. Kasagaran ang mga ginikanan nagsulti og negatibo mahitungod sa gobyerno, nagsaway sa mga opisyal sa gobyerno, sa ilang kaugalingong mga labaw sa trabaho, sa mga magtutudlo sa ilang mga anak. Nagkinahanglan kini og daghang kaalam ug pagpugong sa kaugalingon. Dili nato matudloan ang atong mga anak sa pagtahod sa awtoridad kon dili kita magpakitag pagtahod niadtong anaa sa awtoridad. Sa walay duhaduha, adunay mga sitwasyon nga ang mga numero sa awtoridad tin-aw nga sayop, ug kita kinahanglan nga makahimo sa pagsulti sa dayag diha sa pamilya mahitungod niining mga kapakyasan sa mga lider samtang nagpadayon gihapon sa kinaiya sa pagtahud, una, ngadto sa Dios kinsa sa katapusan mao ang responsable sa pagbutang sa mga tawo sa awtoridad; ikaduha, ngadto sa katungdanan sa awtoridad ingon nga lahi gikan sa personal nga mga kapakyasan sa tawo nga naglingkod niana nga posisyon.

UPAT KA PADER

PADER #1 – Sugo #6: Ayaw Pagpatay – Pagkabalaan sa kinabuhi.

ESPIRITU SA BALAOD. Ang komentaryo sa Ginoong Jesus bahin niini nga sugo kay labing angay. Kung kinahanglan, ipatin-aw ang espiritu niining balaod ingon nga gipakita sa Mateo 5:21-26. Sumala sa pagpasabot ni Jesus, kini nga sugo nagkinahanglan nga tudloan sa mga ginikanan ang ilang mga anak (1) pagdumala sa kasuko (tan-awa usab ang Efeso 4:26-27; 1 Juan 3:15); (2) proseso sa pag-uli ug pagpasaylo (tan-awa usab ang Mateo 18:15-35); ug (3) sama sa giingon na sa ibabaw, pagkamapainubsanon sa paglikay sa mga makapasakit ug makapahugaw nga sinultihan (mga dautang pulong).

DISKRIMINASYON O YANO NGA PAGBUGAL-BUGAL SA USA KA TAWO. Ang pag-modelo ug pagtudlo sa pagtahod sa kinaiyanhong bili sa mga tawo gilakip ubos niini nga sugo. Ang yanong pagbiaybiay sa uban (tungod sa pagkakulang o pagkabaldado sa usa ka paagi sa pisikal, ekonomikanhon, edukasyonal, sosyal; o tungod lang sa pagkalainlain) gilakip sa ilawom sa kini nga pagdili. Ang tanang matang sa diskriminasyon (tungod sa kolor, rasa, sosyal ug ekonomikanhong kaagi) kay mga paglapas sa Sugo #6.

GILALANG SA DAGWAY SA DIYOS. Ang panguna nga prinsipyo sa pagdili batok sa pagpatay mao ang kamatuoran nga ang matag tawo gihimo sa dagway sa Diyos; labi na, idugang pa niini ang katingalahang kamatuoran nga si Kristo namatay alang sa tanang katawhan. Samtang magkadako ang inyong mga anak sa pagsabot, ang inyong mga diskusyon sa pamilya maghisgot sa mga sensitibong pangutana sama sa bahin sa aborsyon ug euthanasia, cloning, AI ug transhumanism ug mga may kalabutan nga isyu.

PADER #2 – Sugo #7: Walay Panapaw – Pagkabalaan sa Pagpakihilawas ug Kaminyoon.

ANG EDUKASYON SA SEX karon gitun-an na sa mga eskwelahan bisan pa sa mga bata nga gagmay pa. Ang LGBTQ nga hilisgotan nakasulod na gani sa pagpalambo sa ilang kaugalingong klase sa edukasyon sa sekswalidad. Morag wala na kitay mahimo aron maimpluwensyahan kung unsa ang gihimo sa mga eskuylahan.

Apan ang Kristohanong mga ginikanan adunay katungod ug responsibilidad sa paghatag ug biblikanhon ug aktibong seksuwal nga edukasyon sa ilang mga anak.

RESPE TO PARA SA KABABAYEN-AN. Ang edukasyon sa sekso nagsugod pinaagi sa pagmodelo ug pagtudlo sa pagtahod sa matag tawo, ilabina ngadto sa kaatbang nga sekso. Diha sa pamilya, ang mga bata makakat-on niini nga pagtahod gikan sa paagi sa pagtratar sa mga ginikanan sa usag usa ug sa ilang pagpahayag ug pagmahal sa usag usa.

PAGTUDLO SA BIBLIYA. Sa hustong edad, ang mga ginikanan kinahanglang maghisgot sa tagsa-tagsa sa matag anak nga lalaki o babaye (inahan ngadto sa anak nga babaye, amahan ngadto sa anak nga lalaki) sa pagtulon-an sa Bibliya bahin sa: (1) gugma maylabot sa pakighilawas; (2) kalainan tali sa kahigal, pagkamahigugmaon, gugma; (3) ang hustong dapit sa pagpakighilawas diha sa kaminyoon; (4) seksuwal nga mga sala (sa lawas ug hunahuna): makaibog nga mga hunahuna, pornograpiya, masturbasyon, pagpanapaw, pakighilawas, homoseksuwalidad, tawhanong-hayop

nga sekso, prostitusyon; (5) pagbuntog sa seksuwal nga mga tentasyon.

PANUKIDUKI. Adunay mga paagi nga angay sa edad nga mapatin-aw sa mga ginikanan ang mga kalainan tali sa mga lalaki. Among gidasig ang Kristohanong mga ginikanan nga mag-research online sa “Kristohanong edukasyon sa sekswalidad”. Dugang pa, mahimo silang makig-uban sa ilang pastor ug ubang mga ginikanan gikan sa simbahan alang sa usa ka seryoso nga pagtuon kung unsaon pagtudlo niining delikado nga hilisgutan sa ilang mga anak.

PADER #3: Sugo #8: Dili Pagpangawat – Pagkabalaan sa Pagpanag-iya.

PANAG-IYA. Sa ilawom niini nga sugo, kinahanglan tudloan sa mga ginikanan ang ilang mga anak og RESPETO alang sa mga butang nga tag-iya sa uban, sama sa mga butang, oras, ug pribasiya. Walay angay kuhaon alang sa kaugalingon ang mga butang nga dili iya, kay pagpangawat na kana. Ang usa ka tawo kinahanglan mangayo og permiso aron manghulam ug dayon ibalik dayon ang gihulam. Walay angay mag-usik sa oras sa uban; ug ang pribasiya ug personal nga luna sa usa ka tawo angay respetohon.

ANG PAGPANGHULAM og kwarta kinahanglan likayan sa tanan nga panahon. Apan kung ang mga kahimtang maghimo nga dili malikayan ang pagpanghulam, unya ang pagbayad dayon sa gipanghulman mao ang kinahanglan nga prinsipyo.

WALL #4: Sugo #9: Walay Bakak nga Pagsaksi – Pagkabalaan sa mga Pulong ug Mga Saad.

KAMATINUD-ANON. Kini gisugyot na sa Sugo #3, apan ang Sugo #9 partikular nga naglakip sa pagkamatuod sa atong mga pulong. Ang kamatuoran gipahayag nga mao ang mohaom sa tinuod nga kahintang; busa, ang bakak o kasaypanan mao ang nagkontra o nagbaluktot sa pipila ka bahin sa tinuod nga kahintang.

Ang mga ginikanan kinahanglan magpakita ug magtudlo sa pagkamatuod sa ilang mga anak. Ang tanan sa pamilya kinahanglan mag-ingon sa tinuod, dili mag-ingon sa supak, dili magpalabi, dili mag-ingon og tinuod nga napuno sa bakak (pagtago sa mga importante nga bahin sa tinuod) o "puti nga bakak", dili maglibog (mag-ingon og bahin sa tinuod nga makahatag og sayop nga impresyon), o maghilom kung ang angay buhaton mao ang pagsulti.

Usab, sama sa gipakita sa Sugo #3, ang pagkamatuod sa Sugo #9 naglakip sa pagkamatinud-anon sa mga saad ug komitment sa usa ka tawo. Ang sukdanan ni Cristo mao ang "Ang imong oo, mahimong oo; ug ang imong dili, mahimong dili," ug wala na kinahanglana pa nga magpanumpa o maghimo ug usa ka sagrado nga panumpa nga nag-awhag sa ngalan sa Diyos (Mateo 5:33-37).

Sa tinuod, isip usa ka ginikanan dili nimo kinahanglan nga tudloan ang imong anak sa pagsulti sa dili gusto nga nanawag, "Sultihi siya nga wala ako sa balay"; Kay kon dili, ang imong anak mahimong mosulti sa nanawag, "Ang akong amahan miingon nga ako mosulti kanimo, siya wala sa balay"!

Kasagaran pangutana, "Angay ba nakong isulti sa usa ka mamumuno, 'Oo, ang tawo nga imong gipangita naa dinhi sa akong balay'?" Dili kini ang lugar aron hisgutan ang ingon nga hypotetikal nga isyu, apan kinahanglan lang nato isulti nga ang Diyos nagsaad nga ang Espiritu Santo magahatag kanato og

eksaktong mga pulong nga isulti sa ingon nga mga sitwasyon nga kinabuhi ug kamatayon, kung kini mahitabo.

MGA PURTAHAN UG BINTANA

Sugo #10 – Ayaw Kaibog – Sistema sa Paghatag ug Bili: Unsa ang imong tugutan nga mosulod sa imong balay (pamilya, kinabuhi), ug unsa ang imong ipahawa sa imong balay (pamilya, kinabuhi).

KINAIYA SA MGA BUTANG.

Ang Sugo #10 naghisgot sa atong kinaiya sa mga butang o mga kabtangan nga naa sa uban ug gusto nato nga anaa kanato. Diha sa Kristohanong pamilya, kinahanglang pasidan-an sa mga ginikanan ang ilang mga anak sa makadaot nga mga tinamdan sa hakog nga pangibog, kadalo, ug kasina. Paagi sa halimbawa kag sa paglaygay, dapat nila tudluan ang ila kabataan sing diosnon nga pagkakontento. Apan kinahanglang dasigon usab nila ang diyosnong ambisyon inubanan sa pagkamalahutayon ug paghago aron mapadayon ang mga butang nga may tinuod nga bili. Ang Mateo 5:1-16 ug 6:19-7:28 maoy maayong panugod nga mga kasulatan nga gamiton sa pagtudlo sa tinuod nga Kristohanong mga mithi.

KONKLUSYON

Ang hulagway sa ibabaw sa Napulo ka Sugo usa ka larawan nga kinahanglan natong ipakita kanunay sa atubangan sa mga mata, hunahuna ug kasingkasing sa atong mga anak, ang hulagway sa pamilya ug sa kinabuhi nga nakabase sa mga walay katapusang kamatuoran nga gihatag sa Diyos aron mahimong atong Manwal sa Paggamit sa pagtukod og mga kinabuhi nga Diyosnon, mga kasal nga magpadayon hangtod sa katapusan, mga himsog ug lig-on nga

pamilya, mga komunidad nga nag-atimanay, ug mga nasud nga justisya, malinawon, mauswagon ug malipayong.

MGA SUGYOT:

Himua nga isa ka malawig nga proyekto para sa bug-os nga pamilya ang pagsag-ulo sang Exodo 20:1-17.

Himoa ang kopya sa hulagway aron ibutang sa sulod sa imong Bibliya aron kanunay kini magamit aron ipakita sa imong mga anak sa dihang maghimo mo sa inyong debosyon sa pag-ampo sa sulod pamilya.

Paghimo og usa ka kopya sa diagram nga i-frame aron ma-display sa usa ka prominenteng bungbong sa imong balay, usa ka kanunay nga pahinumdom sa mga prinsipyo sa Bibliya nga naghiusa sa imong pamilya ug sa imong kinabuhi.

Paghimo og usa ka kopya sa diagram nga ibutang sa matag usa sa imong mga anak sulod sa ilang mga Bibliya o pil-a ug dad-on sa ilang pitaka, nga ilang dad-on sa ilang pagbiya sa balay aron moeskuyla sa kolehiyo o magtrabaho sa laing dapit o magsugod sa pagpuyo sa ilang kaugalingon.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

GISUGYOT DUGANG PAGTUON:

Sa pagtukod ug usa ka Kristohanong pamilya, ang mga ginikanan kinahanglang ma-edukar bahin sa mga yugto sa pag-uswag nga maagian sa matag bata. Adunay labing menos upat ka bahin sa pag-uswag:

Pisikal

Psycho-sosyal

Mental

Espirituhanon

ESPIRITUWAL NGA KALAMBOAN

Ang atong miaging leksyon, bahin sa pagtukod sa panimalay nga nakabase sa mga prinsipyo nga gipahimutang sa Napulo ka sugo, naghisgot sa ESPIRITUWAL NGA KALAMBOAN.

KALAMBOAN SA MENTAL

Dili nato hisgutan ang KALAMBOAN SA MENTAL dinhi tungod kay kini nga lugar awtomatik nga maatiman pinaagi sa naandan nga proseso sa edukasyon nga giagian sa mga bata, gikan sa pre-school hangtod sa kindergarten hangtod sa elementarya hangtod sa high school unya sa kolehiyo ug, alang sa pipila ka mga tawo, hangtod sa pagtapos sa eskuylahan.

EMOSYONAL UG PSYCHO-SOSYAL NGA PAGLAMBO

ONLINE NGA RESOURCES

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Palihog pag-research og mga ONLINE nga artikulo bahin sa MGA HUMAN EMOTIONAL & PSYCHO-SOCIAL DEVELOPMENT. Makatabang kaayo ang artikulo ni Dr Erik Erikson sa Wikipedia.

MGA LIBRO:

Ang mga libro ni Dr. James Dobson bahin sa pamilya ug pagkaginikanan sa kasagaran makatabang kaayo.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 13

PANAHAON, TRABAHO, KWARTA – Bahin I

SA pagpalambo sa kinaiya nga sama kang Kristo, ang Pilipinong Kristohanon kinahanglang makakat-on sa hustong paghatag ug bili sa panahon, trabaho, ug kuwarta.

PANAHAON

Oras sa mga Pinoy (Filipino Time)

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Unsa ang imong hunahuna sa gitawag nga "Oras sa mga Pinoy" - ang batasan nga malangay sa pag-abut sa mga sabot, magsugod nga ulahi sa gitakda nga oras, magpahulay og dugay sa oras sa pag kape, paghunong alang sa dugay nga mahigalaon nga panag-istoryahanay, ug paglangay-langay?

Dios ug Panahon

Sumala sa Genesis 1:14-15, kinsa ang nagplano sa kalihukan ug mga pagbahin sa panahon?

Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, unsa ka importante ang panahon ug talamdan ngadto sa Dios?

Genesis 6:3 _____

Genesis 15:13-16 _____

Genesis 17:21; 21:1-2 _____

Jeremias 29:10; 2 Cronicas 36:20-21

Kristo ug Panahon

Unsa ka importante ang hustong talamdan sa pagkatawo ni Kristo? Galacia 4:4

Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, unsa ka dako ang bili ni Kristo sa panahon ug tukma nga panahon?

Juan 2:4; 7:6,8 _____

Juan 9:4; 11:9-10 _____

Juan 12:23, 27 _____

Juan 13:1; 17:1 _____

Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, unsa nga kahinungdanon ang angay hatagan sa mga tawo (labi na ang mga Kristohanon) sa panahon ug husto nga eskedyul?

Ecclesiastes 12:1; 2 Corinto 6:1-2 _____

Mga Taga-Efeso 5:15-16 _____

Roma 13:11-12 _____

Galacia 6:5 _____

Colosas 4:5 _____

1 Pedro 4:1-3 _____

Proverbio 27:1; Santiago 4: 13-16 _____

Pag-ampo Bahin sa Panahon

Gikan sa Salmo 39:4 ug Salmo 90:12, unsa man ang maayong pag-ampo bahin sa panahon?

_____

Kon Unsaon Paggamit ang Panahon nga Maalamon

Aron sa paggamit sa panahon sa maalamon nga paagi kita kinahanglan nga makakat-on sa pagbuhat sa mosunod nga mga butang:

Paghimo og Tumong.

Paghimo og plano sa mga kalihokan, nga makatabang kanimo sa pagkab-ot sa imong tumong.

Maghimo ug listahan sa imong mga kalihokan sumala sa usa ka lista sa adlaw ug oras.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Sunda ang "listahan sa pagbuhat" matag adlaw ug kada semana. Ang "listahan sa pagbuhat" naglangkob sa mga butang nga imong gitakda nga buhaton sulod sa usa ka adlaw o semana.

Kuhaa ang mga kalihokan nga dili makatampo sa pagkab-ot sa imong tumong.

Padayon sa pagtrabaho aron matuman ang tumong nga imong gitakda alang sa imong kaugalingon sulod sa panahon nga imong gitakda aron kini matuman.

TRABAHO

May kalabotan sa oras ang trabaho. Ang kinaiya nga sama kang Kristo nagtratar sa trabaho gikan sa panglantaw sa Bibliya.

Imong Ideya sa Trabaho

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Tan-awa ang mga butang sa ubos ug susiha kon hain ang gusto nimong buhaton, dayon paghatag ug rason sa imong pagpili.

BUTANG A

Ang imong amahan usa ka milyonaryo nga negosyante. Gusto ka niya nga mahimong bugtong manununod sa iyang negosyo ug katigayunan sa usa ka kondisyon, magtuon ka aron mahimong negosyante. Bisan pa, ang imong ambisyon mao ang mahimong usa ka medikal nga doktor. Unsa imong buhaton?

_____ Pagtuon aron mahimong usa ka negosyante.

_____ Pagtuon aron mahimong usa ka medikal nga doktor.

Ngano man? _____

BUTANG B

Asa sa duha ka trabaho ang imong aplayan?

_____ Magtrabaho sa usa ka air conditioned nga opisina sa Manila sa P10,000.00 matag bulan.

_____ Magtrabaho sa umahan sa probinsya sa P15,000.00 matag bulan.

Ngano man? _____

BUTANG C

Pananglit wala damha nga nakapanunod ka og P1 milyon ka pesos.

Mahimo ba nimo...

_____ Hunong sa pagtrabaho

_____ Padayon sa pagtrabaho

Ngano man? _____

Ang Ideya sa mga Pilipino Bahin sa Trabaho

Ilalom sa impluwensya sa 400 ka tuig nga pagdumala sa mga Kastila, ang mga Pilipino nakahimo og ideya ug kinaiya sa trabaho nga adunay mosunod nga mga kinaiya:

Ang trabaho sa opisina mas maayo kay sa us aka trabahador (laborer).

Ang sulundon nga ekonomikanhon ug sosyal nga kahimtang mao ang usa diin ang usa ka tawo dili kinahanglan nga magtrabaho kondili magsugo sa uban nga magtrabaho alang kaniya.

Ang kalingawan mao ang tumong sa trabaho. Ang mga Pilipino kasagarang nagtrabaho aron moabot ang panahon nga dili na sila makatrabaho, apan mogahin sa ilang panahon sa kalingawan ug kalipay.

Daghang mga Pilipino ang misagop sa "asa" (nagsalig) nga pangisip kung sila adunay usa ka manggihatagon ug dato nga paryente nga ilang pangitaon alang sa materyal nga suporta. Ang pagbaton sa ingon nga paryente nahimo alang kanila ingon usa ka hinungdan sa dili pagpaningkamot sa pagsuporta sa ilang kaugalingon.

Gikan sa imong kasinatian ug personal nga obserbasyon, unsa ka tinuod ang upat ka obserbasyon nga gihimo sa ibabaw? Palihug isulat ang imong mga komento.

Trabaho sa wala pa ang Tawo nga Nahulog sa Sala

Tan-awon nato ang dapit sa trabaho sa wala pa ang Pagkahulog, sa wala pa ang sala misulod sa kalibutan.

Sa kalibutan, unsang trabaho ang gihatag sa Diyos sa tawo?
Genesis 1:28

Sa imong opinyon, unsa man ang pipila ka mga butang nga apil sa trabaho nga "pagbuntog" ug "pagmando" sa kalibutan?

Sa mas limitado nga lebel, unsang trabaho ang gihatag sa Diyos sa tawo nga buhaton sa Tanaman of Eden? Genesis 2:15

Husto ba ang paghulagway sa kinabuhi ni Adan sa Tanaman sa Eden isip usa ka kinabuhi nga puno sa kalipay apan walay buhat? Palihug ipasabot ang imong tubag.

Ang usa ka espesipikong buluhaton nga gihimo ni Adan mao ang pagngalan sa mga hayop. Palihog basaha ang Genesis 2:19-20. Sa imong opinyon, unsa nga paningkamot (pisikal ug mental) ang gihimo ni Adan aron hinganlan ang mga hayop?

Ang trabaho nga gihatag sa Diyos sa tawo sa wala pa ang Pagkahulog, sa Panahon sa Pagka-inosente, dako kaayo - - siya ang mahimong maghahatag sa tanan nga binuhat sa kalibutan. Kini nga trabaho nagkinahanglan sa hingpit nga paggamit sa iyang kagamitan – tanan nga mga gahum ug mga abilidad nga nadawat niya isip kabahin sa hulagway sa Diyos nga gipahimutang kaniya. Atong tan-awon ang pipila ka mga aspeto sa trabaho sa tawo isip maghuhukom sa kinaiyahan.

Ang tawo kinahanglan nga "masakop" ang yuta. Ang pagpasakop nagpasabot nga "paghimoon kini nga magserbisyo, pinaagi sa pwersa kung kinahanglan" (Theological Wordbook of the OT). Kini nagpasabot nga bisan sa Panahon sa Katin-awan, ang tawo dili makapuyo sa malipayong ug tapulan nga pagkatulog. Dili mahimong magdahom ang tawo nga ang kalibutan maghatag sa iyang mga panginahanglan nga walay pagpaningkamot aron makuha ang mga butang nga iyang gikinahanglan.

Ang tawo kinahanglan nga "magmando" o "magdumala" sa yuta. Kini nga pulong nga "mangulohan" gigamit sa Joel 4:13 alang sa pagpadaplin sa mga ubas. Ang hulagway sa pag-igo sa tiil kasagaran nalangkit sa ideya sa pagdumala o pagkamando. Sa pag-ingon sa tawo nga magdumala sa yuta, adunay usab gipahayag nga ideya nga ang kalibutanong paglalang kinahanglan nga ipabilin sa ilawom, ilawom sa awtoridad. Bisana pa sa Panahon sa Katin-awan, ang mga tanum ug mga hayop adunay hilig nga magpadayon sa pagtubo ug pagpadaghan. Ug ang tawo, ang maghuhukom nga

nag-inusara nga adunay kaalam, gihatagan og trabaho nga magmintinar sa kahusay ug balanse tali sa nagkalain-laing mga binuhat.

Atong makita kining doble nga tahas sa pagbuntog ug pagmando sa buhat sa tawo didto sa Tanaman sa Eden nga gihulagway sa Genesis 2:15.

Ang tawo kinahanglang “magtrabaho” (hangtod, magtikad) sa tanaman. Kinahanglan usab niyang “bantayan” (bantayan, panalipdan) kini. Mahimong mangutana kita, “Nganong kinahanglan man kining ugmaron sa tawo? Dili kaha siya, sama ni Juan Tamad sa istorya kaniadto, maghulat na lang nga mahulog ang hinog nga bunga sa iyang baba?” Laing pangutana, “Ug nganong bantayan man ang tanaman? Batok kang kinsa kini kinahanglang bantayan?”

Katingad-an, ang pulong nga "bantayan" sa Genesis 2:15 mao ra gyud ang parehas nga pulong nga "bantay" sa Genesis 3:24. Usa ka pangutana nga mahimong makahatag ug kahayag sa presensya sa bitin sa tanaman mao kini, "Nakapakyas ba si Adan sa iyang katungdanan nga magbantay sa tanaman batok sa bitin?"

Ang importante nga punto nga atong angay nga maobserbahan sa kini nga seksyon mao nga ang trabaho adunay kinahanglanon nga lugar sa orihinal nga hingpit nga paglalang. Giplano sa Diyos nga ang tawo mahimong aktibo ug may kahulugan nga apil sa usa ka trabaho nga talagsaon nga gidisenyo alang kaniya isip maghuhukom sa tanang yuta nga paglalang. Bisan pa sa Panahon sa Pagka-inosente, ang trabaho dili usa ka butang nga likayan o pasagdan. Ang trabaho usa ka integral nga bahin sa normal nga paglihok sa tawo isip usa ka hingpit nga binuhat.

Ang Pagkahulog sa tawo ngadto sa sala nagdala ug makalilisang nga mga kausaban sa yuta, sa pagtrabaho, ug sa tawo mismo. Palihug basaha pag-ayo ang Genesis 3:17–19, ug dayon ilista ang silot nga gibutang sa Dios dinhi sa yuta, sa buhat, ug sa tawo.

Ang sala nagdala ug mga kausaban sa kalibutan. Pagkahuman sa Pagkahulog, ang yuta magatubo ug mga tinik ug mga daw, ug lamang human sa pagpaningkamot sa tawo ang yuta magahatag ug pagkaon.

Ang sala nagdala ug mga kausaban sa trabaho. Imbis nga ang iyang trabaho isip maghuhukom sa kinaiyahan, ang tawo magapaningkamot alang sa kaluwasan, ug ang iyang paningkamot pagasundan sa singot, nga nagpasimbolo sa pagpaningkamot.

Ang sala nagdala ug mga kausaban sa tawo; nahimong siya nga magpasakop sa kamatayon. Ang iyang kinabuhi mahimong gipakita sa hinay-hinay nga pagkalaya sa pisikal ug sa katapusan sa pagkalaya sa iyang lawas sa kamatayon.

Importante nga atong masabtan ang mga implikasyon sa tunglo, "Pinaagi sa singot sa imong agtang ikaw makakaon," tungod kay kini magamit sa buhat nga kinahanglan buhaton natong mga tawo sa atong nahulog nga kalibutan. Atong hisgotan ang duha ka implikasyon, nga may kalabutan sa usag usa:

IMPLIKASYON 1: Ang tawo kinahanglang motrabaho aron makakaon.

IMPLIKASYON 2: Ang matag tawo kinahanglang makakat-on sa pagtrabaho alang sa iyang kaugalingong pagkaon.

Kining duha ka implikasyon gidala sa Bag-ong Tugon sa 2 Tesalonica 3:7-12. Palihug tun-i pag-ayo kini nga tudling, dayon tubaga ang mosunod nga mga pangutana:

Unsa man ang gibuhay ni Pablo ug sa iyang mga kauban nga misyonaryo aron hatagan ang mga Kristohanon sa Tesalonica og usa ka pananglitan sa pagtrabaho? 2 Tesalonica 3:7-9

Unsang sugo bahin sa trabaho ang gihatag sa mga Kristohanon? 2 Tesalonica 3:10

Unsa nga sugo ang gihatag sa mga tawo nga tapulan ug nagasalig sa uban? 2 Tesalonica 3:11-12

Ang “Nagsalig nga Mentalidad”

Ang Bibliya nagdili sa “Nagsalig nga Mentalidad” (nagsalig nga kinaiya). Ang Dios nagsugo sa matag tawo sa pagtrabaho ug sa pagkaon sa iyang kaugalingong tinapay. Ang Dios naghatag sa tanang kahinguhaan nga gikinahanglan sa Kristohanon aron siya makahimo sa pagtrabaho. Ang Diyos naghatag ug mga katakos, mga kahigayonan, ug mga panalangin, nga makapaarang sa mga Kristohanon sa pagbaton ug materyal nga kaugalingon.

Siyempre, kini nga lagda magamit sa pipila ka mga kwalipikasyon sa mga bata, tigulang, ug mga baldado. Ang mga bata kinahanglang tudloan sa pagbuhay sa mga buluhaton sa balay, ug sila kinahanglang pasabton nga ang maong mga buluhaton maoy ilang bahin sa paningkamot sa pamilya nga mahimong materyal nga pagsuportar sa kaugalingon. Ang mga tigulang takos sa

"dungog" (pinansyal nga suporta) nga gisugo sa Dios sa mga bata nga ihatag sa ilang mga ginikanan. Ug ang mga baldado makatampo sa ilang bahin sa mga paagi nga ilang mahimo pinaagi sa paggamit sa mga talento ug abilidad nga anaa kanila, nga wala maapektuhan sa ilang mga kakulangan.

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Unsaon nimo pagbuntog ang nagsalig nga mentalidad sa imong personal nga kinabuhi?

Trabaho ug ang Kristohanong Pilipino

Ang pag-abot ni Kristo nagsugod sa buhat sa pagbag-o sa kinabuhi sa usa ka tawo. Kini nagpasabot nga ang kinaiya niining tawhana sa pagtrabaho nabag-o usab. Adunay tulo ka mga aspeto sa usa ka bag-o nga Kristohanong kinaiya sa pagtrabaho.

Gidawat sa Kristohanon ang responsibilidad sa pagtrabaho aron masuportahan ang iyang kaugalingon ug ang iyang pamilya.

Palihug i-summarize ang 1 Timoteo 5:8

Imbes sa nagsalig nga mentalidad o sa tinamdan sa pagpahimulos sa uban, ang Kristohanon molihok aron siya adunay ikapaambit sa uban nga nanginahanglan. Palihug i-summarize ang Efeso 4:28.

Labaw sa tanan, ang Kristohanon magabuhat alang sa kahimayaan sa Dios; kini nagpasabot nga dili gayod siya magpadayon sa usa ka buhat nga dili positibong naghimaya sa Diyos. Palihug i-summarize ang 1 Mga Taga-Corinto 10:31

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon. Hain sa tulo ka aspeto sa Kristohanong kinaiya sa pagtrabaho ang kinahanglan nimong palambuan sa imong kinabuhi?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Unsa ang labing importante nga leksyon nga imong nakat-unan:

Mahitungod sa PANAHON?

Unsaon nimo pag-aplikar niining leksyon sa imong kinabuhi?

Mahitungod sa TRABAHO?

Unsaon nimo pag-aplikar niining leksyon sa imong kinabuhi?

SAG-ULOHA

Mga Taga-Efeso 5:15-17: ¹⁵ Busa tan-awa nga maglakaw kamo nga mabinantayon, dili ingon sa mga buang-buang kondili ingon nga mga maalamon,¹⁶ gamita ang panahon, tungod kay ang mga adlaw dautan.¹⁷ Gani indi kamo magpakabuang, kundi sabta ninyo kon ano ang kabubut-on sang Ginoo. Efeso 5:15-17

Ribyuha ang Efeso 5:25-27; Efeso 6:1-2 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingon nga pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 14

PANAHON, TRABAHO, KWARTA – Bahin II

KINI nga leksyon nagpadayon sa atong pagtuon sa gamay nga tudlo sa Kamot nga Kinaiya. Aron maugmad ang kinaiya nga sama kang Kristo, kinahanglan natong palamboon ang kinaiya nga sama kang Kristo dili lamang sa panahon ug trabaho, kondili usab ngadto sa salapi, nga mao ang simbolo sa panahon ug trabaho.

IKAW UG KWARTA

Palihog timbangtimbang ang imong pagtan-aw sa kuwarta pinaagi sa pagtubag sa mosunod nga mga pangutana:

Ingon nga usa ka tiggupot sa kwarta, unsa ka bililhon ang salapi kon itandi sa ubang mga matang sa bahandi?

Isip ganti sa trabaho, unsa ka gamhanan ang kuwarta sa pagdasig sa mga tawo sa pagtrabaho?

Isip basihan sa seguridad, unsa ka kasaligan ang kuwarta sa paghatag og kalinaw sa hunahuna sa mga tawo?

DIOS UG KWARTA

Sa Bibliya, gihatag sa Diyos ang iyang pag-ila sa tinuod nga bahandi, ganti, ug seguridad. Palihug pagtuon sa mosunod nga mga bersikulo ug tubaga ang mga angay nga pangutana.

Tinuod nga mga Bahandi

Gikan sa Mateo 6:19–21, ihulagway ang duha ka matang sa mga bahandi.

Unsa nga matang sa bahandi ang kinahanglan nimong tigumon?
Giunsa nimo pagtigum ang ingon nga bahandi?

Sumala sa Mateo 6:21, nganong importante nga mahibalo kon asa ang imong bahandi?

Sa tinuod lang, asa imong kasingkasing? Mao ba kana ang husto nga dapit diin ang imong kasingkasing kinahanglan?

Tinuod nga Ganti

Sumala sa Lucas 10:7 ug 1 Timoteo 5:18, unsa nga balaod ang gihatag sa Dios alang sa trabaho ug suhol?

Sumala sa 1 Pedro 5:2, unsa ka dako ang bili sa usa ka Kristohanon sa salapi o materyal nga ganti ingon nga kadasig sa pagtrabaho?

Unsa man ang angay nga panguna nga motibasyon sa Kristohanon sa pagtrabaho? Colosas 3:23-25

Tinuod nga Seguridad

Sumala sa 1 Timoteo 6:17, nganong dili man nato himoon nga atong kasiguruhan ang kwarta?

Sumala usab sa 1 Timoteo 6:17, nganong ang Diyos lamang ang atong kasegurohan?

Ang paghimo sa Diyos nga atong kasegurohan wala magpasabot nga kita kinahanglang mohunong sa pagpangitag kuwarta. Hinoon, sumala sa Mateo 6:33 nagpasabot kini nga (palihug kompletoha ang han-ay sa mga pulong)...

Palihug timbang-timbanga sa imong kaugalingon. Unsay imong kinaiya bahin sa kuwarta nga kinahanglang bag-ohon nimo aron mahimo gayod nimo ang Diyos nga imong kasegurohan?

ANG UGAT SA TANAN NGA KADAOTAN

Sa pagtinguha sa pag-ugmad ug kinaiya nga sama kang Kristo,

gipasidan-an kita sa Bibliya nga ang salapi mahimong hinungdan sa kapakyasan o kalamputan. Ingon sa natudlo na sa atong leksyon sa pagkatinugyanan, ang sayop nga kinaiya ngadto sa salapi motultol ngadto sa tanang matang sa mga sala.

Palihug tun-i ang 1 Timoteo 6:9–10 ug dayon isulat ang kahulugan niini nga mga bersikulo sa imong kaugalingong mga pulong.

Gikan sa imong kaugalingong kasinatian o sa imong obserbasyon sa uban palihog pamatud-i (o ipanghimakak) nga ang GUGMA SA KWARTA maoy gamot sa tanang kadautan.

Gipakita ni Ginoong Hesukristo ang peligro sa gugma sa kwarta pinaagi sa paggamit sa hulagway sa agalon ug sulugoon. Palihug ipasabut ang kahulugan sa Mateo 6:24 sa imong kaugalingong mga pulong.

Gikan sa Mateo 6:24 atong timan-an ang pipila ka mga butang nga gitudlo ni Ginoong Jesus:

Diyos o Mammon. Adunay duha ra ka posible nga mga agalon nga mahimo'g alagaran sa mga tawo, ug mahimo ra ka mopili og usa – Diyos o Mammon. Sa Bibliya, ang Mammon nagrepresentar sa kwarta ug uban pang porma sa materyal nga bahandi.

Pag-alagad sa Usa Lamang. Gipahayag ni Ginoong Jesus nga imposible ang pag-alagad sa duha ka agalon. Kung nag-alagad ka sa Diyos wala ka nag-alagad sa Mammon; kung nag-alagad ka sa Mammon wala ka nag-alagad sa Dios.

Ang Pag-alagad mao ang Paghigugma. Sa dihang moalagad ka sa Diyos, imong mapamatud-an nga imong gihigugma ang Diyos. Kung nag-alagad ka sa Mammon, imong gipamatud-an nga gihigugma nimo si Mammon.

Aduna ka na'y Ginoo Karon. Sa karon nga higayon, nag-alagad ug nagahigugma ka sa usa sa duha ka mga agalon. Kinahanglan nimo tubagon kini nga pangutana, "Asa nga agalon ang imong gialagaran – ang Diyos o si Mammon?"

KINAUGALINGONG PAGTIMBANG-TIMBANG

Posible nga naa ka sa usa ka trabaho. Palihug tubaga kini nga pangutana:

"Unsay nagtukmod kanimo nga magpadayon sa pagtrabaho matag adlaw, ang kalipay sa pagbuhat sa imong trabaho o ang suweldo nga imong madawat sa katapusan sa bulan?"

Kung ang imong panguna nga hinungdan sa pagtrabaho mao ang suweldo, nagtrabaho ka sa Mammon.

Apan motubag ka, “Dili ba ang Bibliya nag-ingon nga ang mamumuo takos sa iyang suweldo?”

Oo, tinuod na. Ang Diyos mismo ang nagbutang niini nga balaod bahin sa hustong suhol. Apan kung nagtrabaho ka lang tungod sa sweldo nga imong madawat, nag-ingon ka nga nagserbisyo ka kang Mammon, ug busa dili ka nagserbisyo kang Dios.

Mitubag ka pag-usab, “Buot ipasabot nga dili na ko magdahom ug suweldo?”

Dili kana ang pasabot sa Bibliya. Ang Bibliya nagpasabot nga kinahanglan nimo masiguro nga sa tanang butang nga imong buhaton, kinahanglan kanunay nimo pangitaon ang pagdayeg sa Diyos. Ang imong sweldo dili mao ang imong panguna nga rason sa pagtrabaho. Ang imong panguna nga rason mao nga pinaagi sa imong trabaho nag-alagad ka sa Diyos.

Ang punto mao kini: Kon magbuhat ka ug bisan unsa nga trabaho kinahanglan nimo nga ipahinungod kini ngadto sa Ginoo. Moingon ka, “Ginoo, gibuhat ko kini nga buluhaton alang kanimo. Tabangi ko sa pagbuhat sa akong pinakamaayo.”

Mao kini ang kahulogan sa mosunod nga mga bersikulo. Palihug tun-i kini nga mga bersikulo ug dayon i-summarize ang kahulugan niini sa imong kaugalingong mga pulong.

1 Corinthians 10:31 _____
Ephesians 6:5-8 _____

Hunahunaa kini. Ibutang ta nga modesisyon ka nga buhaton ang tanan alang sa kahimayaan sa Dios gikan karon, sa unsang paagi kini nga desisyon makaapekto sa imong estilo ug sumbanan sa pagtrabaho? Palihog pasabta ug tarong kaayo.

Ang ikaduhang paagi sa pagtimbang-timbang kon nag-alagad ka ba sa Diyos o Mammon mao ang pagtubag niini nga pangutana:

Unsa ang una nimong plano nga buhaton sa imong pagdawat sa imong suweldo sa katapusan sa bulan? (Palihug tubaga nga prangka ug matinud-anon.)

Nakatubag ka ba, "Una, akong gigahin ang akong ikapulo ug mga halad"? Kung dili, nag-alagad ka kang Mammon – imong giprioridad ang imong materyal nga mga tinguha, kahupayan, ug mga bili sa unahan sa gingharian sa Diyos.

PAGKATINUGYANAN - ang kanunay nga paghatag sa usa ka bahin sa imong kinitaan sa buhat sa Dios - mao ang labing epektibo nga paagi aron maputol ang gamut sa tanan nga kadautan, gugma sa salapi, gikan sa imong kasingkasing. Ang pagkatinugyanan mao usab ang labing epektibo nga paagi sa pagpamatuod sa tulo ka mga butang - nga ikaw nahigugma sa Dios, nag-alagad sa Dios, ug nagsalig sa Dios.

Gipamatud-an nimo nga gihigugma nimo ang Diyos dili ang kuwarta. Sa imong paghatag sa imong ikapulo ug mga halad alang sa buhat sa Ginoo ikaw nagpahayag nga ikaw nahigugma sa Dios tungod kay imong gihatag ang unang bahin sa imong kinitaan alang sa iyang buhat.

Imong gipamatud-an nga ikaw nag-alagad sa Dios ug dili sa salapi. Kon kamo mohatag sa inyong ikapulo ug mga halad kamo mipahayag, “Ang kwarta nga akong ihatag sa buhat sa Dios nagrepresentar sa akong panahon, talento, ug kusog, nga gusto nakong gamiton sa Dios alang niini nga buhat.”

Gipamatud-an nimo nga nagsalig ka sa Diyos dili sa salapi. Ang Kristohanon nga naghatag sa iyang ikapulo ug mga halad nag-ingon, “Misalig ako sa Diyos nga maoy magtagana sa akong mga panginahanglan. Nagsalig ko nga tumanon niya iyang mga saad nako. Siya miingon nga kon ako mohatag sa akong ikapulo ug mga halad, siya moabli sa mga bintana sa langit ug mobu-bu sa mga panalangin aron ako walay igong lawak nga kasudlan niini.”

Palihog tubaga kini sa prangka: Sa unsang paagi nimo mapamatud-an nga imong gihigugma ang Diyos, nag-alagad sa Diyos, ug nagsalig sa Diyos sa imong kinabuhi?

PERSONAL NGA APLIKASYON

Unsa nga mga kamatuoran gikan niining leksyon kinahanglan nimo nga i-aplikar dayon aron mabuntog ang gugma sa kwarta?

SAG-ULOHA

2 Corinthians 9:6-8: ⁶ But this *I say*: He who sows sparingly will also reap sparingly, and he who sows bountifully will also reap bountifully. ⁷ *So let each one give* as he purposes in his heart, not grudgingly or of necessity; for God loves a cheerful giver. ⁸ And God *is* able to make all grace abound toward you, that you, always having all sufficiency in all *things*, may have an abundance for every good work. 2 Corinthians 9:6-8

Review Ephesians 5:25-27; Matthew 6:14-15.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

LEKSYON 15

**KALAMPUSAN, MGA TUMONG SA KINABUHI,
MGA PAGTUO**

KITA moabot sa kataposang leksyon, nga naghigot sa kalamposan, mga tumong sa kinabuhi, ug mga pagtuo.

Ang Dios Naghatag ug Kalampusan

Sa pagpalambo sa kinaiya nga sama kang Kristo kinahanglang mahibalo kita ug motuo nga gusto sa Diyos nga hatagan kitag kalamposan. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo ug isulat ang ideya sa kalamposan nga anaa sa matag bersikulo:

Josue 1:8 _____

Salmo 1:2-3 _____

Juan 10:10 _____

Roma 8:37 _____

Ang matang sa kalamposan nga gusto sa Dios nga ihatag sa iyang mga anak dili lamang espirituhanon. Ang hinatag-sa-Diyos nga kalamposan naglakip usab sa materyal nga mga panalangin. Siyempre, ang espirituwal nga kalamposan ug materyal nga kauswagan kinahanglang huptan sa hustong balanse. Gikan sa mosunod nga bersikulo ihulagway kini nga balanse:

Marcos 8:36-37 _____

Marcos 10:29-30 _____

Filipos 4:19 _____

2 Corinto 9:8 _____

3 Juan 2 _____

Pinadayag 2:8-9 _____

Pinadayag 3:17-18 _____

Kinahanglan natong huptan nga balanse ang mosunod nga mga kamatuoran.

Ang espirituhanong kalampusan mas importante kay sa materyal nga kalampusan.

Ang materyal nga kalamposan maoy bahin sa mga panalangin sa Diyos sa iyang masinugtanong mga anak.

Ang pisikal nga pag-antos ug materyal nga kakabos wala magpasabot nga ang usa ka Kristohanon dili masinugtanon; ang pag-antos ug kakabos mahimong resulta sa paglutog nga gibato ni Satanas ug sa kalibotan batok sa mga anak sa Diyos.

Duha ka Mga Sobra

Duha Adunay duha ka sobra nga kinahanglan natong likayan. Ang usa ka grabe mao ang ideya nga ang mga Kristohanon kinahanglang magpabiling kabos sa materyal aron sila makatagamtam ug espirituwal nga kauswagan. Ang lain nga grabe mao ang ideya nga kung ikaw madaogon sa espirituhanon nan kinahanglan ka usab nga mauswagan sa materyal.

Ang Bibliya wala magsukod sa kalamposan pinaagi sa mga kabtangan, pagkapopular, ug gahom. Hinunua, gisukod sa Bibliya ang kalamposan pinaagi sa katumanan sa kabubut-on sa Diyos alang sa kinabuhi sa usa ka tawo.

Ang malampuson nga mga Kristohanon mao ang usa nga makahimo sa pagsulti sa katapusan sa iyang kinabuhi (palihug i-summarize ang mosunod nga mga bersikulo): Juan 17:4

Mga Tumong sa Kinabuhi

Busa, niini nga leksyon atong tun-an ang biblikanhon nga basehan sa paghimo og personal nga mga tumong sa kinabuhi. Aron mapalambo ang kinaiya nga sama kang Kristo, kinahanglan nga adunay klaro ka nga mga katuyoan sa kinabuhi, ug kinahanglan nga magpadayon ka sa pagtrabaho sa kana nga mga katuyoan hangtod nga kini matuman.

Duha ka Dili-Biblikanhong Pagtan-aw

Adunay duha ka dili biblikanhon nga mga panan-aw bahin sa pagtakda sa katuyoan.

Ang silangan nga panglantaw gipahayag niining sikat nga mga panultihon, "Bahala na" - "Unsa man ang mahitabo. “Kung di ukol, di bubukol” – “Unsay dili para nimo, dili nimo makuha.”

“Kapalaran ma’y di hanapin, dudulog, lalapit, kung tinuod nga akin”—“Ang swerte nga gitakda alang kanako, bisan pag wala pangitaon, moabot gayod kanako.”

Ang silangan nga panglantaw, nga nagpatigbabaw sa Filipino nga panghunahuna, nakagamot sa makamatay nga konsepto sa uniberso. Kung unsa ang gusto sa Kapalaran, kana matuman. Busa dili igsapayan kung nagtakda ka og mga tumong ug naghimo og mga plano, o dili.

Ang pagtan-aw sa kasadpan gipahayag niini nga linya gikan sa usa ka balak sa Ingles, "Ako ang agalon sa akong kapalaran, ako ang kapitan sa akong kalag." Busa ang usa ka tawo kinahanglang maghimog mga tumong ug maghimog realistiko nga mga plano aron matuman ang maong mga tumong. Kung ang usa ka tawo dili molampos, kini tanan iyang sala.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang Biblikanhong Paglantaw

Ang Biblikanhong panglantaw sa paghimog tumong gipahayag, pananglitan, sa Efeso 5:15-17 : “Busa pagmatngon sa inyong paglakaw, dili ingon nga dili-maalamon nga mga tawo, kondili ingon nga maalamon, nga pahimuslan ang inyong panahon, tungod kay ang mga adlaw daotan. Gani dili kamo magpakabuang, kundi sabta ninyo kon ano ang kabubut-on sang Ginoo.”

Ang panglantaw sa Bibliya naglakip niini nga mga elemento:

Pagpangita sa kabubut-on sa Dios;

Paghimo og mga tumong ug paghimo og mga plano sumala sa kabubut-on sa Dios;

Pagpanlimbasug uban sa tanan nimong hinatag-sa-Dios nga abilidad sa pagtuman sa imong mga tumong ug sa pagpatuman sa imong mga plano.

Kabubut-on sa Diyos Alang sa Atong Panahon

Mahibaloan ba nato ang kabubut-on sa Diyos sa atong panahon?

Oo, ang Bibliya tin-aw nga nagsulti kanato nga ang kabubut-on sa Diyos alang sa atong panahon mahimong masumada sa duha ka tumong, nga gilakip sa kasagarang gitawag nga **DAKONG SUGO**:

TUMONG 1: Ang pagmantala sa Ebanghelyo ni Kristo sa tibuok kalibutan;

TUMONG 2: Aron maugmad ang pagkasama ni Kristo niadtong mituo sa Ebanghelyo.

Palihug tun-i ang mosunod nga mga tudling sa kasulatan ug ipakita sa blangko nga luna kon ang tudling nagpasabut ba sa **TUMONG 1** o **TUMONG 2**, o **DUHA**.

Mateo 28:18-20 _____

Marcos 16:15 _____

Buhat 1:8 _____

Roma 8:29 _____

Efeso 4:13 _____

Colosas 1:28 _____

Ang DAKONG SUGO mao ang kabubut-on sa Dios alang sa atong panahon. Sa diha nga kita makaamgo niini, kita usab makaamgo nga ang atong personal nga mga tumong kinahanglan nga makatampo sa katumanan sa Dakong Sugo.

Si Pablo maoy usa ka Kristohanon kansang personal nga mga tumong nahuyon ug nakatampo sa katumanan sa Dakong Sugo. Palihug i-sumada ang mosunod nga mga bersikulo:

Buhat 20:24 _____

Roma 1:14-16 _____

Filipos 1:21-25 _____

Filipos 3:8-10 _____

Hain sa mga pamahayag ni Pablo sa iyang personal nga mga tumong sa ibabaw ang labing nakahagit kanimo? Ngano man?

Duha ka Makatabang nga Pangutana. Sa paghimo sa imong personal nga mga tumong, adunay duha ka makatabang nga mga pangutana nga kinahanglan nimong ipangutana:

Pangutana 1: Sa unsang paagi kini nga tumong o plano makahimo kanako nga mas sama kang Kristo?

Pangutana 2: Sa unsang paagi kini nga tumong o plano makapahimo kanako sa pagsangyaw sa Ebanghelyo ngadto sa mas daghang tawo?

Si Jesus miingon sa Juan 5:17, “Ang akong Amahan nagabuhat hangtud karon, ug ako sa akong kaugalingon nagabuhat.” Si Pablo

misulat sa 1 Corinto 3:9, “Kay kita mga isigkamagbubuhay sa Dios.”

Kinahanglan usab natong isulti, "Ang Dios nagkapuliki sa pagtuman sa Dakong Sugo, ug ako nagtrabaho isip kauban sa Dios sa pagtabang sa pagtuman sa Dakong Sugo."

Palihog timbangtimbang ang imong kaugalingon.

Palihug isulat ang imong duha o tulo nga labing hinungdanon nga mga ambisyon sa kinabuhi?

Sa unsang paagi kini nga mga ambisyon makatampo sa Dakong Sugo?

Mga Kombiksyon sa Kinabuhi

Ang suod nga kalambigitan sa imong mga tumong sa kinabuhi mao ang imong mga kombiksyon sa kinabuhi. Ang mga kombiksyon mao ang mga prinsipyo nga nagtino kung giunsa nimo paghunahuna, pagdesisyon ug paglihok.

Daghan sa mga langyaw daw naghunahuna nga ang mga Pilipino walay kombiksyon o prinsipyo. Kini tungod kay ang mga Pilipino nagsunod sa sosyal nga lagda sa “pakikisama” (hapsay nga relasyon sa usag-usa). Gikompromiso sa mga Pilipino ang ilang mga prinsipyo sa husto ug sayop aron mahatag ang gusto sa mga paryente ug mga higala.

Importante kaayo alang sa mga Kristiyanong Pilipino ang pag-establisar ug pagkupot pag-ayo sa ilang mga kombiksyon. Ang mga kamatuoran ug mga bahin sa kinabuhi nga gihisgutan sa Kamot sa Kinaiya gidesinyo aron sa pagtabang kanimo sa pagpalambo sa imong personal nga mga kombiksyon sa kinabuhi isip usa ka Kristohanon.

*“Kon asa si Jesukristo, adunay bisan unsa nga mahitabo.
Ug Siya uban kanako!” E. Stanley Jones*

PERSONAL NGA MGA APLIKASYON

Palihug ribyuha ang dayagram sa Kamot sa Karakter. Hain nga bahin sa kinabuhi sa Kamot sa Kinaiya ang gihatag kanimo niini nga libro nga labing makatabang kanimo? Ihulagway kung giunsa ka natabangan.

Pagmemorya sa Kasulatan

Sag-uloha

Mga Buhat 20:24: Apan walay bisan unsa niining mga butanga nga makapalihok kanako; Wala ko usab isipa ang akong kinabuhi nga mahal sa akong kaugalingon, aron matapos ko ang akong lumba uban ang kalipay, ug ang ministeryo nga nadawat ko gikan sa Ginoong Jesus, sa pagpamatuod sa Maayong Balita sa grasya sa Dios. Buhat 20:24:

Ribyuha ang 2 Corinto 8:6-8; Salmo 1:1

ANG PAG-AMPO SA USA KA TIGULANG NGA ULIPON

Amahan,

Dili ako ang gusto nako;

Dili ako kung unsa ako kinahanglan;

Dili ako kung unsa ako;

Apan salamat, Amahan, dili na ako sama kaniadto.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

Dasiga ang imong mga tinun-an nga:

Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Basahon nga Libro 1.

Ipadayon ang ilang kaugalingong pagtuon sa ilang bag-ong Libro sa Bag-ong Kinabuhi.

UNSAY SUNOD?

Ang imong sunod nga libro sa pagtuon mao ang *LIBRO SA BAG-ONG KINABUHO 9*.

ESPESYAL NGA ARTIKULO #1

USA KA BIBLIKANHONG PANLANTAW
SA GUGMA, PAGPAKIGHILAWAS, KAMINYOON UG
PAMILYA:
GISUGYOT NGA TUBAG SA ISYU SA TRANSGENDERISM

ORIGINAL NGA DISENYO SA DIYOS PARA SA MGA
LALAKI UG BABAYE

USA KA NAG-ABOT NGA HULGA

Usa ka dako nga hulga ang giatubang sa tanan!

Gihulga ang mga bata ug tin-edyer. Nahulhogan sila sa nagkaylap nga ideolohiya sa *transgenderism*. Gisultihan sila nga mahimo nilang usbon ang ilang sekswal nga pagkatawo pinaagi lamang sa

PAG-ILA kung unsa ang ilang pillion magbinabaye bisan ikaw lalake o maglinalaki bisan ikaw babaye. Gipasiugda kini isip legal nga katungod. Isulti lang nila, "Nag-ila ko nga lalaki" o "Nag-ila ko nga babaye" o "Nag-ila ko nga bisexual", o kung kinsa ang ilang pilion... SA BISAN UNSANG gutlo!

Busa, kini nga hulga adunay epekto sa domino.

Ang mga ginikanan, pamilya, simbahan, komunidad, ug sa dili madugay ang tibuok nasod makasinati ug pagbag-o sa tanang tradisyonal nga binase sa Bibliya nga moral nga mga prinsipyo.

ANG MASUPAKON ANIA NA!

Apan, una, kinahanglan natong mahibal-an KINSAY naa sa likod niini nga ideolohiya sa transgenderism.

Kini walay lain kondili ang Antikristo, nga gitawag sa Bibliya nga ANG MASUPAKON o ang Tawo sa Sala.

Wala pa siya makita sa pisikal nga porma sa kalibutan, apan ang ESPIRITU SA PAGKAMASINUPAKON nagpadayon sa pagtrabaho.

Ang MASINUPAKON (*Lawless One*) unang gipropesiya ni Daniel sa daang tugon. Ang apostol nga si Pablo klaro nga naghulagway kaniya sa 2 Tesalonica 2:8-12. Ang iyang pangunang tumong mao ang pagsupak sa Diyos, paglutos sa mga magtutuo, ug pagsulay sa pag-usab sa mga panahon ug balaod. Kini nagpasabot nga iyang paningkamutan nga balihon ang tanang balaod sa Diyos, sa moralidad ug sa kinaiyahan ug sa estilo sa kinabuhi ug sa kultura.

Daniel 7:25:

²⁵ Magsulti siyag mga dagkung mga pulong batok sa Labing Hataas,

Maglutos sa mga santos sa Labing Halangdon,

Ug magtinguha sa pag-usab sa mga panahon ug balaod. Unya ang mga balaan igatugyan ngadto sa iyang kamot Sulod sa usa ka panahon ug mga panahon ug tunga sa panahon. Isalikway ang tanan nga mga balaod sa Dios, sa moralidad ug sa kinaiyahan ug sa estilo sa kinabuhi ug sa kultura.

2 Tesalonica 2:8-12:

⁸Ug unya ang usa nga masupakon igapadayag, nga pagalaglagon sa Ginoo pinaagi sa gininhawa sa iyang baba, ug pagalaglagon uban sa kahayag sa iyang pag-abut.

⁹Nga ang iyang pag-anhi, sumala sa buhat ni satanas sa tanan nga gahum ug mga ilhanan ug mga katingalahan nga bakak,

¹⁰ug uban sa tanang dili matarung nga paglimbong sa mga mapukan, tungod kay wala nila gidawat ang gugma sa kamatuoran, aron sila maluwas.

¹¹Ug tungod niini, ang Dios magpadala kanila ug kusog nga paglimbong, aron sila motuo sa bakak,

¹²aron silang tanan pagahukman sa silot nga wala motoo sa kamatuoran kondili nahimuot sa pagkadili-matarung.

Ang ESPIRITU sa Usa nga Malapason nagpadayon sa pagkontrolar sa kultura sa USA, sugod sa mga Sixties.

Nagsugod kini sa SEXUAL REVOLUTION, ang gugma nga gihimo nga libre nga pakighilawas nga walay benepesyo sa kaminyoon.

Gisundan sa LEGALISADONG ABORSYON, aron makapawala sa mga dili gustong mga bata nga gipanganak tungod sa gawasnong pakighilawas.

Dayon gisundan kini sa legalisadong PAGESAL-OT SA KAPAREHAS NGA KALALAKIHAN nga gi-upgrade ngadto sa

legalisadong PAGMINYO SA KAPAREHAS NGA KALALAKIHAN O KABABAYIHAN.

Ang ubang mga simbahang Protestante sa kasaysayan mipalit sa bakak ug karon nag-orden sa mga homoseksuwal ug mga tomboy ingong klero, ug nagpahigayon ug mga seremonyas sa kaminyoon sa parehas nga sekso.

Ug karon, ang TRANSGENDERISM, nga naghatag kanimo og kagawasan sa pagpili sa imong paboritong KINAIYAHAN SA KABABAYEN-ON bisan unsang orasa, depende sa imong gibati sa kasamtangan.

Ang makahahadlok nga bahin mao nga hatagan ni Satanang Usa nga Malapason ug milagrosong mga gahum sa paagi nga ang kadaghanan sa mga tawo malimbongan.

Apan KINSA ang mga tawo nga malimbongan? Mga tawo nga wala mahigugma sa kamatuoran. Mga tawo nga nagsalikway sa kamatuoran. Ang mga tawo nga mipili sa pagtuo ug pagsunod sa mga bakak aron sa pagpatuyang sa mga kalipayan sa pagkadili-matarong.

2 Tesalonica 2:10b-12:

. . . sila nga nangawala, tungod kay wala sila makadawat sa gugma sa kamatuoran, aron sila maluwas.

¹¹ Ug tungod niini ang Dios magpadala kanila ug kusog nga limbong, aron sila managpanoo sa bakak,

¹² aron silang tanan pagahukman sa silot nga wala motoo sa kamatuoran kondili nahimuot sa pagkadili-matarung.

KAMATUORAN ANG ATONG BUGTONG PANALIPOD

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang Pulong sa Diyos, ang Bibliya, mao ang KAMATUORAN, ug kini lamang ang atong depensa batok sa mga limbong sa Usa nga Malapason.

Juan 8:32:

Mahibaloan ninyo ang kamatuoran, ug ang kamatuoran maghatag kaninyog kagawasan.

Kinahanglan nato mahibal-an ang kamatuoran bahin sa DISENYO SA DIYOS PARA SA MGA LALAKI UG BABAYE.

BALIK SA KABUHATAN

First, we must go back to creation. At creation God established His design for men and women.

Genesis 1:26, 27, 31:

²⁶ Unya miingon ang Dios: Buhaton nato ang tawo sumala sa atong dagway, sumala sa dagway nato; Magmando sila sa mga isda sa dagat, sa mga langgam sa kalangitan, ug sa mga baka, ^[g] sa tibuok yuta, ug sa tanang nagkamang nga nagkamang sa yuta.”

²⁷ Busa gibuhat sa Dios ang tawo sa iyang kaugalingong dagway; sa dagway sa Dios Iyang gibuhat siya; lalaki ug babaye Iyang gibuhat sila.

³¹ Unya nakita sa Dios ang tanan nga iyang gibuhat, ug tan-awa, kini maayo kaayo. Busa dihay kahaponon ug dihay kabuntagon maoy ikaunom nga adlaw.

Gibuhat sa Dios ang mga tawo sama sa Iyang dagway.

Kini nga hulagway naglakip sa mosunod nga mga kinaiya:

Espirituwalidad. Gilalang sa Diyos ang pisikal nga lawas sa mga tawo gikan sa abog sa yuta; apan Iyang gihuypan ngadto sa mga tawo ang gininhawa (gininhawa, espiritu, mao ra nga pulong RUACH) sa kinabuhi. Kini nga gininhawa/espiritu sa kinabuhi naghatag sa mga tawo og dili materyal, espirituhanon nga bahin nga nakig-ambit sa kinaiya sa Espiritu sa Dios, nga nakapahimo sa mga tawo sa pagkonektar sa Dios.

Ang personalidad naglangkob sa hunahuna, emosyon, ug kabubuton; makapahimo sa mga tawo nga adunay kaugalingon nga mahunahunaon nga pag-ila ug usa ka panimuot sa laing tawo sama sa Dios. Uban niining tulo ka mga galamhan, ang mga tawo usab adunay pinulongan, memorya, imahinasyon; kining tanan nagsangkap sa mga tawo sa pagbaton ug komunikasyon, panaguban, ug kooperasyon sa Diyos.

Moralidad – Gihatagan sa Diyos ang mga tawo ug kagawasan sa pagpili o gahom sa paghimog mga pagpili, uban sa konsensiya, nga naghatag kanilag katakos sa pag-ila tali sa husto ug sayop; kini naghimo sa mga tawo sa moral nga responsable ug may tulubagon.

Awtoridad – Gihimo sa Diyos ang mga tawo nga mga kauban nga mga maghuhukom sa tibuok nga paglalang, sugod sa Tanaman sa Eden, nga naghatag kanila sa tahas sa pagmentinar, pagbantay, pagpalambo ug pagpalapad sa tanaman uban ang tumong sa pagsakop sa tibuok yuta ug paghimo niini nga usa ka tibuok kalibutan nga tanaman.

Perpekto (Hingpit) – Gibuhat sa Dios ang tanan nga hingpit sa sinugdanan (Genesis 1:31). Ang mga tawo gilalang nga walay sala, bisan pa uban sa ilang kagawasan sa pagpili, ang Dios naghatag kanila sa kagawasan ug abilidad sa paghimo og mga pagpili kon OO o DILI sa Iyang mga sugo. Ikasubo, ang mga tawo

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

mipili sa pag-ingon nga DILI ngadto sa Dios, ug sa ingon nagdala ug kaguliyang ngadto sa hingpit nga diosnong desinyo nga gitakda sa Dios alang sa tibuok kabuhatan. Ang tanan nga sekswal nga sala, ug ang tanan nga ubang matang nga mga sala, mao ang resulta sa kasamok nga gidala nganhi sa kalibutan pinaagi sa pagsupak sa tawo.

Apan ang balaang plano sa Diyos wala mausab. Pinaagi ni Jesu-Kristo ang Diyos anaa sa buluhaton sa pagpasig-uli sa tanang binuhat balik ngadto sa orihinal nga kahingpitan niini ug sa unahan pa, ngadto nianang bag-ong langit ug bag-ong yuta, diin ang mga posibilidad sa orihinal nga paglalang sa kataposan bug-os nga matuman (Pinadayag 21:1-5; 22:1-5).

Gihimo sa Diyos ang mga tawo nga lalaki ug babaye.

Alang sa Pagpadayon - Pinaagi sa kaminyoon ang lalaki ug babaye manganak ug mosanay sa ilang kaugalingon ug sa ingon makaseguro sa pagpadayon ug pagpadako sa tawhanong rasa.

Alang sa Panag-uban – Ang mga tawo gimugna alang sa kinabuhi nga mag-uban, una isip bana ug asawa, dayon isip pamilya, dayon isip komunidad, ug sa katapusan usa ka nasud ug nagpadaghan nga mga pamilya sa mga nasud.

Para kauban sa Pagtrabaho - Ang mga lalaki ug babaye gihatagan ug tagsa-tagsa nga mga tahas sa kaminyoon, sa pamilya, sa komunidad ug sa nasud. Sila adunay managlahing mga buluhaton sumala sa ilang lahi nga sekswal nga pagkatawo ug mga gimbuhaton, apan sila usab adunay kooperatiba nga mga buluhaton diin ang ilang talagsaon nga mga gasa ug kahimanan gamiton diha sa panaghiusa ug panag-uyon aron sa pagkab-ot sa usa ka

katapusang katuyoan sa paghimaya sa Dios ug pagpanalangin sa katawhan ug sa kalibutan.

Busa, adunay kanunay nga panginahanglan sa pagpadayon sa kini nga balaan nga laraw aron mapadayon ang panaghiusa ug pagkalainlain sa padayon nga managsama nga relasyon sa pagtrabaho.

ANG PAGTULUN-AN NI KRISTO

Gipamatud-an ni Kristo ug napamatud-an ang orihinal nga disenyo sa Diyos sa paglalang. Atong isulod ang atong mga komentaryo sulod sa teksto sa kasulatan:

Mateo 19:3-12:

³ Ug ang mga Fariseo usab miduol ngadto kaniya, sa pagsulay kaniya, ug nagaingon ngadto kaniya, "Uyon ba sa balaod alang sa usa ka lalaki ang pagbulag sa iyang asawa sa bisan unsa nga hinungdan?"⁴ Ug siya mitubag ug miingon kanila, "Wala ba kamo makabasa nga Siya nga nagbuhat kanila sa sinugdan 'nagbuhat kanila nga lalaki ug babaye,' ⁵ ug miingon, 'Tungod niini ang lalaki mobiya sa iyang amahan ug inahan ug moipon sa iyang asawa, ug silang duha mahimong usa ka unod'?"

⁶ Busa, dili na sila duha kondili usa na lang ka unod. Busa ang gihiusa sa Dios, ayaw ipabulag sa tawo."

KOMENTARYO 1: Gikumpirma ni Kristo nga adunay DUHA ra ka SEXES – LALAKI UG BABAYE.

Kini usa ka kamatuoran sa PAGLALANG (vs. 5).

Kini usa ka kamatuoran sa BIOLOGY. Ang mga sekso adunay ilang tagsa-tagsa nga biological anatomy ug mga gimbuhaton sa lawas.

Ang mga pagbati o mga emosyon wala magtino sa sekso. Dinhi ang MASUPILON (SATANAS) mosulay sa pagbag-o sa KAMATUORAN ug pulihan kini sa BAKAK nga ang imong pagbati o emosyon maoy magdeterminar sa imong pagkatawo (sekso).

Aron mabuntog ang BAKAK, kinahanglan natong i-insister ang KAMATUORAN nga ang biology ug anatomy nag-establisar sa sekso sa usa ka tawo, ug ang mga pagbati o mga emosyon DILI makausab sa maong kamatuoran.

Mahitungod sa mga PAGBATI ug EMOSYON, hisgutan nato kung giunsa pag-atubang niini sa ubos.

KOMENTARYO 2: Gikumpirma ni Kristo:

Kana nga KAMINYOON tali sa usa ka lalaki ug usa ka babaye (vs. 5)

Kana nga kaminyuon maoy usa ka PANAGHIUSA nga gitukod sa Dios Mismo (vs. 5)

Kana nga kaminyuon gidesinyo sa Dios nga mahimong usa ka TIBUOK KINABUHI NGA PANAGHIUSA (vs. 6).

⁷ Sila miingon ngadto kaniya, "Nan ngano man nga si Moises nagsugo sa paghatag ug usa ka sulat sa pakigbulag, ug sa pagbulag kaniya?"⁸ Ug siya miingon kanila: Si Moises, tungod sa kagahi sa inyong mga kasingkasing, mitugot kaninyo sa pagbulag sa inyong

mga asawa, apan sukad sa sinugdan dili ingon niana.⁹ Ug ako nagaingon kaninyo, nga bisan kinsa nga mobulag sa iyang asawa, gawas sa pakighilawas, ug magminyo sa lain, nakapanapaw; ug bisan kinsa nga mangasawa sa babaye nga gibulagan nakapanapaw.”

KOMENTARYO 3: DIBORSYO

Ang diborsiyo DILI kabahin sa orihinal nga disenyo sa Diyos (vs. 8b)

Gitugotan ang diborsiyo sa Balaod ni Moises isip pagtugot sa tawhanong kahuyang ug pagkadaotan (vs. 9a)

Ang diborsyo gitugotan LAMANG kung adunay sekswal nga imoralidad (pagluib sa kaminyoon) (vs. 9b).

Ang pagminyo pag-usab alang sa mga tawo nga gibulagan tungod sa mga hinungdan gawas sa sekswal nga imoralidad usa ka buhat sa pagpanapaw (vs. 9c)

¹⁰ Ang iyang mga tinun-an miingon kaniya, "Kon mao kana ang kahimtang sa lalaki uban sa iyang asawa, maayo pa nga dili na lang magminyo."¹¹ Apan siya miingon ngadto kanila, "Ang tanan dili makadawat niini nga pulong, kondili kadto lamang kanila nga gikahatagan niini.¹² Kay adunay [c] nga mga eunuko nga natawo sa ingon niini gikan sa sabakan sa ilang inahan, ug adunay mga eunuko nga gihimo nga eunuko sa mga tawo, ug adunay mga eunuko nga naghimo sa ilang kaugalingon nga mga eunuko tungod sa gingharian sa langit. Siya nga makahimo sa pagdawat niini, pasagdi nga siya modawat niini.”

KOMENTARYO 4: RASON PARA MAGPABILIN NGA DILI MAGMINYO

Si Kristo hingpit nga realistiko. Dakong porsiyento sa mga tawo ang walay kahigayonan o abilidad nga magminyo. Ang termino sa Bibliya alang sa mga tawo nga nagpabiling dili minyo maoy “eunuch”. Iyang gihisgotan ang tulo ka rason:

RASON 1: GIKAN PAGKATAWO (*INBORN*) (vs. 12a): Ang uban natawo nga adunay mga kakulangan (pisikal, sikolohikal) nga naghimo kanila nga dili mahimo o dili angay nga magminyo.

RASON 2: GIHIMO SA TAWO (*MAN-MADE*) (vs. 12b): Ang ubang mga kultura nagpraktis og kastrasyon (kasagaran para sa mga lalaki, apan sa pipila ka mga kaso, para usab sa mga babaye), nga naghimong dili angay sa kasal ang mga gi-kastrar. Ang mga rason mahimong maglakip sa mga kinahanglanon sa relihiyon o trabaho; alang sa mga talagsaong indibidwal, mahimo kini nga usa ka personal nga pagpili.

RASON 3: MISYONARYONG PAGTAWAG (vs. 12c): Para sa mga Kristohanon, ang uban gipangulohan sa Diyos nga magpabilin nga walay asawa alang sa espesyal nga misyong pagtawag, diin ang pag-angkon og asawa ug pamilya mahimong usa ka dili kinahanglan nga risgo o responsibilidad. Ang pagka-single nga misyonaryo usa ka gasa gikan sa Diyos nga nagdala sa saad sa grasya sa Diyos.

Hinumdumi unsay gisulti sa apostol Pablo bahin sa kinabuhi sa usa ka misyonaryo nga kinabuhi:

Si apostol Pablo adunay gasa sa pagka-usa ka misyonaryo; ug

gitudloan niya ang uban sa pagtino kon aduna ba sila niini nga gasa gikan sa Diyos o wala (vs. 7)

1 Corinto 7:7, 32-35:

⁷ Kay buot ko unta nga ang tanang mga tawo manig-ingon kanako. Apan ang matag usa adunay kaugalingong gasa gikan sa Diyos, ang usa niining paagiha ug ang lain nianang paagiha.

Giklaro ni apostol Pablo nga ang minyo kinahanglang unahon ang iyang kapikas (vs. 33, 34).

³³ Apan siya nga minyo mabalaka sa mga butang sa kalibotan—kon unsaon niya sa pagpahimuot sa iyang asawa.³⁴ Adunay kalainan tali sa asawa ug ulay. Ang dili minyo nga babaye may pagtagad sa mga butang sa Ginoo, aron siya mahimong balaan sa lawas ug sa espiritu. Apan ang minyo may pagtagad sa mga butang sa kalibotan—kon unsaon niya sa pagpahimuot sa iyang bana.

Giklaro usab ni apostol Pablo nga ang bugtong nga misyonaryo mao ang pag-alagad sa Ginoo nga walay pagkasamok (vs. 32, 35).

³² Apan gusto ko nga dili kamo mabalaka. Ang dili minyo nag-atiman sa mga butang sa Ginoo—kon unsaon niya sa pagpahimuot sa Ginoo.

³⁵ Ug kini gisulti ko alang sa inyong kaugalingong kaayohan, dili aron ako magbutang ug higot diha kaninyo, kondili alang sa angay, ug aron kamo makaalagad sa Ginoo sa walay kalibog.

TANANG SALA SA PAKIGHILAWAS SILOTAN SA DIOS

Ang Bibliya walay pagkompromiso. Silotan sa Dios ang TANANG mga sala, lakip ang TANANG pakighilawas nga sala.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Ang mga sala sa pagpakighilawas naglapas sa orihinal nga laraw nga gitukod sa Dios sa paglalang alang sa husto nga lugar ug praktis sa pakighilawas, ug kana sulod sa mga nabugkos sa balaang kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug usa ka babaye nga nahiusa sa kinabuhi.

Sa ubos mao ang tin-aw nga mga bersikulo sa kasulatan diin gipasidan-an sa Dios ang mga tawo bahin sa mga sangputanan sa paglapas sa Iyang laraw alang sa seks ug kaminyoon.

HOMOSEKSUWALIDAD: LALAKI SA LALAKI, BABAE SA BABAE

Levitico 18:22

²² Dili ka magpakighilawas sa lalaki sama sa paghigda sa babaye. Kini usa ka dulumtanan.

Levitico **20:13**

¹³ Kon ang usa ka lalaki makighilawas sa lalaki sama sa babaye, silang duha nagbuhat ug dulumtanan. sila pagapatyon gayud. Ang ilang dugo maanha sa ibabaw nila.

1 Corinto 6:9-10

⁹ Wala ba kamo mahibalo nga ang mga dili matarong dili makapanunod sa gingharian sa Diyos? Ayaw palimbong. Bisan ang mga makihilawason, o mga tigsimbag mga diosdios, o mga mananapaw, o mga bayot, o mga sodomita,¹⁰ o mga kawatan, o mga dalo, o mga palahubog, o mga mapasipalahon, o mga mangingilad, dili makapanunod sa gingharian sa Dios.

1 Timoteo 1:9, 10

⁹ Sa pagkahibalo niini: nga ang balaod wala himoa alang sa usa ka matarung nga tawo, kondili alang sa malapason ug masupilon, alang sa mga dili diosnon ug alang sa mga makasasala, alang sa mga dili balaan ug mahugaw, alang sa mga mamumuno sa mga amahan ug mga mamumuno sa mga inahan, alang sa mga mamumuno sa mga inahan, alang sa mga mamumuno,¹⁰ alang sa mga makihilawason, alang sa mga sodomita, alang sa mga kidnapon, alang sa bisan unsa nga mga bakakon, ug kon adunay bakak. doktrina.

Roma 1:26-27

²⁶ Tungod niini gitugyan sila sa Dios ngadto sa mangil-ad nga mga pangibog. Kay bisan ang ilang mga babaye nag-ilis sa kinaiyanhon nga paggamit sa butang nga supak sa kinaiya.

²⁷ Ingon man usab ang mga lalaki, gibiyaan ang kinaiyanhon nga paggamit sa babaye, nagdilaab ang ilang kaibog sa usag usa, ang mga lalaki uban sa mga lalaki nagbuhat ug makauulaw, ug nagdawat sa ilang kaugalingon sa silot sa ilang kasaypanan nga angay.

KOMENTO: Ang Roma 1:27 nagpaklaro nga bisan pa sa wala pa ang mga homosekswal itapon sa impiyerno sa umaabot, sa kasamtangang kinabuhi nagadawat na sila og hustong silot gikan sa Diyos sa ilang pisikal nga lawas isip usa ka natural nga resulta sa dili maayong ug dili natural nga mga praktis sa homosekswal. Pananglitan, ang epidemya sa AIDS nagsugod sa komunidad sa mga homosekswal, bisan pa nga kini mipakalap na usab sa kinatibuk-ang populasyon sa heterosexual.

BESTIALIDAD: PAKIGHILAWAS TALI SA TAWO UG ANIMAL

Levitico 18:23

²³ Ug dili ka magpakighilawas sa bisan unsang hayop, aron dili ka malapasan niini. Ni wala usab ang bisan kinsa nga babaye magtindog sa atubangan sa usa ka hayop aron makigminyo niini. Kini usa ka kahiwian.

CROSS-DRESSING

Deuteronomeo 22:5:

⁵ “Ang babaye dili magsul-ob ug bisan unsang butang nga iya sa lalaki, ni ang lalaki magsul-ob ug bisti sa babaye, kay ang tanan nga magbuhat niini dulumtanan sa Ginoo nga imong Diyos.

ANG HUKOM SA DIOS WALAY KOMPROMISO:

1 Corinto 6:9:

⁹ Wala ba kamo mahibalo nga ang mga dili matarong dili makapanunod sa gingharian sa Diyos? Ang “dili-matarong” nga mga tawo gilista, ug sila naglakip niadtong nagbuhat ug homoseksuwal nga mga sala ug kahiwian. Ang hukom sa Dios kanila mao nga DILI sila makapanunod sa gingharian sa Dios, wala silay paglaum nga makaadto sa langit kung dili sila maghinulsol ug mobiya sa ilang mga sala, dili lamang sa homoseksuwalidad kondili sa tanang uban pang mga sala sa listahan.

Ang bersikulo sa ubos sa Galacia 5:19 naghatag usab ug lista sa mga tawo nga siguradong DILI makapanunod sa gingharian sa Dios. Ang homoseksuwalidad wala hisgoti sa espesipiko, apan kini siguradong gilakip niini nga hugpong sa mga pulong: “Karon ang mga buhat sa unod dayag, nga mao ang: pagpanapaw, pakighilawas, kahugawan, kaulag” (bersikulo 19a).

Galacia 5:19:

¹⁹ Karon ang mga buhat sa unod dayag, nga mao ang: pagpanapaw, ^[e] pakighilawas, kahugawan, kaulag, ²⁰ pagsimba sa mga dios-dios, pagpamarang, pagdumot, panaglalis, pangabugho, pagsilaob sa kapungot, hakog nga ambisyon, panagsumpaki, mga erehiya, ²¹ kasina, ug ^[f] pagbuno, paghuboghubog, hudyaka, ug uban pa; Nga mahitungod niini ginaingon ko kaninyo nga daan, ingon sa akong gisulti kaninyo kaniadto, nga sila nga nagabuhat sa maong mga butang dili makapanunod sa gingharian sa Dios.

PERO ANG DIOS NAGSAAD SA KALUWASAN SA MGA NAGBASOL

Apan ang Dios mao ang Dios sa gugma ug grasya. Ang rason nga Iyang gipadala ang Iyang Anak nganhi sa kalibutan mao ang pagluwas bisan sa labing dautan sa mga makasasala. Ang mga taga-Corinto maoy nag-unang ehemplo sa gahom sa Diyos sa pagluwas.

1 Corinto 6:11:

¹¹ Ug ingon niana ang uban kaninyo. Apan gihugasan na kamo, ^[d] gibalaan na kamo, apan gipakamatarong na kamo sa ngalan sa Ginoong Jesus ug pinaagi sa Espiritu sa atong Dios. Sa karaang Gresya, sa panahon ni apostol Pablo, ang siyudad sa Corinto nabantog sa pagkahimong labing daotang panig-ingnan sa “siyudad sa sala”. Sa tinuud, kung ang usa ka tawo gihulagway nga "nagkinabuhi sama sa usa ka taga-Corinto", kana nagpasabut nga siya usa ka daotan kaayo, imoral nga tawo.

Gikan sa 1 Corinto 6:9-10, ilista ang mga matang sa mga makasasala nga nakaplagan ni apostol Pablo sa Corinto.

⁹ Wala ba kamo mahibalo nga ang mga dili matarong dili makapanunod sa gingharian sa Diyos? Ayaw palimbong. Bisan ang mga makihilawason, o mga tigsimbag dios-dios, o mga mananapaw, o mga homoseksuwal, o mga sodomita,¹⁰ o mga kawatan, o mga dalo, o mga palahubog, o mga mapasipalahon, o mga mangingilad, dili makapanunod sa gingharian sa Dios.

Apan sumala sa 1 Mga Taga-Corinto 6:11, sa dihang ang Ebanghelyo ni Kristo miabot sa Corinto daghan niining mga makasasala ang mituo ug nausab. Palihug timan-i ang maloloy-on nga mga buhat sa Dios sa ilang mga kinabuhi:

Gihugasan sila: gihinloan pinaagi sa dugo ni Jesukristo. Palihog basaha ang 1 Juan 1:7.

Apan kon kita magalakaw diha sa kahayag ingon nga Siya anaa sa kahayag, kita adunay pakig-ambitay ang usa sa usa, ug ang dugo ni Hesus Cristo nga iyang Anak nagahinlo kanato gikan sa tanang sala.

Gibalaan sila: gipili gikan sa makasasalang kalibutan ug gilain ilabina alang sa Dios. Palihog basaha ang Efeso 1:4 .

Ingon nga Iya kitang gipili diha Kaniya sa wala pa ang pagkatukod sa kalibutan, aron kita mahimong balaan ug walay ikasaway sa Iyang atubangan diha sa gugma.

Gipakamatarung sila: ang tanan nilang negatibo nga baroganan sa sala gipasaylo ug gihatagan sila ug positibong baroganan diha kang Kristo. Palihog basaha ang Efeso 1:7 .

Diha Kaniya kita adunay katubsanan pinaagi sa Iyang dugo, ang kapasayloan sa mga sala, sumala sa kadagaya sa Iyang grasya.

Kining tanan nga balaanong grasya nahimong posible sa ngalan ni Ginoong Hesus Kristo ug pinaagi sa Espiritu sa atong Diyos.

Ingong resulta, kining kanhing mga makasasala sa Corinto nahimong templo sa buhing balaang Diyos! Palihog basaha ang I Corinto 6:19-20 .

¹⁹ wala ba kamo mahibalo nga ang inyong lawas mao ang templo sa Balaang Espiritu nga anaa kaninyo, nga inyong nabatonan gikan sa Dios, ug kamo dili inyong kaugalingon? ²⁰ Kay gipalit kamo sa usa ka bili; busa himayaa ang Dios sa inyong lawas ^[g] ug sa inyong espiritu, nga iya sa Dios.

UNSAON PAGTRATAR SA MGA BAYOT NGA TAWO

Atong higugmaon sila uban sa gugma ni Kristo, kanunay nga hinumdoman nga si Kristo namatay alang kanila.

Dili nato sila kondenahon, apan dili usab nato ikompromiso o tugotan ang ilang estilo sa kinabuhi.paghinumdom nga si Kristo namatay alang kanila.

Uban sa tabang sa Balaang Espiritu, kinahanglan kitang maninguha sa pagpakigsulti kanila, pagsabut kanila, mosimpatiya kanila.

Kita kinahanglan nga mahigugmaon ug tin-aw nga ipasabut ngadto kanila ang Ebanghelyo sa kaluwasan ingon nga naglambigit sa tinuod nga paghinulsol ug sinsero nga pagtuo nga modala ngadto sa usa ka nabag-o nga kinabuhi.

Santiago 20-23 kanunay nga maayong tambag samtang nagtinguha kita sa pagtabang sa tanang matang sa mga makasasala, apil ang mga homoseksuwal: kinahanglan natong seguroon kanunay ang atong espirituwal nga kahimsog, ug kinahanglang mogamit kita ug diyosnong kaalam sa pagpakiglabot sa mga makasasala.²⁰ Apan kamo, mga hinigugma, lig-ona ang inyong kaugalingon diha sa inyong labing balaan nga pagtuo, pag-ampo diha sa Espiritu Santo,²¹ tipigi ang inyong kaugalingon diha sa gugma sa Diyos, nga nagpaabot sa kaluoy sa atong Ginoong Jesu-Kristo ngadto sa kinabuhing dayon.²² Ug sa uban magmaloloy-on kamo, nga magbaton ug kalainan;²³ Apan ang uban luwasa uban ang kahadlok, kuhaa sila gikan sa kalayo, nga nagadumot bisan sa bisti nga nahugawan sa unod.

ESPESYAL NGA ARTIKULO #2

HOMOSEKSUALIDAD:

PADULONG SA BIBLIKANHON NGA PANLANTAW

PAHIBALO: KINI NGA ARTIKULO GIANDAM ISIP USA KA NAG-INUSARA NGA LEKSYON UG MAHIMO GAMITON NGA ILAIN GIKAN SA UNANG BAHIN (SA IBABAW).

Ang isyu sa kasal sa mga magkaparehas nga sekso bag-ohay lang nga mibalik sa sentro sa atensyon pinaagi sa usa ka pahayag nga gihimo ni Pope Francis sa usa ka dokumentaryo bahin sa iyang kinabuhi. Gikuha namo gikan sa USA Today (Oktubre, 2020):

"Ang mga homoseksuwal nga mga tawo adunay katungod sa usa ka pamilya. Mga anak sila sa Diyos," miingon si Francis sa usa ka interbyu alang sa dokumentaryo nga "Francesco." "Ang

kinahanglan natong mabatonan mao ang balaod sa sibil nga unyon; sa ingon nga paagi sila legal nga nasakup.”

Kini nga kinutlo daw nagpakita nga si Pope Francis misupak sa dugay na nga posisyon sa Simbahang Romano Katoliko bahin sa homoseksuwalidad.

Bisan unsa pa ang itudlo o isulti sa bisan unsang gitawag nga Kristohanong simbahan (Katoliko, Ortodokso, Protestante, Ebanghelista) bahin sa homoseksuwalidad ug homoseksual nga mga relasyon ug kalihokan, ang Pulong sa Diyos, ang Bibliya, klaro kaayo:

Leviticus 18:22 Dili ka magpakighilawas sa lalaki sama sa paghigda sa babaye. Kini usa ka dulumtanan.

Leviticus 20:13: Kong ang usa ka lalake makighilawas sa lalake ingon sa paghigda niya sa babaye, silang duruha nagbuhat ug dulumtanan. sila pagapatyon gayud. Ang ilang dugo magapabilin kanila.

1 Corinto 6:9,10: ⁹ Wala ba kamo mahibalo nga ang mga dili matarung dili makapanunod sa gingharian sa Dios? Ayaw palimbong. Bisan ang mga makihilawason, o mga tigsimbag mga diosdios, o mga mananapaw, o mga bayot, o mga sodomita, ¹⁰ o mga kawatan, o mga dalo, o mga palahubog, o mga mapasipalahon, o mga mangingilad, dili makapanunod sa gingharian sa Dios.

Roma 1:26,27: ²⁶ Tungod niini gitugyan sila sa Dios sa daotang mga pangibog. Kay bisan ang ilang mga babaye nag-ilis sa kinaiyanhon nga paggamit sa butang nga supak sa kinaiya. ²⁷ Ingon

man usab ang mga lalaki, gibiyaan ang kinaiyanhon nga paggamit sa babaye [k], nagdilaab ang ilang kaibog sa usag usa, ang mga lalaki sa mga lalaki nagbuhat ug makauulaw, ug nagdawat sa ilang kaugalingon sa silot sa ilang kasaypanan nga angay.

Deuteronomio 22:5: “Ang babaye dili magsul-ob ug bisan unsang butang nga iya sa lalaki, ug ang lalaki dili magsul-ob ug bisti sa babaye, kay ang tanan nga magbuhat niini dulumtanan sa GINOO nga imong Diyos.

Niini nga koneksyon, ang karaang legal nga panultihon tinuod: *(DURA LEX, SED LEX)* ANG BALAOB LISOD, APAN KINI ANG BALAOB.

Ang balaod sa Dios lisud, apan kini balaod sa Dios.

Ang Dios, ang Magbubuhay, nagtukod ug mga balaod alang sa Iyang tibuok nga kabuhatan (tawo ug dili tawo). Pananglitan, sa walay kinabuhi nga kalibotan ang balaod sa grabidad lisud ug dili mapasayloon. Sa kalibutan sa mga relasyon sa tawo, ang mga balaod sa Dios parehas nga lisud ug dili mapasayloon, apan kini gitukod sa Dios alang sa husto nga pagkahan-ay sa kinabuhi ug katilingban. Ang tanan nga mga paglapas makadawat sa ilang angay nga silot; una sumala sa natural nga prinsipyo sa "kon unsa ang imong gipugas, imong anihon"; ang matag sala adunay diha niini nga mga binhi sa kaugalingon nga paglaglag niini. Ikaduha, sumala sa moral nga prinsipyo nga ang Dios mohukom ug mosilot sa tanang sala sa tukmang panahon.

Ang balaod sa Dios lisud.

Apan, salamat sa Dios, gihatag usab Niya kanato ang Ebanghelyo pinaagi sa Iyang Anak nga si Hesus Kristo. Kini nga Ebanghelyo nagtanyag ug kapasayloan ug usa ka bag-ong sinugdanan sa bisan kinsa nga mituo kang Hesus Kristo ug nagpasakop sa Iyang pagkaginoo.

KINAHANGLANG KITA MAGPAKITA SA KAAYO

Ang pagdeklarar sa balaod sa Diyos wala magpasabot nga wala ta magpakitag kaluoy ug pagsabot sa mga tawo nga tinuod nga nakigbisog sa reyalidad sa homoseksuwalidad sa lain-laing porma niini.

Klarohon nato ang mosunod:

Ang seksuwalidad lagmit usa sa labing kusgan nga mga tinguha nga gisagubang sa mga tawo. Uban sa tinguha alang sa pagkaon, ang awthag sa pagpakighilawas mao ang makina nga nagduso sa pagpadayon sa mga kalahi.

Ang tinguha sa sekswal sa tawo kasagaran nga nakatutok sa kasukwahi nga sekso. Apan tungod sa mga rason nga dili nato hingpit nga masabtan, ang ubang mga tawo adunay tinguha sa sekso ngadto sa parehas nga sekso.

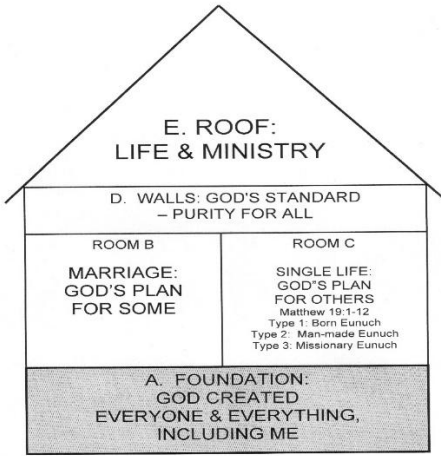
Ang presensya sa sekswal nga tinguha (heterosexual o homosexual) wala magpasabot nga awtomatik nga lisensya sa pagtagbaw sa tinguha. Dinhi diin moabut ang mga balaod sa Dios. Ang seks gasa sa Dios; Gibuhat niya ang mga tawo (ingon man ang mga hayop ug mga tanum) ingon mga sekswal nga binuhat alang sa pagpadayon sa mga kalahi. Ang mga mananap ug mga tanom naghimo sa ilang seksuwal nga mga gimbuhaton pinaagi sa instinct. Sa kasukwahi, ang Diyos naghatag ug mas taas nga

moral nga kinaiya ngadto sa mga tawo, diin ang kinaiyahan sila magmando sa hustong paggamit sa ilang natural nga mga instinct (alang sa pagkaon, sekso, ug uban pa).

Ang balaod sa Diyos espesipikong nagbutang sa utlanan sa tawhanong seksuwalidad: Ang sekso tali lamang sa lalaki ug babaye sulod sa bugkos sa kaminyoon. Bisan pag daw lisud kini nga balaod, ang tanang seksuwal nga kalihokan gawas sa bugkos sa heterosexual nga kaminyoon gihukman sa Diyos ug makadawat ug tukmang silot. Kini nga balaod magamit sa tanang single nga mga tawo, bisan sila adunay heterosexual o homosexual nga mga pagbati.

PADULONG SA BIBLIKANHON NGA PANLANTAW

Kining artikulo nga nagtinguha sa paghatag kanimo ug mahigugmaon ug Biblikanhong tubag. Bisan pa, among gisugyot nga ang labing maayong paagi sa paghatag niini nga tubag dili ang "ilabay ang libro" sa tawo nga nag-ingon, "Ania, basaha kini!" Sa baylo, mahimo nimong isugyot sa tawo, "Mahimo ba natong basahon ug tun-an nga magkauban kining artikulo ug hibalan ang tubag sa Diyos gikan sa Bibliya?" Sa dihang ang tawo mouyon sa imong sugyot, ipadayon ug basaha ang artikulo nga magkauban.

A BIBLICAL PERSPECTIVE ON HOMOSEXUALITY

Una sa tanan, atong ibutang ang pundasyon sa tanang kamatuoran. Palihug tun-i ang diagram.

A. PUNDASYON: GIBUHAT SA DIOS ANG MATAG-USA UG ANG TANAN, LAKIP AKO.

Ang Dios nagtukod ug balay sa usa ka sigurado nga pundasyon (palihug tan-awa ang diagram).

Atong basahon ang pipila ka yawe nga mga kasulatan:

Genesis 1:1: Sa sinugdan gibuhat sa Dios ang mga langit ug ang yuta.

Genesis 1:27: Busa gibuhat sa Dios ang tawo sa iyang kaugalingong dagway, sa dagway sa Dios gibuhat niya siya; lalaki ug babaye Iyang gibuhat sila.

Bag-ong Kinabuhi

Libro 8

Mateo 19:4: Ug siya mitubag ug miingon kanila, “Wala ba kamo makabasa nga Siya nga nagbuhat kanila sa sinugdan, ‘nagbuhat kanila nga lalaki ug babaye’.

Atong makita gikan sa mga kasulatan sa ibabaw, nga ang pundasyon sa balay nga gitukod sa Dios mao kini nga kamatuoran: ANG DIOS GIBUHAT KITA TANAN, bisan kon atong hunahunaon ang atong kaugalingon nga normal nga mga lalaki o mga babaye, o kon kita maghunahuna o mobati nga kita bayot.

Palihug timan-i ang mga pulong nga hunahunaon o gibati. Daghang higayon, ang atong hunahunaon o pagbati dili gyud magpasabot sa tinuod nato nga pagkatao. Apan importante nga ilhon ug respetohon ang kamatuoran nga naghunahuna o nagbati kita sa usa ka paagi.

LAWAK B. PAGMINYO: PLANO SA DIYOS PARA SA UBAN

Ang balay nga gitukod sa Dios adunay duha ka lawak: usa ka lawak alang sa kaminyoon; ang pikas kwarto kay para sa ulitawo.

Ang Bibliya tin-awng nagtudlo nga ang kaminyoon maoy tali sa lalaki ug babaye nga gipamatud-an sa mosunod nga mga kamatuoran:

Paglalang – Gilalang sa Dios si Adan ug Eva, dili si Adan ug Steve; dili si Eva ug Bev;

Disenyo - ang pagkalalaki ug pagkababaye gibase sa pisikal ug biolohikal nga disenyo;

Katuyoan – Ang katuyoan sa Dios alang sa kaminyoon duha ka bahin:

Pagpanganak – gikinahanglan ang kaminyoon alang sa pagpadayon sa kaliwatan sa tawo;

Pagkompleto - alang sa kadaghanan sa mga lalaki ug babaye, ang kaminyoon nagdala sa pagkompleto; pinaagi sa kaminyoon ang mga kapikas nagsangkap sa kulang sa usag usa, sa pisikal, emosyonal, espiritwal, bisan sa materyal ug pinansyal.

LAWAK C. DILI MAGMINYO: PLANO SA DIOS PARA SA UBAN

Apan, sa plano sa Dios ang kaminyoon dili para sa tanan. Isaysay man nato kini ingong sugo sa Diyos o matugoton nga kabubut-on, usa lamang ka bahin sa populasyon sa tawo ang magminyo.

Busa, kini nagsunod nga ang plano sa Dios mao nga ang pipila ka mga tawo magkinabuhi nga dili minyo. Atong basahon ang importanteng kasulatan:

Mateo 19:4-12:

4 Ug siya mitubag ug miingon ngadto kanila, "Wala ba kamo makabasa nga Siya nga nagbuhat kanila sa sinugdan, 'nagbuhat kanila nga lalaki ug babaye,'

5 ug miingon, 'Tungod niini ang lalaki mobiya sa iyang amahan ug inahan ug moipon sa iyang asawa, ug silang duha mahimong usa ka unod'?

6 Busa, dili na sila duha kondili usa na lang ka unod. Busa ang gihiusa sa Dios, ayaw ipabulag sa tawo."

7 Sila miingon kaniya, "Nan ngano man nga nagsugo si Moises sa paghatag ug usa ka sulat sa pakigbulag, ug sa pagbulag kaniya?"

8 Ug siya miingon kanila: Si Moises, tungod sa kagahi sa inyong mga kasingkasing, nagtugot kaninyo sa pagbulag sa inyong mga asawa, apan sukad sa sinugdan dili ingon niana.

9 *Ug nagaingon ako kaninyo, nga bisan kinsa nga mobulag sa iyang asawa, gawas sa pakighilawas, ug magminyo sa lain, nakapanapaw; ug bisan kinsa nga mangasawa sa babaye nga gibulagan nakapanapaw."*

10 *Ang iyang mga tinun-an miingon kaniya, "Kon mao kana ang kahintang sa lalaki uban sa iyang asawa, maayo pa nga dili na lang magminyo."*

11 *Apan siya miingon kanila, "Ang tanan dili makadawat niini nga pulong, kondili kadto lamang kanila nga gikahatagan niini:*

12 *Kay adunay mga eunuco nga natawo sa ingon niini gikan sa sabakan sa ilang inahan, ug adunay mga eunuco nga gihimo nga eunuco sa mga tawo, ug adunay mga eunuco nga naghimo sa ilang kaugalingon nga mga eunuco tungod sa gingharian sa langit. Siya nga makahimo sa pagdawat niini, pasagdi nga siya modawat niini."*

Base sa kini nga kasulatan, gamiton nato ang termino nga EUNUKO aron motumong sa mga tawo nga gitawag sa Diyos ngadto sa kinabuhi nga walay asawa. Adunay tulo ka klase sa mga eunuko.

Tipo 1: Natawo nga Eunuko

Ang usa ka natawo nga eunuko mao ang usa ka tawo nga adunay kinaiyanhon nga kinaiya (tingali pisikal, tingali emosyonal) nga makapugong kaniya sa pagbaton ug normal nga heterosexual nga relasyon. Ang usa ka bayot nga mobati nga nadani sa parehas nga sekso mahimong ihulagway nga usa ka natawo nga eunuko. Wala kita magdebate dinhi sa katinuod sa maong pagkaibog sa parehas nga sekso; wala kita maghukom kon ang maong pagkaibog sa parehas nga sekso husto o sayop.

Gisulti lang namo nga kung ang usa ka tawo nag-angkon nga adunay siya'y sama nga sekswal nga pagdani, nagpasabot kini nga dili para kaniya ang pagminyo, tungod kay ang pagminyo, sumala sa Bibliya, mao ang taliwala sa usa ka lalaki ug usa ka babaye.

Tipo 2: Hinimo sa Tawo nga Eunuch

Ang hinimo sa tawo nga eunuko maoy usa ka tawo nga nahimong dili makahimo sa normal nga kaminyoon tungod sa pipila ka paagi sa tawo o aksidente. Sa karaang kapanahonan, ang mga lalaki, ilabina kadtong gitugyanan sa pag-alagad ingong mga guwardiya sa harem sa hari, gikapon aron dili sila makahimo sa pagpakighilawas. Apan bisan pa nga gawas sa maong paglikay nga kultural nga praktis sama sa pagkapon, ang mga aksidente mahitabo nga moresulta sa pagkabaldado nga makababag sa usa ka tawo sa pagtuman sa sekswal nga mga gimbuhaton nga gikinahanglan sa usa ka normal nga kaminyoon.

Tipo 3: Misyonerong Eunuko

Ang misyonaryo nga eunuko usa ka tawo nga adunay mga abilidad ug mga oportunidad alang sa kaminyoon apan nakahukom nga magpuyo nga usa ka kinabuhi aron hingpit nga ihalad ang iyang kaugalingon sa misyonaryo nga pagserbisyo. Kining single nga estado mahimong temporaryo o permanente, depende sa misyonaryo nga calling sa tawo.

D. MGA PADER: ANG SUMBANAN SA DIYOS – KALINAW PARA SA TANAN

Kini nga balay nga gitukod sa Dios adunay mga paril, nga nagrepresentar sa Iyang sumbanan: kaputli alang sa tanan.

Ang kaputli nagpasabot nga giplano sa Dios ang sekso nga matagamtaman lamang sulod sa bugkos sa kaminyoon tali sa lalaki ug babaye.

Para sa mga minyo, ang KAPUTLI nagpasabot og pakighilawas lang sa imong kapikas. Kini nagpasabut nga walay pagpanapaw, bisan sa aktuwal nga pisikal nga mga relasyon o "sa kasingkasing" ngadto sa ubang mga tawo dili sa imong kapikas; ang kaputli nagpasabot usab nga walay pag-apil sa pornograpiya sa bisan unsang matang (Mateo 5:27-30)

Para sa mga ulitawo, ang KAPUTLI nagpasabot nga walay pakighilawas sa laing tawo, sa kaatbang nga sekso o sa parehas nga sekso.

(a) Sumala sa sukdanan sa Diyos, ang tanang DILI MINYO NGA MGA TAWO (tarong nga tawo, bayot, diborsyo, bulag) kinahanglang magmintinar sa KAPUTLI sa lawas ug hunahuna. Ang kaputli sa lawas nagpasabot nga walay pisikal nga seksuwal nga relasyon sa laing tawo gawas sa bugkos sa kaminyoon. Ang kaputli sa hunahuna nagpasabut nga walay sekswal nga mga pantasya ug walay paghunahuna sa sekswal nga mga hunahuna, ug siguradong walay pag-apil sa pornograpiya.

REKLAMO: Sa unsang paagi ang mga ulitawo makakaplag ug katagbawan, kalipay ug pagkakompleto?

Tubag: 2 Mga Taga-Corinto 12:9: "Ang akong grasya igo alang kanimo, kay ang akong kusog ginahingpit diha sa kahuyang." Ang Dios mohatag sa grasya nga gikinahanglan aron matuman ang Iyang tawag sa kaminyoon o pagkatagsaanon.

PAGKAHIBALO TALI SA PERSONALIDAD UG PAGBUHAT

Kinahanglang mailhan nato ang PERSONALIDAD ug PAGBUHAT. Kung ang usa ka tawo nagtuo nga siya bayot (PERSONALIDAD), WALA siya makasala batok sa Dios tungod sa iyang gibati. Nagpasabot lang nga ang bayot dili makasulod sa normal nga kaminyuon; isip usa ka tawo kinahanglan niyang huptan ang sukdanan sa Diyos sa kaputli. Kanunay natong hinumdoman: ang tarong nga mga tawo, ulitawo o minyo, parehas nga gikinahanglan sa pagpadayon sa sukdanan sa Diyos sa kaputli sa tanang panahon.

Unsaon sa pagbati? Sa diha nga ang mga tawo moingon "Ako bayot" sila nagpasabut nga "Ako emosyonal ug sekswal nga nadani sa usa ka tawo sa akong sekso." Kini nga pagbati susama sa tarong nga mga tawo nga nag-ingon "Ako emosyonal ug sekswal nga nadani sa usa ka tawo sa kaatbang nga sekso." Ang sama nga lagda magamit sa tul-id ug bayot nga mga pagbati: Hupti ang kaputli sa hunahuna ug aksyon; Gidisenyo sa Diyos nga ang sekso matagamtam sulod sa relasyon sa kaminyoon sa lalaki ug babaye.

REKLAMO: Apan ang tarong nga mga tawo mahimong magminyo, samtang ang mga bayot dili makaminyo; unsaon man sa mga bayot nga makatagamtam sa sekswal nga kalipay?

Tubag: Daghang tarong nga mga tawo ang walay pribilihiyo sa kaminyoon, usab. Busa, sa pag-usab kita moingon: Ang pagmando sa Dios alang sa tanang dili minyo nga mga tawo (tul-id o bayot) mao ang kaputli.

Sama sa among giingon sa ibabaw, ang pagbaton ug usa ka PERSONALIDAD dili usa ka sala. Ang gidili sa Dios mao ang makasasala nga PAGBUHAT sa pakighilawas gawas sa kaminyoon (Exodo 20:14; Levitico 20:13; Roma 1:26-27).

Bisan pa, ang PANAGHIGALAAY nga wala’y kalabotan sa sekswal nga mga kalihokan dili sala, bisan kung kini panaghigalaay tali sa magkaatbang nga sekso o panaghigalaay tali sa parehas nga sekso. Sa kadaghanan sa mga kultura sa kasadpan, ingon og ang panaghigalaay sa parehas nga sekso sa platonic (dili sekswal) nga matang karon nailalom sa tanan nga mga matang sa dili pagsinabtanay. Sa kanhing mga siglo ang panaghigalaay sa parehas nga sekso gidawat, gani gipakamaayo. Pananglitan, sa Bibliya, si David ug Jonathan adunay ingon niini nga matang sa panaghigalaay, nga wala maglakip sa seksuwal nga pagkalambigit (1 Samuel 18:1-4).

Ang Bibliya nagdili sa mga lalaki sa pagbisti ug paggawi nga sama sa mga babaye; ug vice versa (Deut. 22:5).

Bisan pa, wala kini magpasabut nga imong ipaubos o isalikway ang imong normal nga ekspresyon sa personalidad. Sa Tagalog naa tay termino nga "mahinhin" (buot ipasabot, pino, sukwhahi sa kabagis sa lalaki). Ang ubang mga lalaki mas dalisay sa ilang mga ekspresyon; dili kana sala. Ang ubang mga babaye mas bagis ug lakin-on ang panggawi; dili kana sala. Kini mao ang sekswal nga buhat gawas sa kaminyoon nga mao ang sala.

E. ATOP: KINABUHI UG MINISTERYO

Ang atop sa balay nga gitukod sa Diyos nagrepresentar sa atong kinabuhi ug ministeryo.

Gibuhat kita sa Dios nga eksakto kung unsa kita alang sa usa ka katuyoan - matul-id man o bayot. Kung motuo ka ug mobati nga ikaw usa ka Type 1 Eunuch, gihimo ka sa Dios nga ingon niana alang sa usa ka katuyoan. Sama sa Type 2 o Type 3 Eunuch,

gitawag ka sa Dios aron isakripisyo ang sekswal nga kalipay sa kaminyoon. Walay bisan UNSA nga MAKASALA o sa pagkinabuhi nga usa ka kinabuhi nga walay asawa hangtod sa katapusan. Hinunoa, adunay espesyal nga ganti alang sa maong mga ulitawo.

Labing maayo nga atong ipahayag ang atong tubag sa usa ka pag-ampo nga sama niini:

"Dios, salamat sa imong paghimo kanako nga sama gayud sa usa ka katuyoan. Tabangi ako sa pagkinabuhi sa kaputli aron akong matuman ang imong katuyoan sa akong kinabuhi."

2 Timoteo 2:20-22: "Sa usa ka dako nga balay adunay mga butang nga dili lamang sa bulawan ug pilak, kondili usab sa kahoy ug yutang kolonon; ang uban alang sa halangdon nga katuyoan ug ang uban alang sa walay kadungganan. Kon ang usa ka tawo maghinlo sa iyang kaugalingon gikan sa naulahi, siya mahimong instrumento alang sa halangdon nga katuyoan, gihimo nga balaan, mapuslanon alang sa Agalon ug andam sa pagbuhat sa bisan unsa nga maayo nga buhat. Likayi ang mga daotang tinguha sa pagkabatan-on, ug tinguhaa kadtong gugma ug kalinaw sa kasingkasing, uban sa putli nga kasingkasing, uban sa Ginoo."

Kinahanglan kitang tanan makakat-on sa paghatag ug dakong gugma, respeto ug pagdawat sa mga BAYOT nga mga tawo sama sa atong gibuhay sa mga TARONG nga two, ug dasigon natong tanan ang usag usa nga magpuyo sa kaputli maminyo man o single.

Sa imong pagtukod sa imong kinabuhi niining mga prinsipyo sa Bibliya alang sa kaminyoon ug pagkatagsaanon, ikaw magtukod ug usa ka "balay" (KINABUHI UG MINISTERYO) nga mahimong usa ka panalangin, usa ka dangpanan, usa ka puy-anan,

alang sa uban, diin sila makakaplag sa gugma, kalooy, pagsabut ug kahulogan.

Ug unsa ang imong ganti, kung ang Diyos naghatag kanimo sa espesyal nga tawag sa usa ka kinabuhi sa pagka-ulitawo?

Maangkon nimo ang talagsaong kalipay ug pribilehiyo sa hingpit nga paghalad sa imong kaugalingon sa kinabuhi sa gugma ug pagserbisyo uban ug alang ni Ginoong Hesus Kristo kinsa nagpuyo sa putli nga kinabuhing ulitawo.

“Ang dili minyo nga lalaki [o babaye] nabalaka sa mga kalihokan sa Ginoo – unsaon niya [siya] pagpahimuot sa Ginoo” (1 Cor. 7:32). Si apostol Pablo maoy usa niining pinili nga mga alagad sa Diyos. Tan-awa kung unsa ang nahimo sa Dios pinaagi sa iyang hingpit nga debosyon sa Ginoo! Sa tibuok kasaysayan, daghan kaayong mga lalaki ug mga babaye ang midawat sa ilang tagsa-tagsa ka kinabuhi isip usa ka gasa gikan sa Ginoo ug sila gigamit pag-ayo sa Dios sa pagtuman sa dagkong mga butang sa pagtukod ug pagpalapad sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.

Wala kini magpasabot nga ang usa ka estado mas maayo kay sa lain. Ang Dios nagtawag sa uban sa KAMINYOON, ang Dios nagtawag sa uban sa KINABUHI NGA DILI MAMINYO. Ang importante mao ang pagkahibalo unsa ang imong tawga ug pagmatinud-anon niana nga calling.

Atong sag-ulohon:

1 Corinto 7:23-24: Gipalit kamo sa usa ka bili; dili kamo magpaulipon sa mga tawo. Mga igsoon, pasagdi nga ang matag usa magpabilin uban sa Dios sa kahimtang diin siya gitawag.

